

Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

Maija Mahlamäki

**öAmerica Wants the War on Terror Fought by Jack Bauerö:
YHDYSVALTOJEN TERRORISMIN VASTAISEN SODAN JA
TV-SARJAN 24 SEMIOOSI**

Pro gradu -tutkielma
Maija Mahlamäki, 81957
maiya.mahlamaki@uta.fi
Ohjaaja: Hiski Haukkala

Tampereen yliopisto

Johtamiskorkeakoulu

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

MAHLAMÄKI, MAIJA: öAmerica Wants the War on Terror Faught by Jack Bauerö:
Yhdysvaltojen terrorismin vastaisen sodan ja tv-sarjan 24 semioosi

Pro gradu -tutkielma, 76 s.

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma/Kansainvälisen politiikan opintosuunta

Maaliskuu 2013

Tämä pro gradu -tutkielma käsittelee Yhdysvaltojen ulkopolitiikan ja tv-sarjan 24 yhtymäkohtia terrorismin vastaisen sodan kontekstissa. Tutkimus keskittyy erityisesti siihen, miten 24 heijastaa, mahdollistaa ja vahvistaa terrorismin turvallistamista. Aihetta lähestytään myös psykologisesta näkökulmasta turvallistamista tukevan moraalisen etäännyttämisen kautta. Laajemmin tutkimus liittyy kansainvälisen politiikan esteettiseen käännteeseen ja pyrkii esimerkkitapauksen avulla valaisemaan, mitä populaarikulttuuri voi merkitä kansainväliselle politiikalle. Aineisto koostuu tv-sarjan 24 neljästä kaudesta, joita analysoidaan televisiotutkimuksesta lainatuin metodein, ja verrataan terrorismin vastaiseen sotaan liittyviin muutoksiin Yhdysvaltojen ulkopolitiikassa. Lisäksi aineiston analyysiä ohjaavat turvallistamisen ja moraalisen etäännyttämisen viitekehykset.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että 24 noudattelee Yhdysvaltojen ulkopolitiikassa terrorismin vastaisen sodan myötä tapahtuneita muutoksia, ja se on saattanut edistää muun muassa terrorismin turvallistamista ja kidutusmyönteisen ilmapiirin syntymistä. Toisaalta 24 voi myös kertoa tietynlaisten ajattelutapojen juurtumisesta amerikkalaiseen yhteiskuntaan. Erittäin sitkeiltä vaikuttavat oletukset siitä, että terrori-iskujen looginen ja väistämätön seuraus on aina sota, ja että terrorismin uhan aiheuttamassa äärimmäisessä tilanteessa kidutus on välttämätöntä ja ihmisoikeudet mahdollista sivuuttaa.

Tutkimuksen tarkoituksena ei ole kausaalisuhteiden paikantaminen, vaan ennemminkin yhteyksien löytäminen ja niiden luonteen selvittäminen. Tutkimus osoittaa lähinnä teoreettisella tasolla, miten populaarikulttuuri ja kansainvälinen politiikka voivat olla yhteydessä toisiinsa. Siten se voi toimia myöhemmän kausaalisuhteisiin painottuvan tutkimuksen inspiraationa ja apuna. Lisäksi tutkimus osoittaa, että myös fiktiivisillä median tuotoksilla voi olla jonkinlainen rooli turvallistamisessa ja että moraalinen etäännyttäminen voi tuoda hyödyllistä lisäulottuvuutta sen analysointiin.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO: TODELLISUUDEN JA FIKTION SEKOITTUMINEN TERRORISMIN VASTAISESSA SODASSA	1
2. KANSAINVÄLISEN POLITIIKAN TIETEENALAN ESTEETTINEN KÄÄNNE Ó REPRESENTAATION JA SEN KOHTEEN VÄLINEN KUILU POLITIIKAN PAIKKANA	3
2.1. Populaarikulttuurin merkitys kansainväliselle politiikalle ó Neumannin ja Nexonin mallit	5
2.2. Kansainvälisen politiikan ja populaarikulttuurin kietoutuminen yhteen ó intertekstuaalisuus ja semioosi	8
3. YHDYSVALTOJEN ULKOPOLITIIKAN MUUTOSKOHDAT TERRORISMIN VASTAISEN SODAN KONTEKSTISSA	9
3.1. 9/11 ó ennen ja jälkeen	10
3.2. Abu Ghraib -skandaali	13
3.3. Obaman virkaanastuminen	17
4. TERRORISMIN VASTAINEN SOTA JA TURVALLISTAMINEN MEDIAKEHYKSENÄ	19
5. MORAALISEN ETÄÄNNYTTÄMISEN MEKANISMIT TURVALLISTAMISTA TUKEVANA TEKIJÄNÄ	23
6. METODOLOGIASTA Ó TV-SARJA TUTKIMUSKOHTEENA	26
7. ANALYYSI Ó YHDYSVALTOJEN ULKOPOLITIIKAN JA TV-SARJAN 24 YHTYMÄKOHDAT	31
7.1. Ennen syyskuun 2001 terrori-iskuja ó 1. kausi	32
7.1.1. Yhtäläisyyksiä Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaan ennen 9/11	33
7.1.2. Merkkejä terrorismin turvallistamisesta	34
7.1.3. Kaudella esiintyvät moraalisen etäännyttämisen mekanismit	35
7.2. Terrorismin turvallistaminen ja sodan aloittaminen ó 2.kausi	37
7.2.1. Yhtäläisyyksiä Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaan 9/11 jälkeen	39
7.2.2. Merkkejä terrorismin turvallistamisesta	43
7.2.3. Kaudella esiintyvät moraalisen etäännyttämisen mekanismit	44

7.3. Abu Ghraib -skandaali ó 4. kausi	46
7.3.1. Yhtäläisyyksiä Yhdysvaltojen ulkopoliitikkaan Abu Ghraib -skandaalin jälkeen	48
7.3.2. Merkkejä terrorismin turvallistamisesta	50
7.3.3. Kaudella esiintyvät moraalisen etäännyttämisen mekanismit	52
7.4. Barack Obaman muutosyritykset ó 8. kausi	54
7.4.1. Yhtymäkohtia Yhdysvaltojen ulkopoliitikkaan Obaman kaudella	57
7.4.2. Merkkejä terrorismin turvallistamisesta	60
7.4.3. Kaudella esiintyvät moraalisen etäännyttämisen mekanismit	61
7.5. 24:n merkitys Yhdysvaltojen ulkopoliitikalle Neumannin ja Nexonin mallien valossa	64
7.5.1. Peilimalli	65
7.5.2. Aineistomalli	66
7.5.3. Konstituointimalli	68
8. LOPUKSI: TERRORISMIN TURVALLISTAMINEN MORAALISEN ETÄÄNNYTTÄMISEN TUELLA TERRORISMIN VASTAISEN SODAN JA TV-SARJAN 24 SEMIOOSISSA	69
LÄHTEET	73

1. JOHDANTO: TODELLISUUDEN JA FIKTION SEKOITTUMINEN

TERRORISMIN VASTAISESSA SODASSA

Tässä työssä aion tutkia terrorismin vastaiseen sotaan liittyviä yhteneväisyyksiä Yhdysvaltojen ulkopoliitikassa ja tv-sarjassa 24¹. Aion selvittää, miten Yhdysvaltojen ulkopoliitikka heijastuu sarjaan ja toisaalta taas miten 24 mahdollistaa tai vahvistaa terrorismin turvallistamista ja kidutuksen hyväksyttävyyttä, sekä miten moraalinen etäännyttäminen tukee tätä prosessia. Pysin osoittamaan, että terrorismin turvallistaminen vaikuttaa populaarikulttuuriin, ja toisaalta taas, että fiktiivisellä populaarikulttuurin tuotteellakin voi olla olennainen rooli turvallistamisessa.

Olen rajannut tutkimukseni koskemaan kolmea terrorismin vastaiseen sotaan liittyvää käännekohtaa Yhdysvaltojen ulkopoliitikassa, ja tutkimukseni aineisto koostuu neljästä niiden kanssa samoihin aikoihin esitetyistä tv-sarjan 24 kaudesta. Ensimmäinen käännekohta on syyskuun 2001 terrori-iskut, joten olen ottanut aineistooni niitä ennen tehdyn, mutta niiden jälkeen esitetyn ensimmäisen kauden, sekä toisen kauden, joka on tehty ja esitetty iskujen jälkeen. Toinen käännekohta on Abu Ghraib -skandaali. Sen pariin olen valinnut neljännen kauden, jonka esitys on alkanut kidutuskuvien paljastumisesta seuraavana vuonna. Kolmas käännekohta on Obaman virkaanastuminen, jota taas vastaa 24:n kahdeksas kausi, jonka esitys on alkanut, kun Obama on ehtinyt olla presidenttinä vuoden ajan.

Tv-sarja 24 on alkanut Yhdysvalloissa marraskuussa 2001 ja sitä on tehty kahdeksan kautta. Kaikki sarjan tuotantokaudet ovat olleet todella suosittuja ja se on saanut myös lukuisia palkintoja². Jokainen kausi koostuu yhdestä vuorokaudesta, sarjan tapahtumat etenevät reaaliajassa ja eri henkilöiden tilanteita seurataan välillä yhtä aikaa jakautuneelta kuvaruudulta. Terrorismin vastaisen yksikön agentti Jack Bauer kilpailee tikittävää kelloa vastaan yrittäessään estää terrori-iskuja toteutumasta Yhdysvaltojen maaperällä. Suoran uutisraportin kaltainen esitystapa yhdistettynä poliittiseen juoneen luovat illuusion todellisuudesta, välittömyydestä ja kiireellisyydestä. Todellisuutta ja fiktiota sekoittamalla saadaan siten normalisoitua hätätila, jossa yleensä moraalisesti tuomittava toiminta onkin hyväksyttävää, jopa välttämätöntä.

Sarjan tuottajat ovat konsultoineet terrorismin ja sen torjunnan asiantuntijoita, jotta sarja olisi mahdollisimman realistinen. Ensimmäinen kausi on käsikirjoitettu ja kuvattu ennen syyskuun 2001

¹ Sarjaan viitataan useimmiten ilmaisulla ökaksnelonenö, ja olen taivuttanut sarjan nimen tässä tutkimuksessa sen mukaisesti.

² Croft 2006, 251.

terrori-iskuja, mutta sarjan tuottajien mukaan 9/11 on toiminut kausien 265 inspiraationa.³ 24 on myös herättänyt paljon julkista keskustelua, ja saanut osakseen kritiikkiä muun muassa kidutuskohtauksistaan ja tavoistaan kuvata muslimeja⁴.

Otsikon lausahdus on peräisin Joel Surnowlta, joka on yksi 24:n luoja ja tuottaja. Hän on sitä mieltä, että amerikkalaiset tahtoisivat Jack Bauerin käyvän terrorismin vastaista sotaa tosielämässä. Hän on myös sanonut, että erityisesti Yhdysvaltojen armeija ja hallinto rakastavat sarjaa sen isänmaallisuuden vuoksi.⁵ Yhdysvaltojen viranomaiset ja armeija ovat kuitenkin raportoineet sarjan negatiivisista vaikutuksista sotilaisiin. Armeija on ollut huolissaan erityisesti sotilaiden käytökseen vaikuttavista kidutuskohtauksista, joissa kidutus esitetään hyväksyttävänä ja tehokkaana tiedonhankintakeinona. Sarjan pääosaa, Jack Baueria, näyttelevä Kiefer Sutherland on puolustanut sarjaa toteamalla, ettei kidutus todellisuudessa ole niin tehokasta, ja sarjassakin sitä käytetään puhtaasti dramatisointikeinona korostamaan tilanteen epätoivoisuutta⁶. Lisäksi Sutherland on todennut, ettei tosielämän viranomaisten pitäisi hänen mielestään antaa käyttää sellaisia keinoja, joita hän sarjassa käyttää.⁷

Monet julkisuuden tai poliittisen eliitin henkilöt ovat käyttäneet sarjasta poimittuja tilanteita havainnollistavina esimerkkeinä tai muuten kommentoineet sitä. Esimerkiksi Yhdysvaltojen korkeimman oikeuden tuomari Antonin Scalia on todennut, ettei mikään valamiehistö tuomitsisi Jack Baueria kidutuksesta, sillä hän on sen avulla pelastanut satoja tuhansia ihmishenkiä. Monet sarjan kommentoijat ovat samaistuneet sarjan päähenkilöön Jack Baueriin, ja yhdistäneet 24:n amerikkalaiseen isänmaallisuuteen sekä tosielämässä tapahtuvaan terrorismin vastaiseen taisteluun.⁸

Tenenboim-Weinblatt on tutkinut tv-sarja 24:n käyttöä poliittisissa diskursseissa ja todennut, että fiktiiviset tapahtumat ja henkilöt voivat toimia poliittisissa diskursseissa samankaltaisesti kuin todelliset. Yhtä lailla kuin todelliset, myös fiktiiviset tapahtumat ja henkilöt voivat aloittaa poliittisia debatteja, ja niiden avulla on mahdollista artikuloida poliittisia kantoja, selittää poliittisia prosesseja tai vaikuttaa julkisiin mielipiteisiin.⁹ Siten populaarikulttuuri ja ulkopoliitikka ovat sidoksissa toisiinsa ó populaarikulttuuri heijastaa ja lainaa aineksia ulkopoliitikasta, mutta myös poliitikot voivat lainata aineksia populaarikulttuurista tai viitata fiktiivisiin tuotoksiin.

³ Van Veeren 2009, 370.

⁴ Parry 2009.

⁵ Mayer 2007.

⁶ Buncombe 2007.

⁷ Cusac 2005.

⁸ Keslowitz 2009, 45646.

⁹ Tenenboim-Weinblatt 2009, 381.

Populaarikulttuurin ja ulkopoliittikan tekstit sekoittuvat toisiinsa ja muodostavat intertekstin. Vuoren mukaan populaarikulttuurin tuotoksia analysoimalla on mahdollista selvittää, miten ja mistä kansainvälisen politiikan maalaisjärki eli itsestäänselvyyden ideologia on muodostunut.¹⁰

Sekä poliittinen eliitti, että populaarikulttuurin tuottajat ovat muokanneet syyskuun 11. terrori-iskujen merkityksiä, sekä käsityksiä siitä, miten niihin tulisi vastata. Siksi terrorismin vastaisen sodan diskurssien kokonaisvaltainen ymmärtäminen vaatii myös populaarikulttuurin tuotosten analysointia. Terrorismin vastaisen sodan diskurssin vahvuus perustuu siihen, että se on vaikuttanut jokapäiväiseen elämään. Sekä tv-uutiset että sanomalehdet, mainokset, kirjat, televisio ja elokuvat ovat välittäneet terrorismin vastaisen sodan kuvastoja yleisöilleen. Populaarikulttuurin eli kansalle suunnattujen ja sen kuluttamien tuotosten tutkiminen on kansainvälisen politiikan kannalta olennaista, koska ne ovat osa jokapäiväisiä käytäntöjä, jotka uudelleentuottavat ja vakiinnuttavat tietämisen ja tekemisen tapoja. Kaikki poliittiset diskurssit eivät luonnollisesti ilmene populaarikulttuurissa, eivätkä kaikki populaarikulttuurin tuotokset ole poliittisia. Sen sijaan tietynlainen ymmärrys jostain tapahtumasta ja siihen liittyvät narratiivit muotoutuvat sekä poliittisen eliitin, että populaarikulttuurin tasolla.¹¹

2. KANSAINVÄLISEN POLITIIKAN TIETEENALAN ESTEETTINEN KÄÄNNE – REPRESENTAATION JA SEN KOHTEEN VÄLINEN KUILU POLITIIKAN PAIKKANA

Tutkimukseni kiinnittyy kansainvälisen politiikan tieteenalalla tapahtuneeseen esteettiseen käännteeseen, johon tutkijat ovat ottaneet osaa kasvavissa määrin¹². Esteettinen käänne on seurausta kahdesta aallosta, jotka ovat pyrkineet uudistamaan tiedon tuottamisen tapoja kansainvälisen politiikan tieteenalalla. Ensimmäinen, postmodernistinen aalto pyrki järjestyttämään tieteenalan perusteita 1980-luvulla ja toinen, viimeaikaisempi aalto koostuu yrityksistä löytää uudenlaisia tapoja ymmärtää kansainvälistä politiikkaa kuvien, narratiivien ja äänten kautta. Sen myötä myös populaarikulttuurin tuotoksia, kuten kirjoja, elokuvia, taidetta ja musiikkia, on alettu pitää relevantteina tutkimuskohteina kansainvälisen politiikan tieteenalalla.¹³

Bleiker (2001) selventää esteettisen lähestymistavan luonnetta perinteiseen mimeettiseen lähestymistapaan nähden derridalaisella jaottelulla; mimeettinen lähestymistapa pyrkii paljastamaan

¹⁰ Vuori 2007, 30631.

¹¹ Croft 2006, 169, 286.

¹² Ks. esim. Bleiker 2001, Kangas 2009, Vuori 2007, Weldes 2003.

¹³ Bleiker 2001, 510.

totuuksia, jotka eivät vaadi tulkintaa, kun taas esteettinen lähestymistapa hyväksyy, että poliittiset representaatiot perustuvat aina tulkintoihin, ja ovat siten aina arvosidonnaisia. Positivistisia tieteenihanteita noudattavat teoriat eivät kiinnitä huomiota representaation ja sen kohteen suhteeseen, sillä niiden oletetaan olevan yhtä. Mimeettinen tiede pyrkiikin representaation ja sen kohteen välisen kuilun kaventamiseen, kun taas esteettisestä näkökulmasta juuri tämä kuilu on merkittävä politiikan paikka. Esteetikoille poliittinen todellisuus ilmenee aina representaatioiden kautta ó poliittisia tapahtumia voidaan tarkastella erilaisista näkökulmista, ja ne on mahdollista sijoittaa monenlaisiin konteksteihin. Siksi yrityksiä ymmärtää näitä tapahtumia ei voida redusoida itse tapahtumaan.¹⁴ Esteettisten lähestymistapojen vertailu mimeettisiin valaisee tässä niiden luonnetta, eikä sen tarkoitus suinkaan ole todistaa kumpaakaan paremmaksi, sillä molemmille lähestymistavoille on paikkansa kansainvälisen politiikan tieteenalalla.

Bleikerin mukaan paluu 1700-luvun esteettisiin käsityksiin on välttämätöntä, sillä silloin tiedon tuottamisessa luotettiin puhtaasti järjeyden ohella ihmisen muihinkin tietämisen tapoihin ja lähteisiin, kuten runouteen tai puhtaasti visuaaliseen materiaaliin. Hän ehdottaa, että noudattaisimme Kantin kehotusta ottaa mallia Kopernikuksesta, joka ei ajatellutkaan tähtien kiertävän meitä, vaan lähestyi asiaa päinvastaisesta näkökulmasta. Näin ajateltuna tieto objekteista ei määräydy niiden luonteen mukaan, vaan sen mukaan, miten niitä havainnoidaan. Mikään representaatio, edes mahdollisimman systemaattinen empiirinen analyysi, ei voi olla täysin identtinen kohteensa kanssa, vaan siihen sisältyy aina tulkintaa ja abstrahointia. Siksi kansainvälisen politiikan tieteenala voikin hyötyä lähestymistavasta joka problematisoi representaation.¹⁵

Holden kritisoi esteettiseen käännteeseen osaa ottavien tutkijoiden taipumusta käyttää taiteellisia tuotoksia omien tarkoitusperiensä edistämiseen. Hän katsoo esimerkiksi Cynthia Weberin hyödyntävän elokuvia omien feminististen ja poststrukturalististen näkemystensä esille tuomiseksi kirjassaan *International Relations Theory: A Critical Introduction*. Perustavanlaatuisen ongelman esteettisessä tutkimuksessa on Holdenin mielestä se, että vain omia näkemyksiä tukevat esteettisestä tutkimuskohteesta kumpuavat viestit hyväksytään ja niille vastakkaiset hylätään.¹⁶

Esteettisen käänteen merkittävyyttä on perusteltu usein sillä, ettei kansainvälinen politiikka aina ole rationaalista, ja esteettisen kautta voimme ymmärtää sen irrationaalista puolta. Esimerkiksi Yhdysvaltojen hyökkäys Irakiin hatarien todisteiden perusteella ei missään nimessä ollut

¹⁴ Bleiker 2001, 5116512.

¹⁵ Bleiker 2001, 513, 532.

¹⁶ Holden 2006, 8076808.

rationaalista, varsinkin kun siihen liittyi terrorismin yleistymisen riski. Holden on kuitenkin sitä mieltä, että tästä syystä maailma vaatii enemmän juuri rationaalisuutta, eikä siirtymä esteettisyyden tutkimiseen palvele kansainvälisten ongelmien ratkaisua, oli se intellektuaalisesti kuinka arvokasta tahansa.¹⁷

Olen Holdenin kanssa samaa mieltä siinä, ettei esteettisyyteen perustuvaa tutkimusta tule tehdä vain omien näkemysten perustelun vuoksi. Tässä tutkimuksessa pyrin välttämään tämän sudenkuopan ja tutkimaan aineistoani avoimin mielin. Mielestäni esteettisen tutkimuksen anti ei kuitenkaan rajoitu pelkästään kansainvälisen politiikan irrationaaliseen puoleen. Vierastan ylipäätään ajatusta siitä, että kansainvälinen politiikka olisi jaettavissa rationaaliseen ja irrationaaliseen, sillä irrationaalisenä nähty toiminta voi toisesta näkökulmasta näyttäytyä rationaalisenä ja päinvastoin. Esteettisen tutkimuksen kautta voidaan päästä käsiksi ennemminkin kansainvälistä politiikkaa ohjaaviin oletuksiin, joita populaarikulttuuri voi tuottaa, toisintaa ja mahdollistaa.

Esteettisillä lähestymistavoilla voi mielestäni siis olla muutakin kuin puhtaasti intellektuaalista merkitystä, sillä populaarikulttuurilla voi olla vaikutusta kansainväliseen politiikkaan. Pyrin tutkimuksessani etsimään tällaisia vaikutuspotentiaaleja. Etsin 24:sta ja Yhdysvaltojen terrorismin vastaiseen sotaan liittyvästä ulkopoliitikasta yhtymäkohtia ja analysoin niitä turvallistamisen ja moraalisen etäännyttämisen viitekehyksessä. Lopuksi osoitan Neumannin ja Nexonin mallien avulla, millaista merkitystä 24:lla voi olla Yhdysvaltojen ulkopoliitikalle.

2.1. Populaarikulttuurin merkitys kansainväliselle politiikalle – Neumannin ja Nexonin mallit

Neumann ja Nexon pitävät populaarikulttuuria olennaisena tutkimuskohteena kansainvälisen politiikan tieteenalalle, sillä populaarikulttuurilla on merkittävä rooli sosiaalisen ja poliittisen elämän representoinnissa. Inhimillinen tietäminen perustuu suurimmaksi osaksi luokituksiin ó yleistyksiin ja stereotypioihin muista ihmisistä, poliittisesta elämästä, maailmasta ja niin edelleen ó ja erilaiset luokitukset taas perustuvat ennemminkin muiden ihmisten esittämiin representaatioihin kuin suoraan henkilökohtaiseen kokemukseen.¹⁸

Representaatiot voidaan jakaa ensimmäisen ja toisen käden representaatioihin. Esimerkiksi poliitikon puhe tai tv-uutiset pyrkivät yleensä representoimaan suoraan tiettyjä tapahtumia, kun taas populaarikulttuuri nojaa toisen käden representaatioihin ó sen narratiivit representoivat sosiaalisen

¹⁷ Holden 2006, 8156816.

¹⁸ Neumann & Nexon 2006, 6.

ja poliittisen elämän aspekteja fiktiivisen representaatiokerroksen välityksellä. Monille ihmisille tällaiset toisen käden representaatiot ovat merkittävämpi tietolähde yhteiskuntaa ja politiikkaa koskevista asioista kuin ensimmäisen käden representaatiot. Viihteellä on myös usein enemmän katsojia kuin uutisilla tai poliittisilla ohjelmilla, ja se vaikuttaa niitä voimakkaammin ihmisten käsityksiin maailmasta. Siten myös toisen käden representaatiot ovat olennainen tutkimuskohde kansainvälisen politiikan tieteenalalla.¹⁹

Neumann ja Nexon erottavat neljä näkökulmaa kansainvälisen politiikan ja populaarikulttuurin yhteyksien tarkastelussa. Ne ovat *populaarikulttuuri ja politiikka*, *populaarikulttuuri peilinä*, *populaarikulttuuri aineistona*, sekä *populaarikulttuuri konstituivana*. Nämä kategoriat eivät sulje toisiaan pois, vaan ne ovat osin päällekkäisiä, ja jokin yhtenevyys voi kuulua useaan kategoriaan samanaikaisesti. Siitä huolimatta Neumann ja Nexon ovat todenneet näiden mallien tarjoavan hyödyllisiä lähtökohtia tutkimukselle.²⁰

Yksinkertaisin tapa tutkia populaarikulttuurin ja kansainvälisen politiikan yhteyksiä on lähestyä niitä *populaarikulttuuri ja politiikka* -näkökulmasta. Siinä populaarikulttuuri nähdään politiikan syynä tai seurauksena. Jokin populaarikulttuurin tuotos voi esimerkiksi vaikuttaa poliittiseen debattiin, ja toisaalta taas poliittiset tapahtumat vaikuttavat populaarikulttuuriin.²¹ Tällaiseen kategoriaan voisi sijoittaa esimerkiksi pilakuvan aiheuttaman poliittisen kiistan.

Populaarikulttuurin avulla voidaan myös havainnollistaa ja pohtia teorioita, käsitteitä tai jopa maailmanpolitiikan ongelmia. Populaarikulttuurin tuotokset voivat toimia inspiraation lähteenä haastamalla tutkijan teoreettisia lähtökohtia sekä oletuksia tietyistä ilmiöistä, ja siten tarjota uudenlaisen näkökulman sosiaaliseen todellisuuteen. Näin populaarikulttuuria on mahdollista hyödyntää kansainvälisen politiikan *peilinä*.²²

Populaarikulttuuria on lisäksi mahdollista lähestyä *aineistona*, joka ilmentää tietyn poliittisen yhteisön, kuten valtion, yhteiskunnan tai alueen, vallitsevia arvoja, normeja, ideaaleja, identiteettejä ja uskomuksia. Tässä lähestymistavassa kulttuurisia tekstejä ja kuvia pidetään merkitysten varastoinnin paikkoina tietyssä yhteisössä. Tällaisessa kontekstissa populaarikulttuurista on paljon hyötyä, sillä se voi heijastaa yleisiä kulttuurisia teemoja ja oletuksia paremmin kuin eliitin

¹⁹ Neumann & Nexon 2006, 768.

²⁰ Neumann & Nexon 2006, 9.

²¹ Neumann & Nexon 2006, 11.

²² Neumann & Nexon 2006, 12.

diskurssit. Tässä lähestymistavassa siis toisen käden representaatiot eli populaarikulttuurin tuotokset paljastavat olennaisia asioita ensimmäisen käden representaatioista.²³

Populaarikulttuuri voi toisaalta myös *konstituoida* normeja, arvoja, identiteettejä ja uskomuksia kansainväliseen politiikkaan liittyen. Tällöin toisen käden representaatiot eli populaarikulttuurin tuotokset muokkaavat ensimmäisen käden representaatioita eli politiikkaa. Tässä lähestymistavassa ensimmäisen ja toisen käden representaatioiden erottelu ei ole niin jyrkkä kuin aineistomallissa, ja jotkin tutkijat ovat jopa sitä mieltä, että tällainen erottelu on täysin tarpeeton. Vaikka ajatus ensimmäisen ja toisen käden representaatioiden samanarvoisuudesta saattaa toisia tutkijoita hirtittää, Neumann ja Nexon ovat sitä mieltä, että eritasoisten representaatioiden vuorovaikutus on kansainvälisen politiikan kannalta olennaista, sillä populaarikulttuurin ja politiikan narratiivit ovat epäilemättä yhteyksissä toisiinsa. Poliittiset narratiivit vaikuttavat populaarisiin, mutta myös lainaavat niiltä, ja tietyt ominaispiirteet tekevät tarinasta menestyksekkään sekä viihteessä, että politiikassa. Sekä viihdyttäjien, että poliitikkojen on kerrottava hyviä tarinoita saadakseen myytyä tuotteensa tai politiikkansa.²⁴

Konstituivassa lähestymistavassa erotellaan edelleen neljä tapaa, joilla populaarikulttuuri voi toimia kansainvälistä politiikkaa konstituovasti. Sen vaikutus voi olla määrittävä, informoiva, mahdollistava tai naturalisoiva. Määrittävällä vaikutuksella viitataan sellaiseen tilanteeseen, jossa poliitikko ei kykene kehystämään tiettyä asiaa aikaisemman tiedon ja kokemuksen perusteella. Sopivat populaarikulttuurin representaatiot voivat olla nopeimmin saatavilla, jolloin ne täyttävät tietotyhjiön ja toimivat päätöksenteon perustana. Tällainen populaarikulttuuriin turvautuminen on kuitenkin harvinaista.²⁵

Informoivalla vaikutuksella tarkoitetaan sitä, miten populaarikulttuuri tarjoaa hajanaista tietoa, jota ihmiset saattavat soveltaa poliittisiin kysymyksiin. Tällainen vaikutus on jo vähän yleisempää kuin määrittävä, mutta sitä on hyvin vaikeaa arvioida. Mahdollistava vaikutus taas näkyy silloin, kun populaarikulttuurista lainattu vertauskuva, analogia tai tarina saa yleisön vakuuttuneeksi tietyn poliittisen toiminnan tärkeydestä. Populaarikulttuurin representaatiot voivat myös pohjustaa tietä tietyille poliittisille representaatioille naturalisoivan vaikutuksen kautta, ja tämä vaikutus voi toimia myös yli valtiorajojen, jos populaarikulttuurin tuote on levinnyt niin laajalle. Populaarikulttuurissa

²³ Neumann & Nexon 2006, 13614.

²⁴ Neumann & Nexon 2006, 15617.

²⁵ Neumann & Nexon 2006, 17618.

ajattelu- ja toimintatapoja on mahdollista esittää itsestään selvinä ja luonnollisina, jolloin niitä on vaikeaa haastaa.²⁶ Siten esimerkiksi tv-sarja voi helpottaa tietyn poliittisen toiminnan hyväksymistä.

2.2. Kansainvälisen politiikan ja populaarikulttuurin kietoutuminen yhteen – intertekstuaalisuus ja semioosi

Anni Kankaan mukaan kansainvälisen politiikan ja populaarikulttuurin yhteyksistä on tehty jo melko paljon merkittävää tutkimusta, mutta niitä koskeva metateoreettinen keskustelu on jäänyt vähemmälle. Hän on sitä mieltä, että Neumannin ja Nexonin mallit ovat tärkeä metodologinen avaus kansainvälisen politiikan ja populaarikulttuurin yhteyksiin. Tähän mennessä tutkimuksessa on keskitytty lähinnä konstitutiiviseen malliin peili-, ja aineistomallien kustannuksella. Kankaan mielestä reduktionismin välttämiseksi tulisi kehittää sekä peili-, aineisto- että konstituointiulottuvuudet sisältäviä analyyttisiä kehyksiä. Kattavaan analyysiin populaarikulttuurin ja kansainvälisen politiikan yhteyksistä pitäisi siis sisällyttää kaikki kolme mallia.²⁷

Kangas sivuuttaa Neumannin ja Nexonin populaarikulttuurin ja politiikan näkökulman, sillä sen kautta populaarikulttuuri näyttäytyy vain poliittisiksi koettujen asioiden aiheuttajana, mikä edistää ajatusta populaarikulttuurin ja politiikan kuulumisesta eri kategorioihin. Sen kautta ei myöskään selviä, miten ja miksi jollain populaarikulttuurin tuotteella on poliittista vaikuttavuutta. Lisäksi pragmatistisesta näkökulmasta ajateltuna ihmisten toiminta perustuu ennemminkin uskomuksiin, kuin suoranaisesti populaarikulttuuriin.²⁸

Populaarikulttuuria ja kansainvälistä politiikkaa on yleensä pidetty ontologisesti erillisinä kokonaisuuksina, jotka heijastelevat toisiaan tai kietoutuvat yhteen. Eri ontologisten kategorioiden ongelma on ratkaistu yleensä vetoamalla populaarikulttuurin ja kansainvälisen politiikan intertekstuaalisuuteen. Kankaan mukaan pragmatismen kautta voidaan kuitenkin ajatella, että ne kuuluvat samaan ontologiseen kategoriaan, ja ovat dialektisessa yhteydessä semioosin kautta. Semioosilla tarkoitetaan intersubjektiiivisen tiedon tuottamisen dynaamista prosessia, joka tapahtuu merkkien pelin kautta. Semioosi kattaa myös intertekstuaalisuuden, mutta ei ole redusoitavissa siihen.²⁹

Olen Kankaan kanssa samaa mieltä siitä, että populaarikulttuurin ja kansainvälisen politiikan yhteyksien tutkimisessa tulisi ottaa huomioon kaikki kolme mallia, ja aionkin tehdä niin tässä

²⁶ Neumann & Nexon 2006, 18619.

²⁷ Kangas 2009, 3226324, 3266328.

²⁸ Kangas 2009, 335 -

²⁹ Kangas 2009, 3176319.

tutkimuksessa. Siten saan kattavamman kuva siitä, miten Yhdysvaltojen terrorismin vastainen sota ja tv-sarja 24 ovat kietoutuneet yhteen. Myös politiikkamallin rajallisuudesta olen samaa mieltä, sillä sen anti myös tälle tutkimukselle on melko rajoittunutta. Sen kautta voidaan tarkastella lähinnä julkista keskustelua, jota 24 on aiheuttanut, ja olen käsitellyt sitä jo tämän tutkimuksen johdannossa.

Näen tutkimuksessani ulkopolitiikan ja tv-sarjan teksteinä, jotka liittyvät toisiinsa sekä intertekstuaalisuuden, että intersubjektiiivisen tiedon tuottamisen prosessin eli semioosin kautta. Katson Yhdysvaltojen ulkopolitiikan ja 24:n edustavan siis samaa ontologista kategoriaa. Siitä huolimatta en analysoi tv-sarjaa semioottisella kehyksellä, sillä katson sen sopivan paremmin liikkumattomien kuvien, kuten mainosten tai sarjakuvien, analysointiin. Sen sijaan analyysini perustuu televisiotutkimuksessa käytettyyn narratologiseen metodiin, joka kuitenkin juontaa juurensa semiotiikkaan. Yhdysvaltojen ulkopolitiikan terrorismin vastaiseen sotaan liittyvät muutoskohdat kohdistavat analyysin tiettyihin yhteyksiin, ja toisaalta taas analyysiä suuntaa turvallistamisen viitekehys sekä turvallistamista tukeva moraalinen etäännyttäminen.

3. YHDYSVALTOJEN ULKOPOLITIIKAN MUUTOSKOHDAT TERRORISMIN VASTAISEN SODAN KONTEKSTISSA

Tutkimuksessani pyrin paikantamaan Yhdysvaltojen ulkopolitiikan ja tv-sarja 24:n semioottisia yhtymäkohtia terrorismin vastaisen sodan kontekstissa. Jotta analyysini olisi jossain määrin systemaattista, olen valinnut tutkimukseeni tietyt ulkopoliittiset muutoskohdat, joita ovat syyskuun 11:n terrori-iskut ja niitä seuranneen terrorismin vastaisen sodan aloittaminen, Abu Ghraib - skandaali, sekä Obaman virkaanastuminen. Olen valinnut nämä muutoskohdat, sillä ne ovat saaneet paljon myös kansainvälistä näkyvyyttä ó terrori-iskut ja niitä seurannut sota saivat koko maailman huomion, Abu Ghraibin kidutuskuvat järkyttivät ympäri maailmaa ja Obaman valinta presidentiksi loi toiveikkuutta myös ulkomailla.

En itse analysoi Yhdysvaltojen ulkopolitiikkaa, vaan luotan aiempaan tutkimukseen, jota on runsaasti tarjolla. Tutkijoiden kesken ei tosin ole täyttä yksimielisyyttä siitä, miten paljon ja millä tavoin Yhdysvaltojen ulkopolitiikka on näissä kohdissa muuttunut, joten tuon tutkimuksessani esille eriäviäkin näkemyksiä. Ulkopolitiikan asiasisällön ja retoriikan sijaan keskityn ennemminkin sen taustalla oleviin oletuksiin ja logiikkaan, jotta voin verrata niitä tv-sarjan 24 vastaaviin elementteihin. Tähän lukuun kootut tutkimukset on tehty erilaisten teoreettisten ja metodologisten kehysten avulla, mutta niistä on kuitenkin mahdollista muodostaa jokseenkin kattava kuva siitä,

millaisiin oletuksiin Yhdysvaltojen ulkopoliittika missäkin muutoskohdassa nojaa. Jokaisen alaluvun lopussa muodostan esittelemistäni tutkimuksista synteessin, joka tiivistää jokaiselle muutoskohdalle olennaisimmat oletukset ja tulkinnat.

3.1. 9/11 - ennen ja jälkeen

Vuonna 2000 Presidentti George W. Bush kampanjoi johtavansa Yhdysvaltoja myötätuntoisen konservatismiin ja amerikkalaisten arvojen avulla. Hän näki maailman konservatiivisen kansainvälisyyden kautta, jossa valtioidenvälinen yhteistyö oli syvistä arvoista kumpuavien yhtenevien kansallisten intressien looginen seuraus. Rauha perustui hänen näkemyksensä mukaan pääasiassa amerikkalaiseen sotilaalliseen voimaan, mutta myös yhteisistä arvoista kumpuavien ystävyksien ja liittolaisuuksien voimaan.³⁰

Bush määritteli jo ennen syyskuun 11:n terrori-iskuja epäonnistuneet valtiot sekä joukkotuhoaseiden kehityksen ja leviämisen näiden valtioiden keskuudessa uudeksi uhaksi amerikkalaisille arvoille. Hän jopa nimesi yhdeksi prioriteetikseen terrorismin torjunnan Yhdysvaltojen maaperällä, mutta ennen 9/11:iä hänellä ei oikeastaan ollut kunnollista ja kattavaa ulkopoliittista strategiaa. Sen sijaan hänen ulkopoliittikaansa leimasivat laaja-alaiset suuntaviivat vapauden puolustamisesta, vapaan kaupan edistämisestä ja vahvasta sotilaallisesta puolustuksesta.³¹

Ennen syyskuun 11:n terrori-iskuja Bush oli muutamista uhka-arvioistaan huolimatta sisäpolitiikkaan orientoitunut presidentti, eikä terrorismi tai Al-Qaida vilahdellut kovinkaan paljon hänen ulkopoliittisella agendallaan. 9/11 siis muutti Bushin ulkopoliittikkaa merkittävästi, sillä sen myötä terrorismista tuli prioriteetti numero yksi. Terrori-iskut tulkittiin eksistentiaaliseksi uhaksi, ja alkoi terrorismin vastainen sota, jota Bush luonnehti hyvän ja pahan vastaiseksi taisteluksi. Uhka nähtiin niin merkittävänä, että puolustuksellisten keinojen sijaan oli turvauduttava hyökkäyksellisiin.³²

Dunmire näkee, että Yhdysvaltojen hegemoniaan ja unipolaariseen maailmanjärjestykseen pyrkivä ulkopoliittinen strategia oli muotoutunut jo ennen terrori-iskuja. Kylmän sodan jälkeisestä maailmasta puuttui kuitenkin konkreettinen vihollinen ja kiireellinen tilanne, joiden kautta tätä

³⁰ Moens 2004, 87.

³¹ Moens 2004, 87, 104.

³² Lindsay 2011, 766.

strategiaa voitaisiin legitimoida. Syyskuun 11:n terrori-iskut tarjosivatkin sekä sopivan konkreettisen vihollisen, että poikkeuksellisen tilanteen hegemonisen strategian toimeenpanolle.³³

Leffler taas tulkitsee Yhdysvaltojen ulkopoliitikassa tapahtunutta 9/11:in jälkeistä muutosta siirtymänä uhka-arvioiden, intressien, arvojen ja vallankäytön keskinäisessä suhteessa. Voimistuneet uhka-arviot siirsivät arvot ulkopoliitikan keskiöön intressien paikalle, sillä arvoilla saavutetaan paremmin tukea voimankäytölle. Bushin retoriikassa onkin nähtävissä kehityskulku vakuuttavasta nationalismista demokraattiseen imperialismiin, jolla oikeutetaan mittavaa voimankäyttöä. Tällainen arvoihin pohjautuva voimankäyttö voi lopulta kääntyä itseään vastaan, sillä se saattaa usein mennä pidemmälle, kuin laskelmoidut intressit sallisivat.³⁴

McCartney katsoo, että amerikkalaisten reaktio ja ymmärrys syyskuun 11:n terrori-iskuista rakentui pitkälti kansallisen identiteetin varaan. Amerikkalaiseen identiteettiin on aina kuulunut käsitys universaaleista arvoista, ja toisaalta myös ylevästä erityislaatuisuudesta. Siten amerikkalaisesta identiteetistä kumpuaa toisaalta pyrkimys olla esimerkkinä muille, toisaalta pyrkimys muuttaa maailmaa enemmän Yhdysvaltojen kaltaiseksi. Bush on ulkopoliitikassaan kostotoimenpiteiden ohella toteuttanut lähinnä jälkimmäistä pyrkimystä.³⁵ Myös amerikkalaiseen yhteiskuntaan juurtunut myytti sivilisaation ja barbarismin vastakkainasettelusta juontaa juurensa amerikkalaiseen erityislaatuisuuteen ó Yhdysvallat edustaa hyvän voimia taistelussa paha vastaan. Tämä myytti johtaa vastakkainasetteluihin meidän ja muiden välillä, ja vaikuttaa myös siihen, että konfliktien katsotaan johtuvan poliittisten tai taloudellisten sijaan kulttuurisista syistä. Siten terrori-iskujen syynä katsottiinkin olevan Yhdysvaltojen ydinarvot, demokratia ja vapaus, eikä ulkopoliittiset tai taloudelliset tekijät.³⁶

Lindsayn mukaan syyskuun 11:n terrori-iskujen jälkeen muotoutunut Bushin doktriini perustui seuraaviin uskomuksiin: Yhdysvallat olisi kykenevä merentakaiseen sotaan globaalien sotilaallisen valta-asemansa vuoksi; al-Qaida oli viimeisten vuosikymmenten aikana rohkaistunut, koska sen terrori-iskuihin ei ollut vastattu sotilaallisesti; kylmän sodan aikaiset pelotteiden ja hallinnan keinot eivät tehoaisi terroristeihin; terroristit eivät kykenisi toimimaan ilman hallitusten apua; Yhdysvallat kykenisi yksin tarvittaviin sotilaallisiin vastatoimiin, eikä sen tulisi ottaa ohjeita muilta.³⁷

³³ Dunmire 2009, 217.

³⁴ Leffler 2005, 3956396, 410.

³⁵ McCartney 2004, 4006401.

³⁶ Esch 2010, 370, 381.

³⁷ Lindsay 2011, 767.

Jackson taas on tutkinut terrorismin vastaista sotaa narratiivien näkökulmasta, ja todennut sen keskeisimmiksi narratiiviksi seuraavat: syyskuun 11:n terrori-iskut aloittivat sodan; terrorismi on tämän vuosisadan suurin yksittäinen turvallisuusuhka; terrorismi, sekä sitä tukevat hallitukset ja joukkotuhoaseet yhdessä muodostavat vakavan ja jatkuvan uhan; terrorismi on uudenlaista ja entistä vaarallisempaa, ja terrorismin vastainen sota on puolustuksellinen, välttämätön ja oikeutettu; uhka on niin vakava, että Yhdysvaltojen tulee turvautua ennalta ehkäiseviin hyökkäyksiin estääkseen tulevat iskut, ja sitoutua pitkän aikavälin sotaan.³⁸

Croft huomauttaa, ettei Yhdysvaltojen reaktio terrori-iskuihin ollut luonnollinen seuraus niiden luonteesta, vaan tapahtumille luotiin tietynlainen merkitys. Niiden ympärille syntyi metanarratiivi, jonka mukaan iskut olivat odottamaton ja perusteeton hyökkäys Amerikan syvintä olemusta eli vapautta ja oikeudenmukaisuutta vastaan. Vaihtoehtoisiakin kehystyksiä iskujen merkityksestä on toki tuotu esille, mutta ne on usein sivuutettu tai tuomittu epäisänmaallisina.³⁹

9/11:in ympärille muodostunut metanarratiivi koostuu Croftin mukaan neljästä ydinelementistä, joista yksi on viholliskuvan luominen. Al-Qaida ja terrorismia tukevat valtiot nimettiin totaaliksi vihollisiksi, joiden päämääränä on tuhota vapaus ja tappaa kaikki amerikkalaiset ja heidän liittolaisensa. Samalla rakennettiin kuvaa amerikkalaisista sankareina. Toinen ydinelementti on se, että Yhdysvallat ei tunnustanut tai ymmärtänyt omaa osuuttaan iskuihin. Kolmantena elementtinä on vapauden ja oikeudenmukaisuuden nimeäminen amerikkalaisiksi ydinarvoiksi. Siten amerikkalaisten sisimpään olemukseen kohdistuvaan hyökkäykseen oli pakko vastata sotilaallisesti. Arvojen universaaliuden vuoksi niitä olisi myös puolustettava koko maailmassa. Neljäs elementti 9/11:in metanarratiivissa on oletus, että Yhdysvaltojen tulee johtaa kansainvälistä taistelua universaalien arvojen puolesta absoluuttista vihollista vastaan, ja että liittolaiset myös arvostavat sen johtajuutta.⁴⁰

Merskin on tutkinut lähemmin juuri viholliskuvien muodostamista terrorismin vastaisessa sodassa Bushin retoriikassa. Niissä nojattiin vuosikymmenten saatossa syntyneisiin stereotypioihin arabeista pahoina, verenhimoisina ja eläimellisinä terroristeina. Viholliskuvan muodostaminen perustui stereotypioiden ohella vahvasti myös epäinhimillistämiseen, pahuuteen identifioimiseen ja nollasumma-tyyppiseen ajatteluun.⁴¹

³⁸ Jackson 2011, 393.

³⁹ Croft 2006, 85.

⁴⁰ Croft 2006, 1016102.

⁴¹ Merskin 2004, 157, 172.

Jo ennen syyskuun 11:n terrori-iskuja Bush piti sotilaallista voimaa rauhan perustana ja terrorismia, roistovaltioita sekä joukkotuhoaseita uusina turvallisuusuhkina. Nämä olivat kuitenkin lähinnä mainintoja, eivätkä vielä muodostaneet ulkopolitiikan ydintä. Lisäksi sisäpolitiikka oli niihin nähden etusijalla. Ennen terrori-iskuja Bushin ulkopolitiikka oli enemmän multi- kuin unilateraalista korostaen yhteisistä arvoista kumpuaviin intresseihin perustuvaa yhteistyötä. Tällöin ulkopolitiikasta puuttui vielä poikkeuksellinen hätätila ja konkreettinen vihollinen.

Syyskuun 2001 terrori-iskujen myötä terrorismi nousi ulkopolitiikan keskiöön suurimpana yksittäisenä turvallisuusuhkana. Terrori-iskut kehystettiin sodan aloitukseksi, ja siten niihin oli välttämätöntä ja legitiimiä vastata sotilaallisella hyökkäyksellä. Ennalta ehkäisevän sotilaallisen hyökkäyksen katsottiin myös olevan ainoa oikea keino torjua tulevat iskut. Uhan poikkeuksellisuus edellytti turvautumista poikkeuksellisiin keinoihin, ja siksi sääntöjen rikkominenkin olisi sen torjumisen puitteissa hyväksyttyä. Intressien sijaan arvot ja moraalisuus alkoivat toimia ulkopolitiikan perustana.

Terrori-iskujen mahdolliset poliittiset ja taloudelliset syyt sivuutettiin, ja iskut kehystettiin odottamattomaksi hyökkäykseksi Yhdysvaltojen ydinarvoja ó vapautta, oikeudenmukaisuutta ja demokratiaa ó kohtaan. Yhdysvaltojen tulisi johtaa taistelua terrorismia vastaan, koska se ilmentää näitä universaaleja arvoja, ja maailma olisi parempi paikka, jos kaikki olisivat enemmän sen kaltaisia. Yhdysvallat ja sen liittolaiset edustivat siten sivilisaatiota ja hyvyyttä, terroristit ja niitä tukevat hallitukset taas liitettiin pahuuteen ja barbarismiin. Puolueettomuus tässä konfliktissa ei ollut vaihtoehto, vaan kaikki, jotka eivät olleet Yhdysvaltojen puolella, sijoitettiin automaattisesti pahuuden ja barbarismin kategoriaan.

Terrori-iskut tarjosivat Yhdysvalloille selkeän vihollisen, jota vastaan taistella. Uusi vihollinen oli terroristi, poikkeuksellisen paha barbaari, jonka tavoitteena on tappaa amerikkalaiset ja heidän liittolaisensa, sekä tuhota koko sivilisaatio ja vapaus. Nämä viholliset toimivat uusilla tavoilla ja olivat ennennäkemättömän vaarallisia. Siten heidän pysäyttämiseen olisi käytettävä kaikki mahdolliset keinot. Terroristit nähtiin eksistentiaalisena uhkana amerikkalaiselle ja yleisemmin länsimaiselle elämäntavalle, ja siksi mitkä tahansa keinot olisivat legitiimejä heidän pysäyttämiseen.

3.2. Abu Ghraib -skandaali

Kidutukset Abu Ghraibin vankilassa alkoivat kesän 2003 lopulla, kun Irakissa nousi kapina, johon Yhdysvallat ei ollut osannut varautua. Seuraavien kuukausien aikana vangittiin useita tuhansia

siviilejä, ja henkilökunnan kokemattomuuden ja riittämättömyyden vuoksi todellisten kapinallisten tunnistaminen kasvavasta vankien joukosta oli vaikeaa. Samalla kasvoivat Yhdysvaltojen hallinnon taholta tulevat paineet saada käyttökelpoista tietoa kapinasta. Myöhemmin on todettu, että 85690 prosenttia vangituista olivat täysin syyttömiä tai tiedustelun kannalta hyödyttömiä. Abu Ghraibin kidutuskuvat tulivat ensimmäisen kerran julkisuuteen huhtikuussa 2004 CBS:n ohjelmassa 60 Minutes II, ja seuraavien päivien aikana ne levisivät jo ympäri maailmaa. Yhdysvaltojen hallintoa oli kuitenkin ainakin yritetty informoida tapauksista jo aiemmin. Eräs eläkkeelle jäänyt eversti oli tehnyt kidutuksista jo joulukuussa 2003 raportin, johon Yhdysvaltojen hallinnolla on ollut pääsy, ja kansainvälinen punainen risti oli raportoinut niistä Pentagonille helmikuussa 2004.⁴²

Kun Abu Ghraibin kidutukset tulivat julki, Yhdysvaltojen hallinto oli puolustuskannalla. Kidutuksia vähäteltiin, ja muun muassa puolustusministeri Rumsfeld vetosi tässä tarkoituksessa kidutuksen käsitteen määrittelyyn toteamalla, että kidutuksiksi nimitetyt teot ovat korkeintaan pahoinpitelyitä. Republikaanisenaattori Inhofe meni vielä pidemmälle lausudessaan, että vangit saivat, mitä ansaitsivat. Hän kertoi olevansa järkyttyneempi ihmisten järkyttyneistä reaktioista, kuin teoista itsessään. Hyvin yleinen puolustelu oli huomautus, etteivät yhdysvaltalaisten sotilaiden teot olleet läheskään yhtä julmia tai laajoja kuin Saddam Husseinin. Yleinen oli myös muistutus, että yhdysvaltalaisten sotilaiden syytely voi heikentää tukea terrorismin vastaiselle sodalle. Presidentti Bush taas sivuutti kidutukset yksittäistapauksina, jotka eivät edusta amerikkalaisten todellista luonnetta.⁴³

Zimbardo kyseenalaistaa Yhdysvaltojen hallinnon näkemyksen kidutuksista yksittäistapauksina, sillä niitä ei ollut vielä kunnolla tutkittu, kun tämä lausunto annettiin. Hallinto ei myöskään ole voinut tietää, ettei kidutusta tapahdu laaja-alaisesti ja systemaattisesti muissakin sen laitoksissa, vaikka niin väitettiin. Tämän väitteen tarkoitus ei ollut tuoda lohtua järkyttyneille, vaan häivyttää järjestelmän vastuu tapahtumista siirtämällä se yksilöiden harteille. Samalla saatiin häivytettyä myös normien ja vakiintuneiden käytäntöjen rooli tapahtuneissa kidutuksissa.⁴⁴

Zimbardo näkee Abu Ghraibin kidutuskuvissa yhtäläisyyksiä 1970-luvulla Stanfordin yliopistossa suorittamaansa surullisenkuuluisaan vankilakokeeseen⁴⁵, jossa koehenkilöt näyttelivät vankeja ja vartijoita simuloidussa vankilassa. Koehenkilöillä ei ollut koulutusta tällaisiin tilanteisiin ja heidän toimiaan rajoitettiin vain vähän. Osa kokeen vartijoista oli käyttäytynyt vankeja kohtaan samalla

⁴² Hamm 2007, 2626265.

⁴³ Hooks & Mosher 2005, 163061632.

⁴⁴ Zimbardo 2007, 326.

⁴⁵ Ks. Zimbardo 1972. Kokeella on oma virallinen internet-sivusto, joka löytyy osoitteesta <http://www.prisonexp.org/>.

tavalla kuin Abu Ghraibin vartijat ó riisuneet vankeja, nolanneet heitä seksuaalisesti ja peittäneet heidän kasvonsa hupuilla. Zimbardon koe osoitti, miten merkittävästi pelkästä tilanteesta kumpuavat voimat voivat vaikuttaa ihmisiin. Koetilanne vaikutti koehenkilöihin niin vahvasti, että se jouduttiin keskeyttämään. Abu Ghraibissa valvontaa on ollut vielä vähemmän kuin koetilanteessa, ja siellä myös monenlaiset järjestelmälliset voimat ovat vaikuttaneet vartijoiden käytökseen.⁴⁶

Heti terrorismin vastaisen sodan alussa Yhdysvaltojen hallinto muutti tapansa suhtautua kidutukseen ja alkoi etsiä porsaanreikiä sen mahdollistamiseksi. Muun muassa talibanien ja al-Qaidan jäsenten status muutettiin sotavangeista vihollisotilaiksi, jotteivät yhdysvaltalaiset sotilaat tai heidän esimiehensä joutuisi vastuuseen kidutuksesta oikeudessa. Bushin hallinto sai aikaan myös muutoksen, jonka kautta presidentti voi antaa luvan Geneven sopimuksen rikkomiseen katsoessaan sen tarpeelliseksi.⁴⁷ Kidutukset Abu Ghraibissa eivät siis olleet vain joidenkin sotilaiden huonosta koulutuksesta tai valvonnasta johtuvia yksittäistapauksia, sillä Yhdysvaltojen hallinto on etsinyt keinoja kidutuksen sallimiseksi poikkeustilanteissa terrorismin vastaisen sodan alkamisesta lähtien.

Kidutuskielto on ehdoton humanitaarinen normi, eikä sen noudattamattomuutta hyväksytä missään olosuhteissa. Terrorismin vastaisen sodan poikkeuksellisen uhan narratiivi kuitenkin muutti suhtautumista tähän normiin niin, että kidutusta alettiin pitää tällaisessa äärimmäisessä hätätilanteessa oikeutettuna ja jopa tarpeellisenä.⁴⁸ Koska viholliset ovat äärimmäisen pahoja barbaareja, joiden päämääränä on tuhota koko sivilisaatio, mitkä tahansa keinot ovat sallittuja ja legitimejä niiden voittamiseksi. Siten sodan ja vangitsemisen sääntöjen muuttaminen tiedonhankinnan tehostamiseksi on ollut terrorismin vastaisessa sodassa itsestään selvää.⁴⁹

Presidentti Bush ja hänen neuvonantajansa ajattelivat olevansa sekä kansallisen, että kansainvälisen lain yläpuolella, ja uskoivat minkä tahansa keinojen olevan oikeutettuja terrorismin vastaisen sodan voittamiseksi. Julistamalla terrorismin keskeisimmäksi uhaksi kansalliselle turvallisuudelle ja kotimaalle, käyttämällä kansalaisten pelkoa ja haavoittuvuutta sodan tuen takaamiseksi sekä korostamalla kuulustelujen ja kidutuksen merkitystä Bushin hallinto loi järjestelmällisen voiman, joka vaikutti tilannesyntyisten voimien ohella kidutuksiin Abu Ghraibin vankilassa.⁵⁰

⁴⁶ Zimbardo 2007, 3286329.

⁴⁷ Hooks & Mosher 2005, 162761628.

⁴⁸ Foot 2006, 132.

⁴⁹ Croft 2006, 2836285.

⁵⁰ Zimbardo 2007, 4306432.

Myös Jacksonin mukaan Abu Ghraibin kidutusten taustalla ovat terrorismin vastaisen sodan narratiivit, jotka ovat edesauttaneet kidutuksen sallivan kulttuurin syntymistä. Niiden taustalla on logiikka, joka nojaa tunnettuun tikittävän aikapommin myyttiin: on moraalisesti hyväksyttävää kiduttaa terroristiepäiltyä, joka tietää pommin sijainnin, sillä niin voidaan välttää suurempi paha eli lukuisten ihmisten kuolema pommin räjähtäessä. Erityisesti terroristien luomaa uhkaa liioittelevat ja terroristeja epäinhimillistävät narratiivit ovat edistäneet ja ylläpitäneet kidutusmyönteistä kulttuuria, jonka seurauksena terroristiepäiltyjen kiduttamisesta on tullut monien silmissä hyväksyttävää, välttämätöntä ja jopa moraalista.⁵¹

Kidutukset Abu Ghraibin vankilassa olivat siis tulosta sekä vanki-vartijaótilanteesta syntyvästä dynamiikasta, että laajemmista järjestelmällisistä voimista. Terrorismin nostaminen keskeisimmäksi uhaksi kansalliselle turvallisuudelle ja sen kehystäminen poikkeukselliseksi uhaksi loivat äärimmäisen hätätilan, jossa kaikenlaiset keinot ovat sallittuja taistelussa totaalista, epäinhimillistä vihollista vastaan. Tikittävän aikapommin logiikkaa noudattaen terrorismin vastaisessa sodassa on pyritty välttämään suurempaa pahaa eli tulevia terrori-iskuja pienemmän pahan eli kidutuksen avulla.

Kidutusten tultua julki, Yhdysvaltojen hallinto väisteli vastuutaan tapahtuneesta. Hallinto siirsi vastuun täysin yksilöiden harteille nimeämällä kidutukset yksityistapauksiksi, jotka eivät edusta amerikkalaisia arvoja. Vastuuta pyrittiin pakoilemaan myös kidutuksen määrittelyyn vedoten väittämällä, että Abu Ghraibin tapahtumat voidaan nähdä korkeintaan pahoinpitelyinä. Kidutuksia vertailtiin myös Saddam Husseinin tekoihin, joiden rinnalla ne saatiin näyttämään vähemmän pahoilta. Vihollisen epäinhimillistämistä ilmentää puolusteleva argumentti, että uhrit ansaitsivat kidutuksen. Kiduttajien syyttelyä pyrittiin vaimentamaan, sillä sen ajateltiin vähentävän tukea terrorismin vastaiselle sodalle.

Terrorismin vastaisen sodan logiikka heijastuu puolustelevisissä argumenteissa selkeästi ó terrorismi on niin suuri uhka Yhdysvaltojen kansalliselle turvallisuudelle, että sen vastainen sota on tärkeämpi kuin ihmisoikeudet, ja viholliset ovat hirvittäviä barbaareja, jotka ansaitsevat kidutuksen. Kidutusten vertaaminen Saddam Husseinin tekoihin kertoo ajattelutavasta, jonka mukaan kidutus sivilisaation ja demokratian nimissä on oikeutetumpaa kuin diktatuurin puitteissa tapahtuva kidutus.

⁵¹ Jackson 2007, 3606361.

3.3. Obaman virkaanastuminen

Barack Obama lupasi vaalikampanjassaan muuttaa Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaa hyvántahtoisemmaksi ja yhteistyöhakuiseksi, sekä tehdä terrorismin vastaisesta sodasta tehokkaampaa ja moraalisesti hyväksyttävämpää. Hän tuomitsi Bushin hallituksen äärimmäisen toiminnan terrorismin vastaisessa sodassa, ja lupasi, että terrorismin vastaista sotaa käytäisiin tästä eteenpäin läpinäkyvästi, yhteistyössä liittolaisten kanssa ja amerikkalaisia arvoja noudattaen. Obama pyrki myös ideologiseen muutokseen käyttämällä terrorismin vastaisesta sodasta erilaisia fraaseja kuin edeltäjänsä ja antamalla sille vähemmän keskeisen aseman ulkopoliitikassaan.⁵²

Obama aloitti virkakautensa muuntamalla kampanjalupauksiaan konkreettisiksi teoiksi. Hän teki monia diplomaattisia aloitteita, jotka tekivät hänestä suosittun ja paransivat kuvaa Yhdysvalloista ulkomailla.⁵³ Hän päätti kieltää Yhdysvaltojen armeijan henkilökunnalta kidutuksen käytön terroristiepäiltyjen kuulusteluissa, sulkea Quantànamo Bayn vankilan ja vetää Yhdysvaltojen joukot pois Irakista. Lisäksi Obama yritti häivyttää terrorismin vastaisen sodan termin virallisesta retoriikasta. Näiden voidaan ajatella olevan merkittäviä muutoksia, mutta Jacksonin mukaan tarkempi analyysi paljastaa, että Obama kuitenkin hyväksyi luvussa 3.1. mainitut terrorismin vastaisen sodan keskeisimmät narratiivit ja että hän on alusta asti ollut sitoutunut sen jatkamiseen nimestä riippumatta.⁵⁴

Jacksonin mukaan Obaman kyvyttömyys tehdä perustavanlaatuisia muutoksia terrorismin vastaiseen sodan narratiiveihin johtuu siitä, että terrorismin vastainen sota on huomattavan vahva diskursiivinen ja materiaallinen rakenne. Se on sidoksissa amerikkalaiseen identiteettiin ja poliittiseen kulttuuriin, ja se palvelee Yhdysvaltojen hegemonisia pyrkimyksiä. Terrorismin vastaisen sodan lopettaminen olisikin mahdollista ainoastaan siinä tapauksessa, että terrorismin tilalle tulisi jokin korvaava uhka, jonka avulla hegemonia olisi yhtä lailla mahdollista turvata. Lisäksi terrorismin torjunnan ympärille on muodostunut päivittäisiä materiaalisia käytäntöjä ja instituutioita, ja siten siitä on tullut kyseenalaistamaton ja itsestään selvä ajattelua ja toimintaa ohjaava rakenne, jota on hyvin vaikea haastaa.⁵⁵

McCriskenin mukaan taas Obaman tyytyminen Bushin ulkopoliittikan jatkamiseen ei ole johtunut kyvyttömyydestä, vaan lähinnä haluttomuudesta. Obaman tarkoitus oli alun perinkin syventää sitoutumista terrorismin vastaiseen sotaan. Hän on tahtonut lopettaa Irakin sodan lähinnä siksi, että

⁵² McCricken 2011, 7816783.

⁵³ Lindsay 2011, 7736774..

⁵⁴ Jackson 2011, 4016402.

⁵⁵ Jackson 2011, 4066407.

se on hänen mielestään vienyt terrorismin vastaista sotaa sivuraiteille. Obama ei siis välttämättä ole loukussa Bushin institutionalisoimassa terrorismin vastaisen sodan konstruktiossa, vaan hän on tämän kanssa samaa mieltä terrorismin muodostamasta uhasta Yhdysvalloille. Hän on hyväksynyt terrorismin vastaisen sodan keskeiset oletukset ja prioriteetit, ja siten hänen ulkopoliittikkansa on yhtä problemaattista kuin edeltäjänsäkin.⁵⁶

Kuilu Obaman lupaamien muutosten ja niiden toteutumattomuuden välillä voi selittyä yksinkertaisesti sillä, että vaikka Obama kertoi vaalikampanjassaan avoimesti tavoitteestaan nimenomaan tehostaa terrorismin vastaista sotaa Afganistanissa ja Pakistanissa, yleisö kuunteli häntä valikoivasti ja oletti hänen lieventävän terrorismin vastaista sotaa. Toinen selitys on, että monet Obaman kaavailemista muutoksista olivat aluillaan itse asiassa jo Bushin presidenttiyden viimeisenä vuotena, ja Obama onkin omaksunut Bushin terrorismin vastaisen strategian myöhemmän version. Kolmanneksi jo virkaanastujaispäivänään Obama sai kokea, miten erilaista on olla hallituksessa kuin oppositiossa, kun selvisi, että tilaisuuteen oli suunniteltu terrori-iskua. Saman vuoden lopulla eräs terroristi myös onnistui pääsemään lentokoneeseen räjähteiden kanssa, mikä asetti presidentin alttiiksi syytöksille heikkoudesta terrorismin suhteen. Tämän jälkeen Obaman retoriikka muuttuikin avoimen sotaisaksi.⁵⁷

Vuonna 2009 presidenttiytensä ensimmäisenä terrori-iskujen vuosipäivänä Obama korosti terrorismin uhan todellisuutta ja ajankohtaisuutta, ja vakuutti olevansa omistautunut taistelulle terroristeja vastaan Afganistanissa ja Pakistanissa. Saman vuoden joulukuussa hän muistutti kansaa jälleen syyskuun 2001 terrori-iskujen merkityksestä perimmäisenä ja pakottavana syynä sotaan. Vaikka Obaman hallinto oli yrittänyt löytää erilaisia tapoja käsittää terrorismin vastaisen sodan prioriteetteja ja yleisemmin turvallisuusuhkia, Obama kuulosti lisääntyvästi samalta kuin Bush. Tästä huolimatta hän itse näki edelleen lähestymistapansa terrorismiin kokonaisvaltaisempana, harkitumpana ja periaatteellisempana kuin edeltäjänsä.⁵⁸

Vaikka Obama onkin onnistunut muuttamaan terrorismin vastaisen sodan sävyä ja painotusta, muutos ei ole ulottunut sen taustalla oleviin oletuksiin terrorismista suurimpana uhkana Yhdysvaltojen turvallisuudelle. Lisäksi käytännön esteet ja pitkäaikaisten vankien potentiaalinen vaarallisuus ovat tulleet hänen tielleen Guantànamo Bayn vankilan sulkemisessa. Kidutuksen Obama on kieltänyt, mutta vankien inhimillistä kohtelua, kuulustelua, oikeudenmukaista

⁵⁶ McCrisken 2011, 781.

⁵⁷ McCrisken 2011, 784.

⁵⁸ McCrisken 2011, 7876788.

syyttämistä ja vapauttamista koskevien ongelmien ratkaisun sijaan on päädytty yksittäisten terroristien jahtaamiseen ja tappamiseen kohdistetuin iskuin, mikä voi haitata Obaman terrorismin vastaisen strategian muita osa-alueita, kuten dialogin aloittamista talibanien kanssa.⁵⁹

Obama lupasi vaalikampanjassaan muuttaa Yhdysvaltojen ulkopolitiikkaa hyväntahtoisemmaksi ja yhteistyöhakuisemmaksi. Hän pyrki poistamaan terrorismin vastaiselta sodalta ulkopoliittisen ykkösprioriteetin aseman sijoittamalla sen osaksi muita ongelmia, ja häivyttämään Bushin hallinnon sen yhteydessä käyttämää retoriikkaa. Hän lupasi myös tehostaa terrorismin vastaista sotaa, ja muuntaa sitä enemmän amerikkalaisia arvoja vastaavaksi. Kidutuksen käytön kieltäminen kuulusteluissa ja Guantánamon vankilan sulkemispäätös olivatkin tässä mielessä symbolisesti merkittäviä tekoja.

Ensimmäisen virkakauden edetessä Obaman retoriikka kuitenkin alkoi muistuttaa yhä enemmän hänen edeltäjänsä retoriikkaa. Hän jakaa Bushin oletukset terrorismista suurimpana uhkana Yhdysvaltojen turvallisuudelle ja syyskuun 2001 terrori-iskuista perimmäisenä ja pakottavana sodan aloittamisen syynä. Lopulta Guantánamo Bayn vankilan sulkeminenkin on osoittautunut vaikeaksi. Kidutuksen kieltäminen on lähinnä sivuuttanut olennaiset ongelmat ja tuonut uusia tilalle, kun hallinto on turvautunut lähes yhtä ongelmallisiin menetelmiin, kuten terroristiepäiltyjen kohdistettuihin eliminointeihin.

Tästä huolimatta Obama katsoo suhtautuvansa terrorismiin kokonaisvaltaisemmin, periaatteellisemmin ja harkitummin kuin edeltäjänsä eli itse hän näkee saaneensa muutoksia aikaan. Hän on yrittänyt tehdä eroa suhteessa edelliseen hallintoon, mutta koska hän nojaa samoihin oletuksiin terrorismista ja sen muodostamasta uhasta kuin Bush, hän ei ole kyennyt merkittävästi muuttamaan Yhdysvaltojen ulkopolitiikkaa.

4. TERRORISMIN VASTAINEN SOTA JA TURVALLISTAMINEN MEDIAKEHYKSENÄ

Ennen syyskuun 2001 terrori-iskuja asioiden ja ilmiöiden kehystäminen uhaksi kansalliselle turvallisuudelle oli kansainvälisessä politiikassa lähes poikkeuksellista. Iskujen jälkeen siitä on tullut etenkin Yhdysvalloissa ennemminkin sääntö. Erityisesti Bushin hallitus on kehystänyt

⁵⁹ McCrisken 2011, 793, 800.

poliittisia tavoitteitaan kansallisen turvallisuuden asioiksi, jotta niiden saavuttamiseksi olisi mahdollista käyttää mitä tahansa keinoja.⁶⁰

Kööpenhaminan koulukunnan mukaan turvallisuus ei ikinä ole objektiivinen asiointi, ja siksi myöskään uhkia turvallisuudelle ei ole mahdollista nimetä objektiivisesti. Turvallistamisella viitataan puhetapahtumaan, jossa jokin asia tai ilmiö nimetään turvallisuusuhaksi. Turvallisuusuhka näyttäytyy yleensä äkillisenä ja dramaattisena, ja siihen liittyy mielikuva tulevaisuudessa toteutuvasta uhasta, joka kohdistuu tietyn poliittisen yhteisön olemassaolon ehtoihin. Turvallistamisella on myös konkreettisia seurauksia, sillä uhan torjuminen vaatii yleensä tiettyjen turvallisuuspoliittisten keinojen välitöntä käyttöönottoa. Turvallistamisella jokin asia tai ilmiö on mahdollista kehystää niin vakavaksi uhkatekijäksi, että sen torjuminen vaatii poikkeuksellisia keinoja, kuten sotaa. Siten valtiot voivat tuottaa turvallistamisen kautta haluttua järjestystä maailmanpolitiikkaan.⁶¹

Onnistuneen turvallistamisen voidaan katsoa koostuvan kolmesta elementistä ó eksistentiaalisesta uhasta tai uhista, hätäkeinoista ja säännöistä irtautumisesta. Turvallisuusdiskurssissa jokin uhka dramatisoidaan, nostetaan jokapäiväisen politiikan ja normien yläpuolelle ja esitetään ensisijaisena prioriteettina. Sitä kautta toimija pyrkii vakuuttamaan yleisön hätäkeinojen tarpeellisuudesta, ja lunastaa itselleen oikeuden käyttää näitä poikkeuksellisia keinoja kyseisen uhan poistamiseen. Yleisön tulee kuitenkin hyväksyä turvallistavan toimijan näkemys eksistentiaalisesta uhasta, jotta toimija saisi käyttöönsä poikkeukselliset keinot ja mahdollisuuden kiertää sääntöjä.⁶² Bushin hallinnon voidaan siis katsoa onnistuneen terrorismin turvallistamisessa ó terrorismi nostettiin eksistentiaaliseksi uhaksi, siitä tuli ensisijainen ulkopoliittinen prioriteetti, ja sen torjumiseksi aloitettiin laillisesti kyseenalainen ennaltaehkäisevä sota.

Syyskuun 2001 tapahtumat olivat itsessään jo järkyttäviä, ja niiden jatkuva toistuminen mediassa juurrutti ne kansalliseen tietoisuuteen. Ne myös romuttivat tunteet Yhdysvaltojen haavoittumattomuudesta. Näin ollen terrori-iskuista tuli olennainen osa terrorismin turvallistamisen prosessia ja ne myös auttoivat vakiinnuttamaan ajatusta uudenaikaisesta uhkaympäristöstä, joka vaatisi uudenaikaisia toimenpiteitä, kuten turvallistamisen teoriaan sisältyviä hätäkeinoja. Valtiojohdon lausunnoissa luotiin jatkuvan vaaran ja uhan tuntua korostamalla terrori-iskujen ainutlaatuisuutta ja yllätyksellisyyttä.⁶³

⁶⁰ Laitinen 2005, 53.

⁶¹ Laitinen 2005, 50651.

⁶² Williams 2003, 514.

⁶³ Mabee 2007, 390.

Turvallistamisen onnistuminen riippuu aina yleisöstä ja erityisesti demokraattisissa järjestelmissä onnistuneen turvallistamisen edellytyksenä on suotuisa poliittinen ilmapiiri. Terrori-iskut loivat tällaiset otolliset olosuhteet, joissa kaikenlaisten asioiden ja ilmiöiden turvallistaminen on mahdollista. Niiden jälkeen lähes koko maailma hyväksyikin Yhdysvaltojen kansallisen turvallisuutensa nimissä harjoittaman sotilaallisen väkivallan. Irakin sodan kohdalla havaittavissa oli jo huomattavaa vastustusta, mutta Saddam Husseinin ja Irakin turvallistamisen voidaan katsoa onnistuneen, sillä Yhdysvallat sai aloitettua sotansa ja vaihdettua Irakin hallinnon. Siten Yhdysvallat on saanut turvallistamisen kautta luotua haluamaansa järjestystä Lähi-idässä.⁶⁴

Uhkien todenperäisyydellä ei turvallistamisen kannalta ole merkitystä, vaan ennemminkin sillä, miltä asiat saadaan näyttämään. Uhkien luominen edellyttää periaatteessa olemassa olevia ja todennettuja uhkakuvia, mutta taitavalla turvallistamisella saadaan hyvin pitkälti illusorisistakin uhista luotua todellisia. Turvallistamisella järjestystä luodaan siis hyvin pitkälti mielikuvien kautta. Terrorismin vastaisessa sodassa tämä näkyy selkeästi siinä, miten Yhdysvallat on onnistuneesti nimennyt tietyt uhat kansalliselle turvallisuudelle, terroristit, roistovaltiot sekä niiden epähumaanit poliittiset johtajat. Siten Yhdysvallat on kyennyt luomaan järjestystä, jossa sen on ollut mahdollista ryhtyä ennaltaehkäiseviin sotilaallisiin iskuihin. Nimeämällä asioita ja henkilöitä uhiksi kansalliselle turvallisuudelle se on luonut itselleen mahdollisuuden myös tulevaisuudessa eliminoida lähes mitä tahansa ennalta ehkäisevästi kansallisen turvallisuuden nimissä.⁶⁵

Medialla ja viihteellä on Harlen ja Laitisen mukaan alati kasvava rooli globaalina toimijana turvallistetussa maailmassa, minkä myös poliittinen eliitti on alkanut ottaa huomioon. Tämä on tuonut sodankäyntiin uudenlaisen informaation liittyvän ulottuvuuden, jossa kamppaillaan oikeasta tiedosta ja totuudesta.⁶⁶ Myös Williams on sitä mieltä, että medialla on olennainen rooli turvallisuussuhteissa ja turvallistamisessa. Erityisesti valtioiden rajat ylittävä televisuaalinen kommunikaatio vaikuttaa yhä enenevässä määrin turvallisuuskysymysten representointiin ja käsittelyyn. Turvallistamisen tutkimuksen keskittäminen puheaktiin on Williamsin mielestä liian kapea-alaista, ja tutkimusagendalle tulisikin sisällyttää myös muut kommunikaation muodot. Tehokas turvallistaminen ei välttämättä ole vain valtionhallinnon ansiota, ja siksi tarkastelu tulisi ulottaa myös siihen, miten hallinnon viestit välittyvät erilaisten kommunikatiivisten instituutioiden

⁶⁴ Laitinen 2005, 51.

⁶⁵ Laitinen 2005, 52.

⁶⁶ Harle & Laitinen 2004, 7.

kautta, jotka ovat alkuperäisestä turvallistavasta tahosta erillisiä, mutta kuitenkin turvallistamisen kannalta olennaisia.⁶⁷

Vultee määrittelee turvallistamisen puheaktin sijaan prosessina, jossa olennaista on se, kuka turvallisuutta kykenee määrittelemään, missä olosuhteissa ja millaisin seurauksin. Tässä prosessissa medialla on tärkeä rooli julkisen mielipiteen muokkaajana. Vulteen mukaan turvallistamista voidaankin käsitellä mediakehyksenä. Sosiologiasta ja psykologiasta vaikutteita saaneen kehystämisen (framing) kautta voidaan ajatella, että turvallisuus on poliitikkojen esille tuoma organisoinnin periaate, jota media korostaa tai vaimentaa yrityksissään kanavoida ajattelutapoja keskeisistä kysymyksistä. Turvallistamiskehys valaisee siis sitä, miten turvallisuuden sosiaaliset sisällöt ja merkitykset tuottavat uhkia. Turvallistamisen kehys voi toimia sekä riippuvana, että riippumattomana muuttujana eli se voi vaikuttaa mediaan ja media voi vaikuttaa siihen.⁶⁸

Kehykset selventävät ongelmien luonnetta, ratkaisun välineitä sekä sitä, ketkä ovat tarinan päähenkilöitä ja ketkä heidän vihamiehiään. Sen sijaan, että tietoa annettaisiin täydentävästi eri näkökulmista, kehystämällä priorisoidaan tietynlaista tietoa niin, että siitä syntyy koherentti tarina. Kehyksiin valikoituu siten joitakin todellisuuden Aspekteja, ja niistä tulee vallitsevia kommunikatiivisissa teksteissä. Turvallistaminen voidaan nähdä kehystämisen muotona, jossa korostetaan eksistentiaalista uhkaa, jonka hoitaminen vaatii enemmän kuin tavanomaisia poliittisia rutiineja.⁶⁹

Kehykset voivat tehdä joistain ajatuksista käyttökelpoisempia, mutta ne joutuvat kilpailemaan muiden kehysten ja asenteiden kanssa. Kehystäminen ei ole vain työkalu, jolla poliittinen eliitti voisi vaikuttaa ihmismassojen mielipiteisiin suoraan, vaan niiden vaikutus riippuu myös lähteen uskottavuudesta ja yleisön alttiudesta. Kehykset voivat kuitenkin vaikuttaa siihen, millaisia asioita ihmiset ajattelevat ja kuinka paljon, sekä siihen, millaisesta näkökulmasta ajatella heille kerrottuja asioita.⁷⁰

Vultee käyttää terrorismin vastaista sotaa esimerkkitapauksena median roolin merkittävydestä turvallistamisessa. Tässä tapauksessa turvallistaminen tapahtuu neuvottelussa usean yleisön kanssa, ja sekä poliittinen eliitti, että kansa voivat tuoda merkittävää muodollista ja moraalista tukea

⁶⁷ Williams 2003, 512, 524, 527-528.

⁶⁸ Vultee 2011, 77-78.

⁶⁹ Vultee 2011, 79.

⁷⁰ Vultee 2011, 79-80.

poliittiselle väkivallalle. Molempia yleisöjä puhutellaan, ja molemmat myös vastaavat median välityksellä.⁷¹

Poliittisesti aktiivisimmatkin yleisöt kokevat turvallisuuden maailman toisen käden representaatioiden kautta eli he näkevät maailman median representaatioista syntyvän fiktiivisen ympäristön kautta. Siten ihmiset mukautuvat todelliseen ympäristöönsä fiktiivisten tarinoiden avulla. Esimerkiksi uutisten representaatio sodasta ei ole tapahtuma itse, vaan rekonstruktio siitä, mitä asiantuntijat, viranomaiset tai uhrit ovat siitä kertoneet. Siten myös toimittajat näkevät maailman pseudoympäristön kautta. Kehystäminen on tärkeää toimittajille, sillä se auttaa prosessoimaan suurta tietomäärää nopeasti, luokittelemaan sitä ja rakentamaan siitä tiiviin kokonaisuuden tiettyä yleisöä varten. Kehystäminen ohjaa yleisön tulkintaa tietyistä uutisista ó esimerkiksi vaalitulos voidaan kehystää huonona tai hyvänä uutisena. Toimittajat eivät työskentele kulttuurisessa tyhjiössä, vaan kehykset auttavat organisoimaan maailmaa tavoilla, jotka ovat järkevän oloisia niin heille kuin yleisöllekin. Juuri kehysten kulttuurinen resonanssi saa ne vaikuttamaan luonnollisilta ja tutuilta, jolloin yleisökin hyväksyy ne helposti.⁷²

Pyrin tässä tutkimuksessa osoittamaan, että uutisten lisäksi myös täysin fiktiivisillä median tuotoksilla voi olla olennainen rooli turvallistamisessa. Tutkimukseni on uudenlainen siinä mielessä, että nimenomaan populaarikulttuurin roolista turvallistamisessa ei ole tehty vielä kovin paljon tutkimusta⁷³. Yleisesti ottaen turvallisuuden ja populaarikulttuurin yhteyksien tutkimus on suhteellisen uutta kansainvälisen politiikan tieteenalalla.⁷⁴ Niiden yhteyksiä on yleensä tutkittu lähinnä joko peili-, aineisto- tai konstitutiivisen mallin kautta, ja tutkimukseni on myös niihin nähden uudenlainen, sillä aion käyttää kaikkia kolmea mallia saadakseni monipuolisen kuvan terrorismin vastaisen sodan ja tv sarjan 24 semioosista.

5. MORAALISEN ETÄÄNNYTTÄMISEN MEKANISMIT TURVALLISTAMISTA TUKEVANA TEKIJÄNÄ

Tutkimuksessani aion analysoida aineistoani myös psykologisesta näkökulmasta moraalisen etäännyttämisen mekanismien kautta. Moraalinen etäännyttäminen ilmenee erityisen selkeästi sotilaallisessa toiminnassa. Ihmisten muuntaminen vihollisten tappamiselle omistautuneiksi sotilaisiksi ei onnistu manipuloimalla persoonallisuuden rakenteita, aggressiivisuutta tai moraalisia

⁷¹ Vultee 2011, 80.

⁷² Vultee 2011, 82683.

⁷³ Ks. esim. Hansen 2011, joka käsittelee Muhammed-sarjakuvia ja visuaalista turvallistamista.

⁷⁴ Ks. esim. Buus 2009, Muller 2008, Riegert 2007.

standardeja. Sen sijaan se tapahtuu haitallisten toimien moraalisen luonteen sellaisella uudelleenmuotoilulla, että itsesyytökset on mahdollista välttää.⁷⁵

Sotaa tukeville ihmisille voi olla vaikeaa hyväksyä siihen liittyvä viattomien ihmishenkien menetys, sillä useimmat ihmiset pyrkivät pitämään yllä näkemystä sekä itsestään, että ryhmistä joihin identifioituvat, moraalisesti hyvinä. Massiivista tuhoa ja lukuisia kuolemia aiheuttavan toiminnan tukeminen on mitä ilmeisimmin ristiriidassa näiden näkemysten kanssa. Siitä huolimatta monet sotilaat, poliitikot ja kansalaiset ovat valmiita ja jopa innokkaita isänmaallisessa hengessä käymään sotaa. Aquino kollegoineen on tutkinut moraalisen etäännyttämisen mekanismien roolia reaktioissa terrorismin vastaiseen sotaan Afganistanissa ja Irakissa.⁷⁶

Kyseisessä tutkimuksessa yksilöt, joiden tietyt moraalisen etäännyttämisen mekanismit olivat aktivoituneita, ajattelivat herkemmin sotilaallisen koston ja iskuista vastuussa olevien terroristien tappamisen olevan moraalisesti parempi tapa vastata syyskuun 2001 terrori-iskuihin kuin rauhanomaiset keinot. Toisaalta yksilöiden moraalisen identiteetin tärkeys vaikutti vaimentavan moraalista etäännyttämistä. Vastaavasti moraalinen etäännyttäminen vähensi yksilöiden negatiivisia tunteita suhteessa Abu Ghraibin kidutuksiin, kun taas moraalisen identiteetin korostunut tärkeys neutralisoi moraalisen etäännyttämisen vaikutuksia.⁷⁷ Moraalista etäännyttämistä on siis jossain määrin mahdollista vaimentaa muistuttamalla ihmisiä heidän moraalisesta identiteetistään.

McAlister, Bandura ja Owen ovat myös tutkineet moraalisen etäännyttämisen tasoja ja muotoja sotilaallisen toiminnan tukemisessa. Heidän tutkimuksensa oli jo käynnissä, kun syyskuun 2001 terrori-iskut tapahtuivat, joten he päättivät verrata ennen ja jälkeen iskujen saatuja tuloksia. Selvisi, että terrori-iskut nostivat amerikkalaisten moraalisen etäännyttämisen tasoa. Mitä korkeampi moraalisen etäännyttämisen taso oli, sitä enemmän sotilaalliset iskut terroristiepäiltyjen turvapaikkoihin ja Irakin ilmapommitus saivat tukea kansalta.⁷⁸

Sääntöjen rikkominen ja vahingon aiheuttaminen äärimmäisessä hätätilassa arvokkaampien päämäärien vuoksi vaikuttaa olevan sekä terrorismin vastaisen sodan, että 24:n keskiössä. Amerikkalaiset pitävät itseään moraalisesti ylivertaisena kansana⁷⁹, joten muiden ihmisten vahingoittaminen on ristiriidassa heidän minäkuvansa kanssa. Itsesyytösten välttäminen ja

⁷⁵ McAlister et al. 2006, 145.

⁷⁶ Aquino et al. 2006, 3856386.

⁷⁷ Aquino et al. 2006, 3886389.

⁷⁸ McAlister et al. 2006, 1416142.

⁷⁹ Ks. esim. McCartney 2004.

positiivisen minäkuvan säilyttäminen on kuitenkin mahdollista moraalisen etäännyttämisen mekanismien avulla⁸⁰. Nämä mekanismit voivat kohdistua vahingon tekoon, sen tekijöihin, seurauksiin tai kohteisiin⁸¹.

Itse tekoon kohdistuvia moraalisen etäännyttämisen mekanismeja ovat moraalinen oikeuttaminen, lieventävä vertailu ja kiertoilmausten käyttäminen. Moraalisella oikeuttamisella vahingon teko muunnetaan henkilökohtaisesti ja sosiaalisesti hyväksyttäväksi esittämällä sen palvelevan sosiaalisesti tai moraalisesti arvokasta tarkoitusta. Moraalinen oikeuttaminen on hyvin yleistä sotilaallisessa toiminnassa. Lieventävän vertailun mekanismi taas perustuu siihen, että teon merkitystä voidaan muuntaa vertaamalla sitä johonkin toiseen vielä pahempaan tekoon. Vertailu pohjautuu utilitaristisiin haitan ja hyödyn laskelmiin ja oletukseen rauhanomaisten keinojen tehottomuudesta. Kiertoilmauksilla taas vahingollinen teko saadaan näyttämään kunnioitettavalta, ja vastuuta häivytettyä.⁸²

Itse vahingon tekijään liittyvät moraalisen etäännyttämisen keinot ovat vastuun siirtäminen ja hajauttaminen. Kun vastuu on siirretty jollekin muulle, itsesyytösten välttäminen ja positiivisen minäkuvan säilyttäminen on mahdollista. Vastuun hajauttaminen perustuu siihen, että toimiessaan osana ryhmää yksilö ei koe olevansa henkilökohtaisesti vastuussa ryhmän päätöksistä ja teoista. Tekojen seurauksiin kohdistuvia keinoja taas ovat seurausten sivuuttaminen ja vääristely. Aiheutettua vahinkoa pyritään yleensä ensisijaisesti vähätteleeseen, mutta vähättelyn epäonnistuessa todisteita aiheutuneesta vahingosta yritetään kumota. Ihmiset ovatkin alttiimpia aiheuttamaan vahinkoa silloin, kun seuraukset eivät tule heidän tietoonsa.⁸³

Vahingon kohteisiin liittyvät moraalisen etäännyttämisen mekanismit ovat epäinhimillistäminen ja syyttäminen. Vahingollisten tekojen kohteiden riisuminen inhimillisistä piirteistä on tehokas keino välttää itsesyytökset, ja erityisesti sota-aikana valtioilla on tapana hyödyntää sitä. Epäinhimillistäminen toimii erittäin tehokkaasti yhdistettynä vastuun hajauttamiseen. Vahingonteoista syytetään usein niiden kohdetta, ja tekijän on helppo valita jokin kohteen puolustuksellinen toimi, ja tulkita se provokaationa tai hyökkäyksenä. Tällöin vahingonteko on oikeutettu puolustuksellisenä, ja itsesyytösten välttämisen lisäksi tekijä voi tuntea toimivansa hyvin oikeudenmukaisesti. Myös olosuhteiden syyttäminen voi johtaa samaan tulokseen.⁸⁴

⁸⁰ Aquino et. al. 2006, 386.

⁸¹ Bandura 1999, 194.

⁸² Bandura 1999, 194-195.

⁸³ Bandura 1999, 196-199.

⁸⁴ Bandura 1999, 200, 203.

Yksilöt, joiden moraalisen etäännyttämisen taso on korkea, ovat vihaisempia ja käyttäytyvät vahingollisemmin kuin yksilöt, jotka syyttävät itseään vahingollisista teoista. He ovat myös alttiimpia aggressiivisille ajatuksille, ja jäävät herkemmin miettimään epäoikeudenmukaisiksi tulkitsemiaan asioita sekä kostotoimenpiteitä. Tämä pitää vihan korkealla tasolla vielä pitkään provokaation loppumisen jälkeenkin, mikä virittää yksilöä kostonhaluiseen toimintaan.⁸⁵

Moraalinen etäännyttäminen yhdistyy terrorismin turvallistamiseen Yhdysvaltojen ulkopoliitikassa melko selkeästi. Esimerkiksi vihollisten epäinhimillistäminen korostaa vihollisen poikkeuksellista vaarallisuutta ja siten vahvistaa eksistentiaalista uhkaa. Moraalisen oikeuttamisen kautta hätäkeinojen, kuten sodan, katsotaan palvelevan arvokasta sosiaalista tai moraalista tarkoitusta, kuten amerikkalaisten arvojen puolustamista, mikä lisää oikeutusta tämän hätäkeinoon käyttöönottoon. Vierittämällä vastuu sodasta vihollisten harteille väittämällä, että he aloittivat sen terrori-iskuillaan, lisätään oikeutusta sääntöjen rikkomiselle.

Moraalinen etäännyttäminen voi tehostaa turvallistamista, sillä eksistentiaalista uhkaa torjutaan usein poikkeuksellisilla keinoilla ja sääntörikkomuksilla, jotka ovat vahingollisia muille ihmisille. Vahingollisten keinojen käyttäminen aktivoi moraalisen etäännyttämisen mekanismeja, jotta itsesyytökset muiden vahingoittamisesta voidaan välttää. Moraalinen etäännyttäminen tv-sarjassa 24 voi mahdollisesti tehostaa moraalista etäännyttämistä yleisössä ja siten se voi tehostaa myös turvallistamisen hyväksymistä.

6. METODOLOGIASTA – TV-SARJA TUTKIMUSKOHTENA

Tv-sarjat pyrkivät imitoimaan todellisuutta ja luomaan illuusion todellisista ihmisistä, paikoista ja tapahtumista, eli ne perustuvat representaatioihin. Nämä tarkoin valitut ja tulkitut kuvat välittävät ihmisille tietynlaista käsitystä todellisuudesta.⁸⁶ Vaikka televisio tarjoaakin monenlaisia ohjelmia, se on luonteeltaan narratiivinen media eli se tarjoaa fiktiivisiä tarinoita, joihin sisältyy dialogeja, juonia, tapahtumapaikkoja, hahmoja ja konflikteja sekä niiden erinäisiä ratkaisuja. Nämä dramatisoidut tuotokset on suunniteltu vaikuttamaan ihmiseen voimakkaasti, mutta niiden vaikuttavuutta aliarvioidaan usein. Televisio on ennen kaikkea visuaalinen media, joka esittää yleisöä suoraan puhuttelevia voimakkaita kuvia. Niihin sisältyy paljon informaatiota, ja ne muokkaavat katsojien käsitystä todellisuudesta. Ihmiset toimivat ennemminkin

⁸⁵ Bandura et al. 1996, 371.

⁸⁶ O'Donnell 2007, 1636165.

todellisuuskäsitystensä, kuin heistä riippumattoman todellisuuden pohjalta, ja televisio on yksi näitä käsityksiä muokkaava tekijä.⁸⁷

Tämä liittyy läheisesti ajatukseen median tuottamasta pseudoympäristöstä, jonka avulla ihmiset tulkitsevat niin sanottua todellista, välitöntä ympäristöään. Tv-sarja 24 voi olla sitä seuranneille ihmisille osa tätä pseudoympäristöä, jonka kautta he tulkitsevat todellisuutta. Samaan käsitykseen viittaa kansainvälisen politiikan esteettisen käänteen ajatus, jonka mukaan representaation ja sen kohteen välillä on aina kuilu. Nämä tutkimukseni eri elementit perustuvat siis samankaltaiselle metateoreettiselle oletukselle siitä, että on olemassa ihmisistä riippumaton todellisuus, jota ihmiset tulkitsevat todellisuuskäsitystensä avulla. Turvallistaminen voidaan nähdä tästä näkökulmasta yrityksenä muokata yleisön todellisuuskäsityksiä tietystä uhasta ja sen vaatimista toimenpiteistä.

Käsittelen tutkimuksessani terrorismin vastaista sotaa ja tv-sarjaa 24 teksteinä. Oletan niiden olevan semioottisessa vuorovaikutussuhteessa toisiinsa, ja tuottavan siten intersubjektiiivista tietoa semioosin kautta. Ajatus semioosista vie tutkimuksen metodologiaa semiotiikan suuntaan, mutta tästä huolimatta en käytä analyysissäni puhdasta semiotiikkaa, sillä se sopii paremmin liikkumattomille kuville. Koska aineistoni on tv-sarja, olen katsonut parhaaksi kääntyä metodologisissa kysymyksissä televisiotutkimuksen puoleen. Metodologiani pohjautuu televisiotutkimuksen kulttuurintutkimukselliseen (humanistiseen) perinteeseen, jossa korostuu tutkijan oma tulkinta ohjelmasta. Analyysimetodini on semiotiikkaan pohjautuva narratologia, ja terrorismin vastaisen sodan taustaoletukset, turvallistaminen ja moraalisen etäännyttämisen mekanismit taas muodostavat analyysille sitä suuntaavan kehysten.

Televisiotutkimuksesta voidaan erottaa karkeasti kaksi perinnettä, sosiologinen ja humanistinen. Aluksi vallalla ollut sosiologinen tutkimus keskittyi lähinnä television haittavaikutusten tutkimiseen, mutta 1950-luvulla alettiin television manipuloivien vaikutusten sijaan keskittyä yhä enemmän siihen, miten ja millaisiin tarpeisiin ihmiset sitä käyttävät. Televisiotutkimuksessa tapahtui tällöin siirtymä määrällisestä laadulliseen tutkimukseen, mikä pohjusti tietä humanistisia ja yhteiskuntatieteellisiä näkemyksiä yhdistävälle kulttuurintutkimukselle, joka on ollut mediatutkimuksen keskiössä 1980-luvulta lähtien.⁸⁸

Elokuvan tutkijat alkoivat kiinnostua 1980-luvun alkupuolella myös televisiosta, sillä heidän kiinnostuksensa populaarielokuvia kohtaan oli herännyt, ja elokuvat oli alettu nähdä ennemmin

⁸⁷ Berger 1987, 9610.

⁸⁸ Hietala 1996, 42643.

audiovisuaalisina merkitysjärjestelminä, kuin taiteena. Elokuvatutkijat toivat televisiotutkimukseen humanistista otetta, mikä näkyy erityisesti kirjallisuuden ja draamantutkimuksen metodeissa, sekä tutkijan oman tulkinnan painottamisessa. Perinteinen humanistinen tutkimus onkin nimenomaan kohteen tulkintaa. Humanistinen tutkija ei pyri paljastamaan objektiivista totuutta esimerkiksi tv-ohjelmasta, vaan esittämään yhden tietystä näkökulmasta perustellun tulkintalinjan.⁸⁹ Tutkimukseni metodologia perustuu tällaiselle humanistiselle suuntaukselle eli pyrin esittämään oman tulkintani tv-sarjasta 24 Yhdysvaltojen ulkopoliittikan terrorismin vastaiseen sotaan liittyvien muutoskohtien valossa.

Televisio pyrkii muodostamaan katsojan kanssa tietynlaisen kuvan todellisuudesta, ja siksi katsojalla on tärkeä rooli merkitysten muodostajana. Katsojan roolin teoretisointi televisiotutkimuksessa voidaan nähdä kahden perinteen valossa ó sosiaalitieteellisiä menetelmiä korostavaan empiiriseen lähestymistavan ja humanistisilta tieteiltä metodeja lainaavaan kulttuurintutkimuksellisen lähestymistavan. Tämän tutkimuksen kannalta olennainen kulttuurintutkimus suhtautuu kriittisesti empiiriselle lähestymistavalle tyypilliseen tilastolliseen tutkimukseen, sillä television katseluun liittyy niin monia muuttujia, että niitä kaikkia on mahdotonta kontrolloida. Kulttuurintutkimuksessa merkitysten katsotaan muodostuvan katsomistilanteissa hyvin yksilöllisesti ja jopa alitajuisesti, ja siksi empiiriset tutkimukset voivat näyttää vain suuntaa. Tilastoinnin sijaan kulttuurintutkimuksessa katsojaa lähestytäänkin teoretisoinnin kautta pohtimalla esimerkiksi sukupuolen, etnisyyden, kulttuuritaustan ja henkilöhistorian vaikutusta television kokemiseen ja merkitysten muodostumiseen.⁹⁰

Lisäksi kulttuurintutkimus olettaa, että jokaisen ohjelman sisään on kirjoitettu ihannekatsoja, joka ymmärtää parhaiten sen tarjoamat merkitykset ja joka on mahdollista löytää ohjelmaa analysoimalla. Tällaista ihannekatsojaa ei kuitenkaan välttämättä ole olemassa, ja ihanne- ja todellinen katsoja voivatkin olla täysin erilaisia, mistä hyvän esimerkin muodostaa 1970-luvun amerikkalainen komediasarja *Perhe on pahin*. Katsojan oletettiin kannattavan liberaaleja arvoja ja huvittuvan perikonservatiivisen Archie Bunkerin epäloogisesta arvomaailmasta, mutta tutkimusten mukaan katsojat pitivätkin Archieta sympaattisena, ja hakivat hahmosta vahvistusta omalle konservatiiviselle arvomaailmalleen. Katsojien kulttuuritausta rajoittaakin vahvasti sitä, millaisia merkityksiä he television representaatioista muodostavat. Katsojalla on taipumus hyväksyä oman normijärjestelmänsä kanssa yhteensopivat merkitykset ja vastaavasti taas hylätä sen kanssa yhteen sopimattomat. Toisaalta ihannekatsojakin voi suhtautua kriittisesti television tarjoamiin

⁸⁹ Hietala 1996, 43644.

⁹⁰ Hietala 1990, 17618.

merkityksiin niiden ymmärtämisestä huolimatta, ja olla hyväksymättä niiden taustalla olevaa ideologiaa.⁹¹

Ideologialla viitataan narratiivisiin, visuaalisiin ja yleisiin rakenteisiin, jotka ohjaavat ymmärrystä ja naturalisoivat televisiossa nähtyjä tapahtumia ja tarinoita.⁹² Katsoja voi muodostaa lähes mitä tahansa merkityksiä ohjelman representaatioiden pohjalta, mutta jos katsoja hyväksyy niiden taustalla olevan ideologian, hän hyväksyy myös ohjelman ensisijaisen luennan. Luennat voivat olla myös neuvoteltuja, jos katsoja hyväksyy vain osan ideologiasta, tai vastustavia, jos ideologiaa ei hyväksytä lainkaan.⁹³ Populaarikulttuurin tekstit ovat yleensä suljettuja, mikä tarkoittaa, että niissä suositaan voimakkaasti yhtä tiettyä luentaa. Tekstin avoimuus vastaavasti tarkoittaa, että se on mahdollista lukea monin erilaisin tavoin.⁹⁴

Semiotiikalla on tärkeä sija televisiotutkimuksessa, sillä se toimii monien kulttuuritutkimuksen teorioiden perustana. Semiotiikka ei kuitenkaan ole esiintynyt kulttuuritutkimuksessa itsenäisenä metodina, vaan esimerkiksi alkuvaiheessa se liittyi usein ideologiakritiikkiin. Yhdistettynä mihin tahansa, semiotiikan lähtökohtana on televisiotutkimuksessa yleensä ollut oletus siitä, että todellisuus näyttäytyy meille ainoastaan merkkien kautta ja että merkit kuuluvat aina johonkin laajempaan merkkijärjestelmään. Siten merkin tulkinta riippuu myös siitä, millaiseen merkkijärjestelmään sen katsotaan kuuluvan. Kulttuuri koostuu merkeistä, joiden merkitys (merkin ilmiäisy) ja merkityksen (merkityksen tai sisällön) suhdetta määrittää kulloinkin merkkien järjestelmä.⁹⁵

Toinen lähtökohta semiotiikan käytölle televisiotutkimuksessa on ollut oletus siitä, että kieli toimii kahdella tasolla, joista ensimmäinen on itse kieli, joka on suhteellisen muuttumaton rakenne, ja toinen kielen käyttäminen. Monet kulttuuritutkijat katsovat, että kaikki kulttuurinen viestintä noudattaa verbaalisen kielen lakeja, ja siten tätä teoriaa voidaan soveltaa myös muihin merkkijärjestelmiin kuin kieleen. Myös kertomukset noudattavat tätä kahden tason lakia. Mikään kertomus ei kerro ihan kaikkea, ja siksi kertomuksista voidaan erottaa tarinan taso ja diskurssin (tai juonen) taso. Diskurssilla viitataan kertomuksen pintatasoon, jonka perusteella vastaanottaja täydentää mielessään tapahtumakulun.⁹⁶ Kahden tason ajatusta voidaan selventää myös kertomusten jakamisella kerrottuun ja kerrontaan. Kerrottu viittaa niihin tapahtumiin, joita kertomus käsittelee,

⁹¹ Hietala 1990, 18620.

⁹² White 1992, 173.

⁹³ Fiske 1992, 2926293.

⁹⁴ O'Sullivan et al. 1994, 2386239.

⁹⁵ Hietala 1997, 117.

⁹⁶ Hietala 1997, 1176118.

ja kerronta tapoihin, joilla ne jäsenetään kertomukseksi. Tämä asetelma voidaan käsittää myös käänteisellä tavalla, jolloin kerronta on ensisijainen, ja kerrottu muodostuu vastaanottajan kokemuksesta ja käsityksestä siitä, mitä on tapahtunut.⁹⁷

Semiotiikkaan perustuvaa narratologiaa eli kertomusten tutkimusta on käytetty televisiotutkimuksessa enimmäkseen uutisten analysointiin, ja sen avulla on tutkittu kerronnan vastaanottajalle rakentamia tulkinta-asetelmia. Samankaltaista analyysia on mahdollista kuitenkin soveltaa myös fiktiivisiin sarjoihin, jolloin se antaa mahdollisuuden tutkia sitä, millainen ns. sisäiskatsoja ohjelmaan sisältyy, kenen näkökulmasta asiat kerrotaan, kehen (tai kenen ideologiaan) katsojan oletetaan samaistuvan, millaisia ideologisia kamppailuja ohjelmassa esitetään ja mikä ideologia lopulta voittaa. Myös sarjojen formaalisia rakenteita on mahdollista tutkia narratologian avulla, jolloin keskitytään erityisesti muodollisiin kerronnan keinoihin, kuten aika- ja tapahtumarakenteisiin.⁹⁸ Aion keskittyä analyysissäni narratologian avulla tv-sarjan 24 sisältöön käyttäen apuna muun muassa edellä mainittuja kysymyksiä.

Tutkimukseni metodologia muodostuu siis monesta eri elementistä ó terrorismin vastaisen sodan taustaoletuksista, terrorismin turvallistamisesta, moraalisen etäännyttämisen mekanismeista, ensisijaisen luennan teoriasta sekä narratologiasta. Ensisijaisen luennan ja narratologian avulla tuon esiin taustaoletuksia ja logiikkaa, joihin 24 nojaa, jotta voin verrata niitä ulkopoliittikan vastaaviin elementteihin. Erityisesti etsin näkemyksiä terrorismista, sen luonteesta poikkeuksellisia toimenpiteitä vaativana poikkeuksellisena uhkana sekä käsityksiä terroristeista ja kidutuksesta. Koska populaarikulttuurin tuotoksilla on taipumus olla suljettuja, olettaisin, että myös 24 suosii tiettyä ensisijaista luentaa, joka on helposti havaittavissa. Ensisijaisen luennan taustalta löytämiäni ideologioita vertaan Yhdysvaltojen terrorismin vastaisen sodan taustalla oleviin oletuksiin, ja sitä kautta löydän semioottisia yhtymäkohtia. Lopuksi käyn läpi Neumannin ja Nexonin mallien avulla, millainen merkitys 24:lla on Yhdysvaltojen ulkopoliittikalle.

Pyrin yhdistelemään tutkimuksessani käytännöllisesti erilaisten tutkimusalojen teoreettisia ja metodologisia välineitä, joiden avulla kykenen parhaiten vastaamaan tutkimuskysymykseeni. Metodini on vahvasti tulkinnallinen, mutta se ei kuitenkaan estä relevanttien yhteyksien löytämistä Yhdysvaltojen ulkopoliittikasta ja tv-sarjasta 24 terrorismin vastaisen sodan kontekstissa. Subjektiiivisuuden voi nähdä myös vahvuutena, sillä pääsen suoraan ja syvällisesti käsiksi yhteen katsojakokemukseen. Voin hyödyntää tutkimuksessani esimerkiksi samaistumistani henkilöihin ja

⁹⁷ Tammi 1992, 87.

⁹⁸ Hietala1997, 1196120.

heidän ajatusmaailmaansa, sekä tuntemuksia, joita sarjan moraaliset dilemmat herättävät. Terrorismin vastaisen sodan logiikan, turvallistamisen ja moraalisen etäännyttämisen mekanismien taas voidaan ajatella tuovan analyysiini systemaattisuutta ó vaikka tulkintani aineistosta on vain yksi mahdollinen, se ei kuitenkaan ole täysin mielivaltainen.

Se, että tutkin amerikkalaista populaarikulttuuria eurooppalaisena ja suomalaisena, vaikuttaa luonnollisesti tutkimukseeni ó oman taustan täydellinen häivyttäminen tutkimuksesta olisikin mahdotonta. En kuitenkaan usko kulttuuritaustani vaikeuttavan ainakaan kovin paljon aineiston analysointia, sillä amerikkalaisella populaarikulttuurilla on melko vakiintunut asema Suomessa. Luotan siis siihen, että kykenen ymmärtämään amerikkalaiseen populaarikulttuuriin varastoituneita merkityksiä melko hyvin, koska se on ollut osa elämäni pienestä lähtien. Amerikkalaisuuteen nähden hieman erilaisesta kulttuuritaustastani voi olla myös etua, sillä sen kautta saatan huomata sellaisiakin merkityksiä, jotka ovat amerikkalaisen kulttuuripiirin edustajalle itsestään selviä.

En oleta, että ulkopoliittika olisi välttämättä ensisijainen merkitysten rakentaja tv-sarjaan nähden, vaan että ne rakentavat yhdessä merkityksiä semioosin kautta. Oletan siis sekä ensimmäisen, että toisen käden representaatioilla olevan yhtä lailla merkitystä kansainvälisessä politiikassa. Tutkimukseeni ei liity vahvaa kausaalisen selittämisen pyrkimystä, vaan pyrin lähinnä osoittamaan, millä tavoin kansainvälinen politiikka ja populaarikulttuuri ovat semioottisessa suhteessa toisiinsa esimerkkitapauksessani. Toisin sanoen pyrin tutkimuksellani valaisemaan esimerkin avulla sitä, miten populaarikulttuuri voi osallistua ihmisten todellisuuskäsitysten muokkaukseen, ja siten olla merkityksellistä kansainvälisen politiikan kannalta.

7. ANALYYSI - YHDYSVALTOJEN ULKOPOLIITTIKAN JA TV-SARJAN 24 YHTYMÄKOHDAT

Analyysiini on sisältynyt useampi vaihe. Olen käynyt jokaisen kauden ensin läpi ensisijaisen luennan ja narratologian avulla, minkä jälkeen olen etsinyt yhtymäkohtia Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaan. Sen jälkeen olen käynyt läpi kauden merkit turvallistamisesta ja moraalisesta etäännyttämisestä. Tämän jälkeen olen lopulta sijoittanut olennaisimmat havaintoni Neumannin ja Nexonin malleihin populaarikulttuurin merkityksestä kansainväliselle politiikalle.

Narratologian ja ensisijaisen luennan vaihetta en ole tässä kirjoittanut eksplisiittisesti auki, sillä se olisi vienyt hurjan määrän sivuja, eikä se olisi ollut mielestäni edes relevanttia. Jokaisen kauden käsittelyosio alkaa mahdollisimman tiiviillä juonikuvauksella, jota seuraa osio yhtymäkohdista

Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaan. Sitten käsittelen turvallistamista ja lopuksi vielä moraalista etäännyttämistä. Jokainen kausi on käsitelty erikseen ja niiden jälkeen käsittelen kaikkia neljää kautta kokonaisuutena Neumannin ja Nexonin mallien kautta.

7.1. Ennen syyskuun 2001 terrori-iskuja – 1. kausi

Sarjan ensimmäinen kausi alkaa puoliltaöin, ja kuvaa seuraavan vuorokauden tapahtumat. Ensimmäisen kauden juoni on tuleviin kausiin verrattuna vielä melko yksinkertainen. On Kalifornian esivaalipäivä, ja senaattori David Palmer on ehdolla demokraattisen puolueen presidenttiehdokkaaksi. Jos hän voittaa varsinaiset presidentinvaalit, hänestä tulee Yhdysvaltojen ensimmäinen tummaihoisen presidentti. Ensimmäisen kauden ensimmäisenä tuntina Jack Bauer kutsutaan töihin ja hän arvaa, että kyse on juuri senaattori Palmerista. Jack on liittovaltion agentti, joka työskentelee Los Angelesin terrorismin vastaisessa yksikössä CTU:ssa.

Selviää, että senaattori Palmer yritetään salamurhata ja että isku tapahtuu todennäköisesti seuraavan vuorokauden aikana. CTU:ssa arvellaan, että salamurhan taustalla on jokin kotimainen viharyhmä, ja tarkka-ampuja on tilattu ulkomailta vain siitä syystä, että iskun suunnittelijat olisi vaikeampi jäljittää. He eivät usko millään ulkomaisella taholla olevan syytä vahingoittaa senaattori Palmeria. Jackin esimies Richard Walsh epäilee, että yksi tai useampi henkilö Yhdysvaltojen hallinnon sisällä olisi sekaantunut salamurhajuoneen, ja pyytää Jackia selvittämään asiaa. Hän on aluksi hieman vastahakoinen, mutta suostuu, koska Palmerin kuolema vaikuttaisi negatiivisesti koko maahan. Kauden viholliset kaappaavat myös Jackin perheen, ja hän joutuu tasapainottelemaan perheensä pelastamisen ja senaattori Palmerin suojelemisen välillä. Lopulta selviää, että Jack on myös itse salamurhajuonen kohteena. Juonen takana on eräs rikollinen, joka tahtoo kostaa Palmerille ja Jackille kahden vuoden takaisen operaation, jossa hänen vaimonsa ja tyttärensä saivat surmansa. Palmer valtuutti tämän salaisen operaation ja Jack toteutti sen. Lopulta Palmerin salamurha saadaan estettyä ja Jackin perhe turvaan. Kaudella on kuitenkin traaginen loppu, sillä CTU:hun soluttautunut vihollisille työskentelevä Nina Meyers tappaa Jackin vaimon pakonsa yhteydessä.

Ensimmäisellä kaudella on monista traagisista tapahtumista huolimatta kuitenkin vielä melko positiivinen vire muihin kausiin nähden. Erityisesti tämä näkyy David Palmerin hahmossa. Palmer kohtaa kauden aikana monta dilemmaa, jotka hän ratkaisee järkkymättömään oikeudentajuunsa turvautuen vastoin muiden neuvoja. Hänen kannatuksensa vain nousee, kun hän on rehellinen äänestäjilleen, vastoin läheistensä ja alaistensa odotuksia. Hän tekee useasti niin kuin oikeaksi näkee, vaikka se voi katkaista hänen tähän mennessä voitokkaan tiensä kohti presidenttiyttä. Hän muun muassa auttaa Jackia tavalla, joka voi vaarantaa hänen kampanjansa. Hän ei myöskään alistu

rahoittajensa kiristykselle vaan kertoo totuuden kansalle ikävistäkin asioista. Lisäksi hän jättää loppukaudesta vaimonsa Sherryn välittämättä siitä, miten ero vaikuttaa hänen kampanjaansa, koska tämä on juonitellut hänen selkensä takana pitkään.

7.1.1. Yhtäläisyyksiä Yhdysvaltojen ulkopolitiikkaan ennen 9/11

Terrorismi ei 24:n ensimmäisellä kaudella profiloitu niin voimakkaasti islamisteihin, kuin muilla kausilla. Viholliset ovat kotoisin Balkanilta, jossa Jack on päivälleen kaksi vuotta sitten toteuttanut Palmerin käskystä operaation Slobodan Milo-evi in oikean käden, Victor Drazenin, tappamiseksi, sillä hänen katsottiin olevan suurin yksittäinen este rauhalle Bosniassa. Ensimmäinen kausi sijoittuu siis melko selkeästi kylmän sodan jälkeiseen aikaan, jolloin paikalliset konfliktit, etniset puhdistukset ja salamurhajuonet vielä nähtiin suurempina uhkina kuin kansainvälinen terrorismi. Jackille selviää, että Victor Drazenin vaimo ja tytär kuolivat iskussa, ja siksi Drazenin pojat, Andre ja Alexis, aikovat tappaa hänet ja Palmerin kostaakseen menetyksensä. Myöhemmin selviää, että itse Victor Drazen onkin elossa.

Vaikka Palmerin salamurhan onnistumisen vihjataan vaikuttavan radikaalisti Yhdysvaltojen sisäpoliittiseen tilaan, keskeisempää ensimmäisellä kaudella on kuitenkin Jackin henkilökohtainen kamppailu perheensä pelastamiseksi kuin kansallinen turvallisuus. Myös ensimmäisen kauden vaikuttavimmat juonenkäänneet, kuten Jackin vaimon kuolema ja hänen kollegansa paljastuminen petturiksi, liittyvät Jackin lähipiiriin. Samalla tavalla George W. Bush keskittyi terrorismin sijaan yhteisiin intresseihin perustuvaan kansainväliseen yhteistyöhön ja sisäpoliittisiin asioihin ennen syyskuun 2001 terrori-iskuja.

Jack tajuaa olevansa itse osasyllinen salamurhajuoneen ja perheensä sieppaamiseen, sillä kyseessä on kosto siitä, mitä hän on tehnyt Victor Drazenin perheelle. Terrorismin kohteena eivät siis ole täysin viattomat ihmiset, eikä terrorismia vielä nähdä perusteettomasta vihasta kumpuavana epärationaalisenä tekona. Senaattori Palmerkin hämmästelee sitä, ettei salamurhajuoni liity meneillään olevaan esivaaliin, hänen ehdokkuuteensa, eikä edes hänen ihonväriinsä, vaan kyse on vain henkilökohtaisesta kosta. Ensimmäisellä kaudella terrorismiin ei siis liity poliittista tai ideologista motiivia. Terrorismia ei kuvata perusteettomasta vihasta ja barbaarisuudesta kumpuavana pahuutena, vaan kauden vihollisten tekojen taustalla on läheisten menettäminen. Oikeastaan viholliset tahtovat vain oikeutta, ja tällaiseen inhimilliseen motiiviin on katsojankin helppo samaistua. Drazenien alaisiakaan ei ole houkuteltu mukaan millään ideologialla tai aivopesulla, vaan heitä motivoi yksinkertaisesti raha.

Ensimmäisen kauden viholliset ovat melkein pä sympaattisia, eikä heitä voi nähdä absoluuttisina vihollisina. Erityisesti kauden viimeisessä jaksossa Jackin ja Victorin samankaltaisuus korostuu, kun Jack luulee tyttärensä kuolleen, ja lähtee etsimään Drazenia voidakseen kostaa. Jack siis toimii täysin samoin kuin Victor ja vieläpä samasta syystä. Tämä inhimillinen kuvaus vihollisista heijastelee Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaa ennen 9/11, josta puuttui absoluuttinen ja ideologinen vihollinen, jonka avulla olisi ollut mahdollista legitimoida hegemoniaan tähtäävää ulkopoliittikkaa. Lisäksi Yhdysvaltojen ulkopoliitikasta puuttui politiikkaa legitimoiva poikkeuksellinen tilanne, mikä taas 24:ssä on läsnä alusta lähtien. Vaikka ensimmäisen kauden poikkeustilanne ei ole vielä mitään tuleviin kausiin nähden, se on saattanut vahvistaa poikkeustilanneajattelua terrori-iskujen tapahtuessa ja terrorismin vastaisen sodan alussa.

7.1.2. Merkkejä terrorismin turvallisistamisesta

Terrorismia ei ensimmäisellä kaudella kuvata niinkään eksistentiaalisena uhkana, sillä salamurhaoperaatio on kohdistunut kahteen ihmiseen, Jack Baueriin ja David Palmeriin, eikä se suoranaisesti uhkaa kansallista turvallisuutta. Palmerin mahdollisen kuoleman oletetaan kyllä vaikuttavan negatiivisesti Yhdysvaltojen sisäpoliittiseen vakauteen, mutta tämä on lähinnä sivumaininta. Enemmän huomiota kaudella annetaan Palmerin henkilökohtaisille ongelmille ja Jackin yrityksille pelastaa perheensä.

Kauden alusta lähtien Jack toimii salassa ja rikkoo sääntöjä. Kun hänen kollegansa Nina yrittää ensimmäisessä jaksossa kysyä, mitä on tekeillä, Jack pyytää Ninaa vain luottamaan häneen. Kun Nina toteaa, että jonain päivänä Jack tulee vielä pyytämään häneltä liikoja, Jack vastaa pelkäävänsä pahoin, että tänään tulee olemaan se päivä. Hän aavistaa, että tästä päivästä tulee poikkeuksellinen, ja se tulee vaatimaan häneltä myös poikkeuksellisia toimenpiteitä. Jo ensimmäisessä jaksossa Jack ottaa poikkeukselliset keinot käyttöön, kun hänen esimiehensä George Mason ei suostu paljastamaan Palmeriin liittyvien tietojen lähdeä. Hän ampuu tätä nukutusnuolella ja hankkii tietoja, joiden avulla voi kiristää Masonia, kunhan tämä herää. Jackin kollega Nina ihmettelee Jackin tempausta ja huomauttaa, että hän voi pahimmassa tapauksessa joutua vankilaan, jos hänen tekonsa tulee julki. Jack kuittaa huomautuksen sillä, että Masonilla on tärkeää tietoa, jota hän tarvitsee. Hän myös lisää, ettei tällaisissa tilanteissa tule tehdä kompromisseja.

Edellä kuvatun kaltaiset tilanteet toistuvat koko kauden ajan. Useassa jaksossa Jack rikkoo lakia, protokollaa tai muita sääntöjä. Hänen kollegansa yrittävät estellä häntä, jottei hän joutuisi pulaan ja muistuttavat häntä tekojensa mahdollisista seurauksista, mutta Jack vain pyytää heitä luottamaan häneen, ja jatkaa samaan malliin. Myös Jackin kollegat joutuvat pulaan hänen takiaan. Jack

vaikuttaa ajattelevan, että sääntöjen rikkominen on oikeutettua, koska kyseessä on niin erikoislaatuinen tilanne. Hänen omat moraalikäsitteensä vaikuttavat ohjaavan hänen toimintaansa enemmän kuin kaikkia koskevat säännöt. Jack perustelee usein käyttäytymistään ja sääntöjen rikkomista sillä, että olosuhteet vaativat sitä. Hän ajattelee kenen tahansa toimivan hänen asemassaan samoin. Jackin esimies George Mason kuvaa häntä melko osuvasti sanoessaan, etteivät säännöt päde Jack Baueriin ja Jack tekee, mitä haluaa, milloin haluaa, eikä välitä kenen elämään se vaikuttaa.

Jackin on kuitenkin pakko rikkoa sääntöjä, jotta hän saa tehtyä, mitä pitää. Hänen on pelastettava sekä perheensä, että senaattori Palmer, jonka kuolema vaikuttaisi merkittävästi Yhdysvaltojen sisäiseen poliittiseen tilanteeseen, ja mitkä tahansa keinot ovat hyväksytyjä näiden päämäärien saavuttamiseksi. Muut ihmiset kuitenkin hankaloittavat Jackin toimintaa noudattamalla sääntöjä silloin, kun siihen ei olisi aikaa, sekuntien valuessa hukkaan kuvaruudulla. Yksi Jackin hahmon keskeisimmistä ideologioista näyttääkin olevan ajatus, että tarkoitus pyhittää keinot. Siitä huolimatta Jack ei turvautu kidutukseen ensimmäisellä kaudella läheskään yhtä usein kuin tulevilla. Sen sijaan hän tyytyy lähinnä uhkailemaan kidutuksen mahdollisuudella.

Jack turvautuu melko epätavallisiin keinoihin yrittäessään pelastaa perheensä ja senaattori Palmerin ja sääntöjen rikkomista tapahtuu lähes jokaisessa jaksossa. Poikkeukselliset hätäkeinot ja sääntöjen rikkominen ovat siis läsnä jo ensimmäisellä kaudella. Jackin toiminta ei kuitenkaan ole vielä läheskään yhtä radikaalia, kuin tulevilla kausilla ja niihin nähden turvallistamisen merkkejä näkyy vain vähän. Toisaalta poikkeukselliset keinot ja sääntöjen rikkominen ovat voineet silti mahdollistaa tai vahvistaa terrorismin turvallistamista.

7.1.3. Kaudella esiintyvät moraalisen etäännyttämisen mekanismit

Moraalinen etäännyttäminen on ensimmäisellä kaudella melko vähäistä. Jack perustelee muutaman kerran vahingollista käyttäytymistään ja sääntöjen rikkomista syyttämällä olosuhteita, mutta ilmaisee silti monesti ottavansa täyden vastuun tekemisistään. Toisaalta Jack myös käyttää moraalista oikeuttamista, sillä hän ajattelee tarkoituksen pyhittävän keinot. Eniten moraalista etäännyttämistä on havaittavissa Rickin hahmon käytöksessä. Rick on mukana Jackin tyttären Kimin sieppauksessa. Hän vaikuttaa kiltiltä pojalta, mutta on siitä huolimatta lähtenyt ystävänsä houkuttelemana mukaan rikolliseen toimintaan. Rick vannoo, ettei tiennyt asettavansa ketään vaaraan, ja vierittää vastuun Kimin sieppauksesta muiden rikollisten harteille. Hän yrittää hyvittää tekonsa auttamalla Kimin ja Jackin vaimon Terin pakoon, mutta on edelleen sitä mieltä, ettei ole

vastuussa siitä, mitä heille on tapahtunut. Jack kuitenkin vaatii Rickiä ottamaan vastuun teoistaan, vaikkei alun perin tiennytkään, kuinka vaarallisten ihmisten kanssa oli tekemisissä.

Ensimmäisellä kaudella sana terroristi tulee esille yllättävän vähän. Jokaisen jakson alussa on lyhyt osio⁹⁹, jossa Jack kertoo terroristien yrittävän salamurhata presidentti Palmerin. Välillä CTU:n analyytikot käyttävät terroristitietokantoja joidenkin henkilöiden terroristiyhteyksien selvittämiseen, ja Jackin esimies Mason sanoo Victor Drazenille puhelimesta, ettei neuvottele terroristien kanssa. Kauden vihollisista puhutaan kuitenkin lähinnä käyttämällä ilmaisua nämä ihmiset tai ne ihmiset. Kun heidän henkilöillisyytensä selviävät, aletaan heistä puhua myös käyttäen nimiä. Terroristinimitys on ensimmäisellä kaudella itse asiassa melko neutraali ja tekninen, eikä siihen liity barbaarisuutta, ideologiaa tai etnisyyttä. Terroristi on ensimmäisellä kaudella oikeastaan kuka tahansa kansainvälisesti toimiva rikollinen.

Ensimmäisellä kaudella vihollisista ei puhuta kovin negatiiviseen sävyyn, ja välillä heihin liitetään jopa monia positiivisia ominaisuuksia. Jack uskoo, että salamurhajuonen taustalla ovat serbisotilaat, sillä hän tietää, että he kykenisivät toteuttamaan tällaisen operaation. Hän ei tarkoita, että he olisivat tarpeeksi pahoja tekemään tällaista, vaan että heillä olisi tarvittavia kykyjä, taitoja ja resursseja näin hyvin suunnitellun operaation toteuttamiseen. Jack toteaa myös monessa tilanteessa, että näillä ihmisillä on aina varasuunnitelma. Vihollisia pidetään siis huolellisina, sinnikkäinä ja taitavina. Viholliset osoittavat myös itse inhimillisyyttä, kun Jack ehdottaa, että hän tulisi kaapatun tyttärensä tilalle ja pyytää Drazeneilta takuita siitä, että tämä on vielä elossa. Andre Drazen toteaa heidän päättäneen, ettei Jackin syntejä tarvitse kostaa hänen tyttärelleen.

Ensimmäisellä kaudella vihollisia ei siis epäinhimillistetä, vaan katsojaa houkuttelee ymmärtämään heitä yhtä lailla kuin sankariakin. Jack ja Victor Drazen tuntuvat myös ymmärtävän toisiaan, ja heillä onkin melko paljon yhteistä. Kun Jack on Drazeneiden panttivankina, Victor myöntää Jackille, että on itse myös osasyylinen vaimonsa ja tyttärensä kuolemaan, sillä hän olisi voinut olla varovaisempi. Hän kertoo hyväksyneensä osuutensa perheensä kuolemaan ja sanoo Jackille, että tänään tämä tulee hyväksymään omansa. Myöhemmin Victor tietää Jackin tulevan hänen peräänsä, kun luulee tyttärensä kuolleen, sillä juuri niin hän on itsekkin toiminut samassa tilanteessa. Ennen kuin Jack ampuu Victorin, he katsovat pitkään toisiaan silmiin, ja lopulta Victor sulkee silmänsä kuin merkiksi antautumisesta ja ymmärtämisestä.

⁹⁹ Alkuosiossa Jack Bauer tiivistää itse sarjan pääjuonen: "Terroristit suunnittelevat presidenttiehdokkaan salamurhaa, vaimoni ja tyttäreni ovat vaarassa ja työtoverini saattavat olla sekaantuneet molempiin. Olen liittovaltion agentti Jack Bauer ja tästä on tulossa elämäni pisin päivä.ö"

Ensimmäisellä kaudella on siis nähtävissä joitain yhtäläisyyksiä Yhdysvaltojen terrori-iskuja edeltävään ulkopoliittikkaan, jossa terrorismi ei vielä muodostanut eksistentiaalista uhkaa. Kuten Jack Bauerilla ensimmäisellä kaudella, myöskään Yhdysvalloilla ei ennen syyskuun 2001 terrori-iskuja ollut absoluuttista vihollista, jonka varjolla toteuttaa hegemonisia pyrkimyksiä. Terrori-iskujen merkitystä Yhdysvalloille voidaan verrata Jackin vaimon kuolemaan, jonka jälkeen Nina Meyersista tuli hänelle absoluuttinen vihollinen, kuten terroristeista Yhdysvalloille.

Vaikka ensimmäisellä kaudella terrorismia ei vielä pidetä eksistentiaalisena uhkana, muita turvallistamisen tunnusmerkkejä on kuitenkin havaittavissa Jackin toiminnassa. Hän käyttää poikkeuksellisia keinoja ja rikkoo sääntöjä. Moraalista etäännyttämistä on havaittavissa ensimmäisellä kaudella, mutta melko vähän. Koska ensimmäinen kausi on esitetty vasta sen jälkeen, kun Yhdysvallat jo aloitti terrorismin vastaisen sodan, näiden elementtien voidaan ajatella potentiaalisesti vahvistaneen terrorismin turvallistamista ja terrorismin vastaiseen sotaan liittyvää moraalista etäännyttämistä.

7.2. Terrorismin turvallistaminen ja sodan aloittaminen – 2.kausi

Toisen kauden alussa selviää, että David Palmer on voittanut presidentinvaalit ja hänestä on tullut Yhdysvaltojen ensimmäinen musta presidentti. Hänelle kerrotaan, että islamistiterroristiryhmä nimeltä Second Wave yrittää räjäyttää ydinpommin Los Angelesissa. Jack Bauer on jättänyt työnsä CTU:ssa vaimonsa kuoleman jälkeen, mutta Palmer soittaa hänelle ja pyytää häntä auttamaan pommin etsinnöissä. Jack suostuu ja ensi töikseen hänen on soluttauduttava terroristisoluun, jolla on yhteyksiä Second Waveen. Ensimmäisessä jaksossa esitellään myös Warnerin perhe, jonka tytär Marie on menossa naimisiin Reza Nayerin kanssa, joka on kotoisin Lähi-idästä. Marien siskolla, Katella, on epäilyksiä Rezan suhteen ja hän on palkannut yksityisetsivän ottamaan tästä selvää. Reza ja Marien isä Bob Warner päätyvät CTU:hun kuulusteltavaksi.

Presidentti Palmer joutuu vaikean valinnan eteen, kun eräs toimittaja Ron Wieland on saanut tietää pommiuhasta. Hän päättää vangita tämän siksi aikaa, kunnes uhka saadaan hallintaan, sillä tieto pommiuhasta voi aiheuttaa massahysterian. Kolmen Lähi-idän valtion hallitukset on yhdistetty Second Wave -terroristiryhmään ja Palmer keskustelee myös heidän kanssaan asiasta. Palmer tietää, että jos pommi pääsee räjähtämään, hänellä ei ole muuta vaihtoehtoa kuin aloittaa sota. Hallitukset vakuuttavat, ettei heillä ole mitään tekemistä pommin kanssa ja pyytävät tätä harkitsemaan tarkkaan tulevia toimiaan.

Terroristisolu, johon Jack on soluttautunut, aiheuttaa räjähdys CTU:ssa häiritäkseen ydinpommin etsintää. Presidentti joutuu jälleen vaikeaan tilanteeseen, sillä hän uskoo, että NSA:n johtaja Roger Stanton tietää pommista enemmän kuin myöntää. Hän päätyy valtuuttamaan salaisen palvelun agentin kiduttamaan tätä niin kauan, kunnes tämä kertoo, mitä tietää. Lopulta Stanton murtuu ja kertoo, että pommista on oltu tietoisia, ja Second Waven on annettu toteuttaa suunnitelmansa rauhassa. Pommia ei missään nimessä ollut tarkoitus päästää räjähtämään, ja salainen erikoisjoukko nimeltä Korallikäärme on seurannut sitä koko ajan tarkoituksenaan purkaa se viime hetkellä. Stantonin tavoitteena oli vain saada Palmerin puolustuspolitiikasta jämäkämpää. Pommia seuranneeseen erikoisjoukkoon ei ole kuitenkaan saatu moneen tuntiin enää yhteyttä.

Lopulta Jack apujoukkoineen löytää pommin, mutta sitä ei pystytä purkamaan, joten Jack lähtee ajamaan sitä aavikolle mahdollisimman kauas Los Angelesista. Jack pääsee hyppäämään koneesta ajoissa pois, sillä hänen kollegansa Mason, joka on joka tapauksessa kuolemassa jo aiemmin saamaansa säteilyannokseen, tulee aavikon yllä pois piilostaan ajamaan loppumatkan. Warnerin perheen terroristiksi paljastuu lopulta viattoman oloinen tytär Marie, joka on valmis tappamaan jopa oman siskonsa tarkoituksensa vuoksi. Hän on radikalisoitunut äitinsä kuoleman jälkeen.

Koska pommi on räjähtänyt, presidentti Palmerin vaihtoehdot ovat vähissä. Palmer myöntyy vihdoinkin sotilaallisten vastatoimien suunnitteluun, mihin hänen alaisensa ovat painostaneet häntä koko ajan. Terroristijärjestö Second Waven johtajan Sayed Alin asunnolta on löytynyt äänite hänen ja kolmen Lähi-idän valtion hallitusten jäsenten välisestä keskustelusta, joka todistaa kyseisten valtioiden osallisuuden terrori-iskujen suunnitteluun. Alia kuulustellaan CTU:ssa ja hän sanoo äänitteen olevan väärennös, vaikka sen aitous on todennettu teknisesti. Jack uskoo Sayed Alia, sillä hän on puhunut aiemminkin totta pommin sijainnista ja lisäksi hänet tapetaan matkalla Quantànamoon. Kukaan muu ei usko äänitteen epäaitouteen, joten Jack lähtee selvittämään asiaa omin päin. Presidentti Palmer luottaa Jackiin ja yrittää parhaansa mukaan viivyttää sotilaallisia toimia. Lopulta hänen oma hallituksensa syrjäyttää hänet virasta ja varapresidentti Jim Prescott nousee presidentiksi.

Jack saa selville, että pommi-iskun ja väärennetyn äänitteen takana on joukko liikemiehiä, jotka hallitsevat Kaspianmeren öljyresursseja. Lähi-idässä alkava sota tulisi kasvattamaan heidän voittonsa moninkertaisiksi. Ydinpommi oli siis islamistiterroristiryhmän suunnitelma, mutta Yhdysvaltojen hallinto salli sen toteutua muokatakseen Palmerin puolustuspolitiikkaa tahtomaansa suuntaan ja liikemiehet väärensivät nauhan, jotta heidän tuottojaan kasvattava sota alkaisi. Myös Palmerin entinen vaimo Sherry oli mukana juonessa, koska oli katkera heidän erostaan. Lopulta

Sherry auttaa Jackia saamaan juonen taustalla olevan liikemiehen kiinni ja tunnustamaan tekonsa. Viime hetkellä lähes perillä Lähi-idän valtioissa olevat hävittäjät saadaan käännettyä takaisin ja kolmas maailmansota estettyä. Palmer palaa presidentiksi ja pitää kansalle vapautta korostavan puheen.

7.2.1. Yhtäläisyyksiä Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaan 9/11 jälkeen

Edelliseltä kaudelta tuttu senaattori Palmer on voittanut vaalit ja on nyt Yhdysvaltojen presidentti. Kun Barack Obamasta vuosia myöhemmin tuli todellisuudessa Yhdysvaltojen ensimmäinen tummaihoisen presidentti, eräs BBC:n toimittaja toi esille ajatuksen Palmer-efektistä ó hän arveli, että 24:n David Palmer oli totuttanut ihmiset ajatukseen tummaihoisesta presidentistä¹⁰⁰.

Koko sarja tietenkin muistuttaa ihmisiä terrorismista, mutta erityisesti toisen kauden yhdeksännessä jaksossa katsojia muistutetaan syyskuun 2001 terrori-iskuista, kun Jackia ja muutamaa muuta hahmoa kuljettavaa lentokonetta ammutaan. Edelliseltä kaudelta tuttu Nina tietää ydinpommin sijainnin ja Jack yrittää taivutella häntä kertomaan sen siltä varalta, että he kuolevat pakkolaskussa. He kuitenkin selviävät siitä hengissä.

Nimenomaan fundamentalisti-islamistien terrorismi on keskeisellä sijalla toisella kaudella eli siinä näkyy selkeästi siirtymä kylmä sodan jälkeisestä ajasta 9/11:n jälkeiseen aikaan. Tällä kaudella naturalisoidaan vahvasti ajatusta siitä, ettei terrori-iskun sattuessa ole muuta vaihtoehtoa, kuin aloittaa sota nimenomaan terroristeja oletettavasti tukevia valtioita vastaan. Jo kauden alussa, kun Palmer puhuu nimeltä mainitsemattoman Lähi-idän valtion ministerin kanssa, hän toteaa, ettei hänellä ole muuta vaihtoehtoa, kuin aloittaa sota, jos pommi pääsee räjähtämään. Tässä vaiheessa hallitusten osallisuudesta ei ole edes pitäviä todisteita, vaan tiedossa on vain, että kyseisissä valtioissa on terroristien tukikohtia.

Toisella kaudella on selkeästi kaksi pääteemaa. Alussa keskitytään lähinnä islamistien ydinpommin löytämiseen ja loppukauden Jack etsii todisteita Kypros-äänitteen väärentämisestä, jotta turha sota kolmea viatonta Lähi-idän valtiota vastaan voitaisiin estää. Näiden teemojen välinen siirtymä on tapahtunut mielenkiintoisessa tilanteessa, sillä juonikuvio on vaihtunut samoihin aikoihin, kun Yhdysvallat hyökkäsi Irakiin.

¹⁰⁰ Bryant, 2008.

Toisen kauden 15. jakso on esitetty Yhdysvalloissa ensimmäisen kerran 4.3.2003¹⁰¹. Siinä terroristien ydinpommi on löytynyt ja on selvinnyt, ettei sitä pystytä purkamaan, vaan ainoa mahdollisuus on lennättää se aavikolle. Pommin takana olevan islamistiterroristiryhmittymän johtaja Sayed Ali on otettu kiinni ja hänen asunnoltaan on löytynyt äänite, joka todistaa kolmen Lähi-idän hallituksen olleen mukana pommin suunnittelussa. Kun presidentti Palmer kuulee tästä, hän toteaa, ettei hänellä ole tässä tilanteessa muuta vaihtoehtoa, kuin aloittaa sota. Hän myöntyy vihdoinkin sotatoimien suunnittelun aloittamiseen, joita oli tähän asti yrittänyt viivyttellä. Tähän mennessä siis islamistiterroristit ja heitä tukevat valtiot ovat aloittaneet sodan, eikä Yhdysvalloilla ole muuta vaihtoehtoa, kuin sotilaallinen kosto.

Yhdysvallat hyökkäsi Irakiin 19.3.2003, jolloin 24 oli muutaman viikon pituisella tauolla. Toisen kauden seuraava eli 16. jakso on esitetty Yhdysvalloissa 25.3.2003¹⁰². Tässä jaksossa juonikuvio muuttuu. Sayed Ali kieltää koskaan tavanneensa äänitteellä esiintyviä henkilöitä, ja väittää sen olevan väärennetty. Jack on ainoa, joka uskoo häntä, ja hänen epäilynsä vahvistuvat entisestään, kun Ali ammutaan hänen silmiensä edessä. Jack saa myös puhelun tuntemattomasta numerosta ja soittaja sanoo voivansa todistaa äänitteen epäaitouden. Jack ilmoittaa myös presidentti Palmerille, että hän epäilee nauhan olevan väärennetty ja lupaa tälle hankkia tarvittavat todisteet, jotta sotilasoperaatio saadaan peruttua ajoissa.

Tämä juonimuutos on hyvin mielenkiintoinen, sillä siihen asti, että Yhdysvallat tosielämässä hyökkää Irakiin, 24 tukee sodan aloittamista, mutta hyökkäyksen jälkeen juonikuvio muuttuu, ja tavoitteena onkin turhan sodan ehkäiseminen. Siten 24 on voinut edistää tukea hyökkäykselle Irakiin, ja kauden sodanvastaiset juonenkäänteet astuivat kuvaan sopivasti vasta hyökkäyksen jälkeen. Juonimuutos ei varmasti ole tapahtunut Yhdysvaltojen hallinnon tilauksesta, vaan se on tietenkin vain sattumaa. Siitä huolimatta se on mielenkiintoinen yhtymäkohta, sillä 24 on voinut naturalisoida ajatusta sodan välttämättömyydestä ja siten tuoda tukea hyökkäykselle Irakiin.

Toisella kaudella naturalisoidaan myös kidutusta ja sen hyväksyttävyyttä tiedonhankintamenetelmänä. Kidutusta tapahtuu melko paljon puolin ja toisin. Jo ensimmäinen jakso alkaa brutaalilla kidutuskohtauksella, ja jakson edetessä selviää kidutuksen tapahtuneen Yhdysvaltojen hallinnon toimesta. Tämän kidutuksen kautta on saatu tieto Yhdysvaltojen maaperällä olevasta terroristien asettamasta ydinpommista. Myös itse presidentti Palmer vangitsee

¹⁰¹ <http://www.tv.com/shows/24/episodes/>

¹⁰² <http://www.tv.com/shows/24/episodes/>

laittomasti toimittajan, jottei tämä kertoisi pommiuutista ennen aikojaan, ja valtuuttaa salaisen palvelun agentin kiduttamaan NSA:n johtajaa niin kauan, että tämä paljastaa tietonsa pommista.

Myös Jack kiduttaa terroristeja useasti, mutta heihin fyysinen kidutus ei tepsii kovin hyvin, koska he eivät pelkää kuolemaa. Jack kuitenkin löytää terroristijohtaja Sayed Alin heikon kohdan, ja käyttää henkistä kidutusta uhkaamalla tämän perhettä. Ali näkee kuvaruudulta, kuinka hänen vanhin poikansa ammutaan, ja paljastaa pommin sijainnin pelastaakseen muut perheenjäsenensä. Tilanne oli kuitenkin lavastettu, ja Jack kertoo Alille myöhemmin hänen poikansa olevan elossa. Jack joutuu myös itse tällä kaudella kidutuksen kohteeksi, ja häntä kidutetaan jopa niin rajusti, että hänen sydämensä pysähtyy.

Toisella kaudella ilmenee häiritsevä oletus, että kidutus on hyväksyttävää silloin, jos kidutettavalla todella on hyödyllistä tietoa, joka saadaan kidutuksella hänestä irti. Tämä käy erityisen hyvin ilmi kohtauksesta, jossa NSA:n johtaja Stantonin kiduttamista käytetään todisteena presidentti Palmerin heikentyneestä arvostelukyvystä. Hallitukselle näytetään kidutuksesta videonauha, mutta siitä on leikattu pois osio, jossa Stanton tunnustaa osallisuutensa pommijuoneen. Jos kidutus itsessään olisi tuomittava teko, ei Stantonin tunnustusta olisi tarvinnut leikata pois. Stantonin osallisuus pommijuoneen oli siis salattava, koska se olisi oikeuttanut kidutuksen. Tämä voi kertoa asennemuutoksesta, joka on tapahtunut terrori-iskujen jälkeen ó kidutuksesta on tullut hyväksyttävää, jos siitä saadulla tiedolla voidaan pelastaa muita ihmisiä.

Kidutuksen hyväksyttävyyttä edistää myös CTU:n johtajan Masonin eräs kommentti. Kun Reza Nayer ja Bob Warner tuodaan CTU:hun kuulusteltavaksi, Tony Almeida kysyy, kuinka rajusti heitä saa painostaa. Mason vastaa tähän, että niin rajusti, kuin on tarve. Tony saa vaikka tunkea bambutikkuja heidän kynsiensä alle, jos tilanne niin vaatii, sillä aika on vähissä. Mason siis antaa Tonylle luvan käyttää mitä tahansa keinoja kuulustelussa, ja jopa vitsailee kidutuksesta, mikä viestittää, ettei kidutus ole kovin vakava asia.

Viholliset ovat tällä kaudella absoluuttisia vihollisia ó terroristeja, jotka eivät pelkää kuolla tarkoituksensa vuoksi. Heidän terrorisminsa on ainakin jossain määrin uskonnollisesti motivoitunutta, sillä he lausuvat keskustellessaan usein tunnetun fraasin Allah hu akbar eli Allah on suurin, ja Second Wave -terroristiryhmän johtaja Sayed Ali tahtoo käydä rukoilemassa ennen pommin räjäytystä. Heidän motiivinsa eivät kuitenkaan tarkennu kauden edetessä.

Kun Marie Warner on paljastunut terroristiksi, hänen siskonsa kysyy tältä, miksi hän on ryhtynyt tällaiseen. Marie sanoo, ettei Kate ymmärtäisi. Myöhemmin uhatessaan siskoaan aseella Marie selittää, että Yhdysvaltojen hallitus on aiheuttanut paljon tuskaa ja kärsimystä maailmassa. Kate on sitä mieltä, että Marie on aivopesty ja pakotettu tekoihinsa. Marie on valmis ampumaan siskonsa, koska terrori-isku on tärkeämpää, kuin hänen siskonsa tai hän itse. Kun Marien isä yrittää myöhemmin kysyä tyttäreltään syytä tämän tekoihin, Kate tulee paikalle. Hän kertoo tajunneensa Marien uhatessa häntä aseella, ettei hänen tekoihinsa ole varsinaisesti mitään syytä tai ainakaan sellaista, jonka he kykenisivät ymmärtämään. Marien aiemmin mainitsema Yhdysvaltojen hallituksen haitallinen toiminta muissa maissa ei siis ole ymmärrettävä syy. Tässä näkyy yhtymäkohta Yhdysvaltojen hallinnon käsitykseen syyskuun 2001 terrori-iskujen syistä ó poliittiset tai taloudelliset syyt eivät mitenkään voi olla terrori-iskujen taustalla, eikä USA ole tehnyt itse mitään, mitä voisi pitää perusteena iskuille.

Yksi kauden sivujuonista käsittelee päivän tapahtumia Jackin tyttären Kimin näkökulmasta. Hän päätyy monen vastoinkäymisen kautta metsään, josta eräs keskellä metsää asuva erakko löytää hänet, ja vie hänet mökkiinsä siistiytymään ja syömään. Kim kertoo hänelle ydinpommista, ja erakko toteaa tienneensä, että näin käy jossain vaiheessa. Hänen mukaansa ei tarvitse kuin vilkaista ulkomaisia lehtiä tietääkseen, että koko muu maailma vihaa Amerikkaa. Hän on jopa rakentanut pommisuojan tämänkaltaisen tilanteen varalta. Tässä tulevat jälleen esiin terrori-iskujen taustalla olevat mahdolliset poliittiset syyt, mutta katsojan ei oleteta ottavan niitä kovin vakavasti, sillä erakko vaikuttaa hieman epävakaalta ja kummalliselta. Lopulta hän yrittää vielä vangita Kimin pommisuojaan huijaamalla, että pommi on jo räjähtänyt, joten hänen kaltaistaan hahmoa tuskin otetaan tosissaan.

On yllättävää, että terroristi olikin amerikkalainen naapurintyttö, eikä hänen Lähi-idästä kotoisin oleva sulhasensa, ja tämä käänne lieventää sarjan arabi-terroristi-stereotyyppioita. Kuitenkin Marie esitetään tyttönä, joka on äitinsä kuoltua ollut hyvin haavoittuvainen, ja terroristit ovat käyttäneet tilaisuutta hyväkseen rekrytoidakseen ja aivopestäkseen hänet. Marie ei siis oikeasti ole niin paha, kuin muut terroristit. Kauden loppupuolella vihollisiksi paljastuvat terroristien ohella liikemiehet, jotka tavoittelevat puhtaasti rahallista hyötyä. Heidän motiivinsa on siten paljon selkeämpi kuin terroristien, joiden motiivit jäävät hämärän peittoon.

Kauden lopulla, kun pommiuhka on hoidettu ja turha sota estetty, Palmer puhuu kansalaisille. Puheesta näytetään vain loppu, jossa Palmer sanoo, että isänmaallisin teko tänään on jatkaa elämää normaalisti. Hän korostaa, että amerikkalaisten joka päivä ansaitsema ja nauttima vapaus on paras

keino voittaa viholliset ja se pitää amerikkalaiset vahvoina. Tässä on yhteys Yhdysvaltojen ulkopoliittikan ajatukseen siitä, että terrori-isku on hyökkäys amerikkalaisia ydinarvoja, kuten vapautta vastaan.

Lisäksi Jackin hahmo näyttää heijastavan Yhdysvaltojen identiteettiä ja sen ottamaan roolia kansainvälisessä politiikassa. Yhdysvallat toimii kaikkien parhaaksi, vaikka se sitten tarkoittaisi laittomuuden rajoilla häilyvää sotaa, ja maailma olisi parempi paikka, jos muut olisivat Yhdysvaltojen kaltaisia. Jack on lähes ainoa, joka uskoo Kypros-äänitteen olevan väärennös ja lopulta hän todistaakin olevansa oikeassa, mutta käyttäen melko kyseenalaisia keinoja. Jack on oikeassa ja kaikki muut väärässä. Hän kuitenkin tietää, että hänen kollegansa vastustavat hänen toimiaan vain, koska uskovat tekevänsä oikein. Jack toimii kaikkien parhaaksi, mutta muut eivät vain tiedä sitä.

7.2.2. Merkkejä terrorismin turvallistamisesta

Varsinkin alkupuolella toinen kausi tukee melko vahvasti terrorismin turvallistamista. Terrorismi nähdään eksistentiaalisena uhkana, sillä ydinpommi uhkaa ensinnäkin miljoonien viattomien ihmisten henkeä, aiheuttaa yleistä paniikkia ja levottomuuksia ja lopulta sen vuoksi on ryhdyttävä tuhoisaan sotaan kolmea Lähi-idän valtiota vastaan. Jossain vaiheessa presidentti Palmer puhuu jopa kolmannen maailmansodan mahdollisuudesta. Myös Jack sanoo kauden alkupuolella, että ihmiset, jotka ovat vastuussa pommista, tahtovat tuhota Yhdysvallat aloittaen Los Angelesista. Terrorismi ja terroristit muodostavat siis uhan kansalliselle turvallisuudelle ja amerikkalaisten olemassaololle.

Jack toimii kauden alusta asti todella poikkeuksellisesti, rikkoen hyvin monia sääntöjä, ja kauden lopulla hän alkaa toimia kokonaan omillaan, koska nauhan epäaitouteen uskovat ihmiset käyvät vähiin. Hän ei saa enää apua edes CTU:lta, sillä kaikki sen resurssit on käsketty keskittää tulevien sotatoimien pohjustamiseen. Kauden alkupuolella Jack kuitenkin saa vielä jopa CTU:n johtajan George Masonin tuen poikkeuksellisille toimilleen. Mason toteaa, että Jack toimii välillä erikoisesti, mutta hän saa aikaan tuloksia, ja niitä tällaisena päivänä juuri tarvitaan. Eksistentiaalinen uhka siis oikeuttaa poikkeukselliset keinot.

Ensimmäisissä jaksoissa Jackin on soluttauduttava erääseen terroristisoluun, jossa on toiminut peitetehtävissä aiemminkin. Hän on kuitenkin saanut solun johtajan Joseph Waldin syytteeseen, ja solun jäsenet ovat epäileväisiä hänen suhteensa. Siksi hän pyytää CTU:hun miehen, joka on suostunut todistamaan Waldia vastaan. Kun mies saapuu paikalle, Jack ampuu häntä. Mason on

tyrmistynyt, mutta Jack toteaa vain, että näin täytyy tehdä, jotta ydinpommi löytyy. Kun Jack saapuu terroristisolun jäsenten piilopaikkaan, hän ottaa laukustaan todistajan pään, joka on leikattu irti tämän ruumiista, ja ansaitsee sen avulla solun jäsenten luottamuksen.

Yksi ihminen oli siis pakko uhrata useampien pelastamiseksi. Yksittäiset uhrat eivät kuitenkaan lopu tähän, vaan Jackin on pakko katsoa vierestä, kun terroristisolun jäsenet tappavat muitakin viattomia ihmisiä, sillä hän ei saa paljastua. Näissä tilanteissa Jack näyttää kärsivän ja ahdistuvan enemmän, kuin itse tappaessaan jonkun. Vaikuttaa siltä, että Jack näkee tappavansa ihmisiä oikeista syistä ja vain pakon edessä, kun taas muiden motiivit ovat vähemmän oikeutettuja. Myös Mason toimii samankaltaisen altruistisen logiikan mukaisesti uhratessaan yhden CTU:n analyytikon hengen tietojen vuoksi. Analyytikko loukkaantuu räjähdyksessä, ja hän on ainoa, joka tietää, missä purkukoodi eräisiin tietoihin on. Mason vaatii herättämään hänet, vaikka tietää sen vaarantavan hänen henkensä, ja kerrottuaan purkukoodin olinpaikan analyytikko menehtyy.

Jack on valmis uhraamaan muiden ihmisten ohella myös itsensä useiden ihmishenkien pelastumisen vuoksi. Jack muun muassa antaa Ninalle luvan ampua hänet, jos pommi löytyy, eikä hän tunnu oikeastaan välittävän, sillä hän toteaa olevansa ja kuollut. Hän lähtee vapaaehtoisesti lennättämään löytynyttä ydinpommia aavikolle, vaikka säteilymyrkytykseen kuolemassa oleva Mason tarjoutuu hänen tilalleen. Tässä suhteessa Jack on samankaltainen, kuin terroristivihollisensäkin. Hän on hyvin vaarallinen, koska ei pelkää kuolemaa.

7.2.3. Kaudella esiintyvät moraalisen etäännyttämisen mekanismit

Toisella kaudella käytetään paljon moraalista oikeuttamista. Useiden hahmojen toimintaa näyttää ohjaavan ajatus siitä, että suuremman tarkoituksen eli lukuisien ihmishenkien pelastamisen vuoksi on hyväksyttävää uhrata muutama. Myös poikkeuksellisia olosuhteita syytetään useasti. Alkukaudesta tilanne on poikkeuksellinen ja kiireellinen, koska ydinpommi uhkaa räjähtää, ja sen löytämiseksi on sallittua tehdä mitä tahansa. Loppukaudesta taas tilanne on poikkeuksellinen ja kiireellinen, koska turha sota viattomia valtioita vastaan on alkamassa ja hävittäjät lähenevät hetki hetkeltä niiden ilmatilaa, joten todisteiden löytyminen on kaikkeen muuhun nähden etusijalla. Kidutusta tapahtuu toisella kaudella huomattavasti enemmän kuin ensimmäisellä ja siitä puhutaan pitkälti käyttäen kiertoilmauksia. Monesti puhutaan esimerkiksi tiedon hankinnasta, kuulustelusta, painostamisesta ja rajojen venyttämisestä.

Terroristeja kuvataan tällä kaudella epäinhimillisinä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Yksi pommin kuljettajista tulee toisiin aikeisiin ja tahtoo peruuttaa koko pommin räjäyttämisen, jolloin

muut ampuvat hänet. Terroristijohtaja Sayed Ali murtuu, kun hänen perhettään uhataan, ja hän kertoo rehellisesti Kypros-äänitteen olevan tekaistu. Muissa tapauksissa terroristeja kuvataan synkässä valaistuksessa uhkaavan musiikin soidessa taustalla. He puhuvat keskenään arabiaa, eivätkä englantia, mikä korostaa sitä, että he ovat tuntemattomia ja erilaisia. He ovat pelottavia barbaareja, jotka tahtovat vahingoittaa viattomia ihmisiä ja ovat valmiita kuolemaan tarkoituksensa puolesta. Vihollisia myös syytetään omasta kohtalostaan. Esimerkiksi kuulustellessaan Sayed Alia ja uhatessaan tämän perhettä, Jack sanoo halveksivansa Alia, koska hän pakottaa Jackin satuttamaan poikaansa. Hän kääntää tilanteen niin päin, että Alin pojan tappaminen on tämän oma vika, eikä suinkaan Jackin, joka antaa käskyn.

Kun terroristit kuvataan pelottavina barbaareina, loppukaudesta vihollisiksi paljastuvat liikemiehet taas kuvataan lähinnä kylmän laskelmoivina ja rahanahneina, mutta ei niinkään pelottavina. He ovat tietenkin valmiita tappamaan, mutta eivät sentään kuolemaan tarkoituksensa puolesta, sillä rahasta ei voi nauttia kuolleena. Heitä kuvataan useimmiten istumassa puku päällä toimistollaan tai huvijahdillaan, ja he vaikuttavat melko tavallisilta.

Toisella kaudella ajan rajallisuuden aiheuttama paineen ja kiireen tuntu on huomattavasti voimakkaampaa kuin ensimmäisellä kaudella. Alkukaudesta pommi tikittää ja uhkaa räjähtää, loppukaudesta taas Yhdysvaltojen hävittäjät lähestyvät Lähi-idän valtioita hetki hetkeltä. Tämä tukee turvallistamista, sillä poikkeuksellisen kiireellisessä tilanteessa on käytettävä myös poikkeuksellisia keinoja ja rikottava sääntöjä. Tällä kaudella myös naturalisoidaan vahvasti ajatusta siitä, että terrori-iskujen looginen ja välttämätön seuraus on sota nimenomaan tiettyjä valtioita vastaan. Sodan ajattelun olevan välttämätön jo ennen pitäviä todisteita kohdevaltioiden osallisuudesta terrori-iskuun.

Mielenkiintoinen yhtymäkohta Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaan toisella kaudella on se, että alkukaudesta ollaan aloittamassa sota terrori-iskujen vuoksi, vaikka pitäviä todisteita kohdevaltioiden osallisuudesta terrori-iskuun ei edes ole. Myöhemmin löytyy yksi äänite, joka todistaa valtioiden osallisuuden. Sen jälkeen kun Yhdysvallat tosielämässä hyökkää Irakiin, juoni muuttuu niin, että nauhan aitous kyseenalaistuu, ja selviää, että joukko liikemiehiä tahtoo aiheuttaa sodan nostaakseen tuottojaan. Hyökkäykseen asti sarja siis naturalisoi ajatusta, että terrori-iskujen vuoksi on pakko aloittaa sota sellaisia valtioita vastaan, joiden vain oletetaan tukevan terroristeja. Sarja on siten voinut edistää tukea hyökkäykselle Irakiin, vaikkakin sattumalta.

Terrorismin turvallistamista kaudella tukee se, että terrorismi nähdään eksistentiaalisena uhkana. Ydinpommin katsotaan uhkaavan koko Yhdysvaltoja ja sen räjähtämisen katsotaan aiheuttavan mittavan sodan. Jack käyttää ydinpommin aiheuttaman eksistentiaalisen uhan vuoksi enemmän ja vielä poikkeuksellisempia keinoja kuin ensimmäisellä kaudella, mikä vahvistaa ajatusta siitä, että terrorismi on niin vakava uhka, että sen torjumiseksi on käytettävä mitä tahansa keinoja.

Toisen kauden viholliskuvalla on yhtymäkohtia Yhdysvaltojen hallinnon näkemykseen terroristeista ó viholliset ovat absoluuttisia vihollisia ja he ovat poikkeuksellisen vaarallisia, sillä he eivät pelkää kuolemaa. Myös käsitykset terrorismin motiiveista ovat yhteneviä. Kuten Yhdysvaltojen ulkopolitiikassa, myös 24:ssä terrorismin poliittiset syyt ja Yhdysvaltojen mahdolliset omat provosoivat teot sivuutetaan. Niiden sijaan terrorismin ajatellaan johtuvan jostain sellaisista syistä, joita amerikkalaisten on mahdotonta ymmärtää.

Kidutusta tapahtuu tällä kaudella huomattavasti enemmän kuin ensimmäisellä, ja sitä pidetään sopivana ja tehokkaana tiedonhankintakeinona. Kidutus on väärin vain siinä tapauksessa, jos kidutettavalla ei ole tarvittavaa tietoa, ja häntä kidutetaan turhaan. Kidutusta ja viattomien ihmisten asettamista vaaraan perustellaan logiikalla, jonka mukaan on oikein uhrata yhden ihmisen henki useiden puolesta. Tässä yhteydessä käytetään siis moraalista oikeuttamista häivyttämään oma vastuu pahoista teoista. Moraalisen etäännyttämisen muotoja esiintyy tällä kaudella enemmän kuin ensimmäisellä, ja ne tukevat terrorismin turvallistamista sekä kidutuksen hyväksyttävyyttä.

7.3. Abu Ghraib -skandaali – 4. kausi

Neljäs kausi alkaa tilanteesta, jossa Jack on jättänyt kenttäagentin työt ja työskentelee puolustusministerin neuvonantajana. Jack menee kuitenkin CTU:hun tapaamaan sen johtajaa hallinnollisten asioiden vuoksi, ja lopulta hänet palautetaan kenttäagentiksi, kun puolustusministeri James Heller ja hänen tyttärensä Audrey Raines siepataan. Audrey on asumuserossa miehestään ja hänellä on suhde Jackin kanssa. Terroristit aikovat teloittaa Hellerin tämän rikoksista ihmisyyttä vastaan ja näyttää teloituksesta suoraa videokuvaa koko maailmalle. Jack onnistuu löytämään puolustusministerin ja Audreyn, mutta pian heidän sieppauksensa huomataan olevan vain pieni osa paljon suuremman terrori-iskun toteutusta.

Selviää, että terroristeilla on hallussaan ohituslaite, jonka avulla ovat saaneet hallintaansa Yhdysvaltojen kaikki 104 ydinvoimalaa. He aikovat sulattaa ne kaikki, ja jos he onnistuvat, seuraukset ovat mittaamattomia ó miljoonia ihmisiä kuolee ja sairastuu, infrastruktuuria tuhoutuu ja ympäristö saastuu kauaskantoisesti. CTU:n analyttikko onnistuu saamaan suurimman osan

reaktoreista hallintaansa ja estää niiden sulamisen, mutta niistä kuusi eivät reagoi, vaan jatkavat sulamistaan. Jack löytää kuitenkin ohituslaitteen ja sitä operoivan terroristin ajoissa niin, että reaktorien sulaminen saadaan pysäytettyä.

Kauden pääterroristi Habib Marwan pääsee kuitenkin pakoon, ja CTU arvelee hänen suunnittelevan vielä uutta terrori-iskua. He ovat oikeassa, sillä seuraavaksi selviää, että terroristit aikovat ampua presidenttiä kuljettavan Air Force Onen alas. He onnistuvat tavoitteessaan. Presidentti selviää hengissä, mutta on kriittisessä tilassa, joten varapresidentti Charles Loganin on astuttava virkaan. Hän kutsuu alkukausiin tutun presidentti David Palmerin auttamaan kriisissä.

Selviää, että tämän iskun tarkoituksena oli varastaa ydinjalkapalloksi kutsuttu salkku, jossa on kaikki tieto Yhdysvaltojen koko ydinarsenaalista. Terroristit saavat haltuunsa ohjekirjan luvut, jotka käsittelevät ydinkärkien paikkoja ja aktivointikoodeja. He onnistuvat varastamaan yhden ydinkärjen, kiinnittävät sen ohjukseen ja laukaisevat tiettyyn kohteeseen. CTU saa tietää ohjuksen laukaisusta, ja lopulta heidän tietoonsa tulee, että sen kohteena on Los Angeles. Hävittäjä ehtii ampua ohjuksen alas, eikä siitä aiheudu säteilyä, sillä ydinkärki on ohjelmoitu räjähtämään vasta kohteessaan.

Jack on aiemmin käynyt kahden muun CTU:n agentin kanssa hallituksen luvalla sieppaamassa Kiinan konsulaatista tiedemiehen, joka on työskennellyt terroristeille. Hänet oli pakko siepata, koska hänen luovuttamiseensa olisi mennyt niin paljon aikaa, että ydinkärki olisi ehditty siihen mennessä jo räjäyttää. Konsulaatin vartijat ampuivat vahingossa pääkonsulin sieppauksen yhteydessä, ja kiinalaiset tahtovat jonkun ottavan vastuun hänen kuolemastaan. He painostavat sieppauksessa mukana ollutta agenttia ja tämä kertoo Jack Bauerin olevan vastuussa operaatiosta. Hänet halutaan tuomita rikoksestaan kiinalaisessa tuomioistuimessa kiinalaisen lain mukaan.

Presidentti Loganin avustaja on sitä mieltä, että Jack pitää tappaa ennen kuin hän joutuu kiinalaisten käsiin, sillä hänellä on puolustusministerin avustajana paljon tietoa, joka ei saa joutua kiinalaisten käsiin. Pahimmassa tapauksessa tiedot voivat päätyä jopa terroristeille. Presidentti ei anna lupaa Jackin eliminointiin, mutta avustaja käskee Baueria hakevan salaisen palvelun agentin tappaa hänet silti. Palmer saa tietää tästä ja varoittaa Jackia. Kolmen kollegansa ja ystävänsä, Tonym, Michellen ja Chloen, avulla Jack lavastaa oman kuolemansa ja katoaa.

7.3.1. Yhtäläisyyksiä Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaan Abu Ghraib -skandaalin jälkeen

Abu Ghraibin vankilan kidutuskuvat tulivat julki huhtikuussa 2004, ja Yhdysvaltojen hallitus suhtautui niihin puolustelevasti. 24:n neljäs kausi alkoi tammikuussa 2005 ja kesti toukokuulle eli sitä on luultavasti tehty Abu Ghraib -skandaalin aikoihin tai jo ennen sitä. Joka tapauksessa kaudelta löytyy paljon yhtymäkohtia Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaan. Tällä kaudella kidutuskohtauksia on paljon, ja kidutusta puolustellaan, kuten Yhdysvaltojen ulkopoliitikassa Abu Ghraibin jälkeen.

Erityisesti puolustusministeri James Hellerin hahmo puolustelee kiduttamista ja on valmis kiduttamaan jopa omaa poikaansa, vielä kahteen otteeseen, koska tämän uskotaan salaavan olennaista tietoa. Ensimmäisellä kerralla Richard Helliä kidutetaan useita tunteja puolustusministerin tietämättä, ja hän on aluksi vihainen, kun hänelle kerrotaan. Juteltuaan itse poikansa kanssa hän antaa kuitenkin luvan jatkaa kidutusta, sillä Richard ei suostu puhumaan. Heller sanoo pojalleen olevansa pahoillaan ja selittää olevansa vastuussa miljoonien ihmisten hengestä. Richard ei kerro mitään kidutuksesta huolimatta, joten hänen ajatellaan olevan syytön ja hänet päästetään vapaaksi. Loppukaudesta uusia todisteita hänen osallisuudestaan ilmaantuu ja hänet tuodaan jälleen takaisin CTU:hun. Puolustusministeri sallii jälleen oman poikansa kiduttamisen, mutta sitä ei ehditä aloittaa, koska hänen siskonsa Audrey saa puhuttua hänet ympäri paljastamaan tietonsa.

Alkukaudesta myös yksi CTU:n analytikoista, Sarah Gavin, joutuu kidutetuksi, sillä hänen uskotaan vuotaneen tietoja terroristeille. Todellisuudessa Sarah on lavastettu syylliseksi. CTU:n johtaja on epäileväinen, eikä ole täysin varma Sarahin syyllisyydestä, mutta antaa silti luvan kidutukselle. Kun analytikko Edgar Stiles hankkii todisteet Sarahin syyttömyydestä, hänen kidutuksensa lopetetaan. Vaikka häntä on juuri kidutettu rajusti, hän päättää silti jäädä töihin, eikä vaikuta kovin vihaiselta tai katkeralta. Myöhemmin hän sentään vaatii ylennystä ja pidätyksen pyyhkimistä tiedoistaan hyvitykseksi kohtelustaan. Hän vaatii CTU:n väliaikaiseksi johtajaksi tullutta Michelleä varmistamaan, että pidätysmerkintä poistuu tämän päivän aikana. Tämän seurauksena Michelle erottaa hänet, koska hän ei kykene keskittymään työhönsä tämän poikkeuksellisen tilanteen edellyttämällä tavalla. Hänen turha kidutuksensa siis sivuutetaan, koska on muita isompiakin ongelmia.

Eräässä loppukauden tilanteessa kidutuksen puolustelu tulee erityisen voimakkaasti esille. CTU löytää miehen nimeltä Yosik Khatami, jolla on yhteys kauden pääterroristi Marwaniin. Khatami menee tapaamaan miestä nimeltä Joseph Prado ja he menevät tämän veneeseen. He huomaavat

jääneensä kiinni ja Prado ampuu Khatamin. Hän väittää puolustaneen itseään, kun tuntematon mies oli tullut ryöstämään hänen venettään, mutta on selvää, että hän työskentelee Marwanille. Marwan tietää Pradon jääneen kiinni, ja pelkää hänen pilaavan heidän suunnitelmansa kertomalla kaiken, joten hän soittaa Amnestyyn ja sanoo, että viatonta miestä ollaan pian kuulustelemassa ja kiduttamassa CTU:ssa ilman syytteitä ja todisteita.

Asianajaja ehtii paikalle, ennen kuin Pradoo ehditään kuulustella. Prado on ainoa, joka voi auttaa kadonneen ydinkärjen löytymisessä, ja aika on vähissä, joten Jack yrittää taivutella asianajajaa. Hän muistuttaa, että miljoonien ihmisten henki on vaarassa, eikä hän tahtoisi rikkoa perustuslakia, mutta olosuhteet ovat äärimmäiset. Tämä ei kuitenkaan auta, ja Jack soittaa presidentille. Tässä kohtaa katsojaa houkutellessaan toivomaan, että presidentti sallisi kidutuksen, jotta ohjus voitaisiin löytää. Presidentti ei anna vastausta heti, joten Jackin on otettava ohjat omiin käsiinsä. Prado päästetään vapaaksi ja Jack eroaa työstään kiduttaakseen Pradoo yksityishenkilönä, jotta siitä ei koituisi seurauksia muille. Presidentin avustaja Mike Novick arvaa Jackin kuulustelleen Pradoo ennen kuin presidentti on päättänyt, antaako siihen luvan. Hän sanoo CTU:n Buchananille, että Jackia olisi pitänyt estää. Buchanan vastaa tähän että öestäminen on ylellisyys, johon meillä ei juuri nyt ole varaa.

Toisaalta kidutusta problematisoidaan kauden aikana useasti, mutta siitä huolimatta sitä päädytään aina pitämään välttämättömänä. Erityisesti Audrey Rainesin hahmo alkaa vastustaa kidutusta voimakkaasti, kun näkee Jackin kiduttavan hänen aviomiestään. Jack sanoo, että hänen on pakko kiduttaa Paulia, vaikka hän ei tietäisi mitään, sillä aikaa on vähän ja hänen on saatava varmuus asiasta. Audrey saa tietää Jackin kiduttaneen myös muita epäiltyjä, ja jopa hänen veljeään aiotaan kiduttaa CTU:ssa toistamiseen, koska hänen yhteydestään terroristeihin löytyy todisteita. Hän yrittää puhua Jackille, CTU:n aluejohtaja Bill Buchananille ja isälleen kidutuksen moraalittomuudesta, mutta he kaikki vakuuttavat hänelle, että kidutus on tällaisissa olosuhteissa välttämätöntä ja oikeutettua, sillä se pelastaa miljoonien ihmisten hengen.

Toisaalta kauden alkupuolella Audrey vielä nojaa itsekin melkein samaan perusteluun, kun analyytikko Edgar pyytää häntä järjestää jonkun hakemaan äitiään, joka on jäänyt jälkeen evakuoinnista kaupungissa, jossa ydinreaktori sulaa. Audrey sanoo Edgarille, ettei pysty tekemään asialle mitään, koska tällä hetkellä viranomaisten tavoitteena on pelastaa mahdollisimman monta ihmistä, eivätkä he siksi voi palata takaisin yhtä varten. Se, että Jack kiduttaa Paulia ja lopulta uhraa tämän hengen, on Audreyille kuitenkin liikaa.

Paul kuolee, kun Jack tuo klinikalle pääterroristi Marwanille työskentelevän miehen, joka on haavoittunut ja tarvitsee leikkauksen selvitäkseen. Ainoa paikalla oleva lääkäri leikkaa juuri kriittisessä tilassa olevaa Paulia, mutta Jack pakottaa hänet aseella uhaten operoimaan miestä, joka voi paljastaa Marwanin olinpaikan. Tämän tuloksena Paul menehtyy ja Jack menettää Audrey. Jackin oli pakko uhrata yhden ihmisen henki ja oma onnellisuutensa pelastaakseen miljoonia ihmisiä.

Myöhemmin Jackin kollegat ja ystävät Michelle ja Tony puhuvat Jackin hankalasta tilanteesta. Hän joutui olosuhteiden pakosta kiduttamaan Audrey aviomiestä Paulia, uhraamaan tämän hengen ja nyt hänen on vielä kuulusteltava, ehkä jopa kidutettava, tämän veljeä, koska hänen osallisuudestaan on ilmennyt uusia todisteita. Michelle toteaa ihmeissään, että silti Jack on toiminut oikein joka tilanteessa. Myös monet muut henkilöahmot vakuuttavat Jackille, että tämä on toiminut oikein, vaikka on joutunut uhraamaan paljon.

Tällä kaudella terroristien motiivit ovat paljon enemmän esillä, kuin ensimmäisellä ja toisella kaudella. Kun terroristit aikovat teloittaa puolustusministerin, he kertovat melko yksityiskohtaisesti, miksi. Myös Marwan itse tekee videon amerikkalaisille, jossa hän selittää, miksi ydinvoimat on sulatettu. Terrorismin syyt tulevat ilmi myös monissa keskusteluissa, kuten keskustelussa Jackin ja Marwanin välillä, kun Marwan on vihdoinkin saatu kiinni. Terrorismin syyt liittyvät pitkälti Yhdysvaltojen imperialistiseen ja interventionistiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Tässä on huomattavissa muutos toiseen kauteen nähden, sillä terrorismi ei enää kumpua perusteettomasta vihasta, vaan sille on olemassa järkeviä poliittisia ja taloudellisia syitä.

7.3.2. Merkkejä terrorismin turvallistamisesta

Terrorismin turvallistaminen on neljännellä kaudella selvästi voimakkaampaa kuin ensimmäisellä ja toisella. Terrorismi muodostaa selkeän eksistentiaalisen uhan, kun ensin ydinvoimat ovat sulamassa ja myöhemmin ydinohjus on matkalla Los Angelesiin. Ydinvoimailoiden sulamisesta aiheutuvaa suuronnettomuutta kuvataan jopa ydinholokaustiksi. Terroristien aiheuttaman uhan sanotaan myös monesti olevan suurin uhka, mitä Yhdysvallat on koskaan kokenut, ja terroristien onnistuminen seurauksena syntyisi koko maan historian suurin katastrofi. Myös loppukauden tilanne Kiinan kanssa muodostuu eksistentiaaliseksi uhaksi, sillä jos kiinalaiset saavat tietää hallituksen osallisuudesta sieppaukseen, siitä voi David Palmerin mukaan koitua yhtä vakavia seurauksia, kuin terrori-iskuista.

Poikkeuskeinoja käytetään kauden aikana useasti ja sääntöjä rikotaan menen tullen. Kauden loppupuolella Audrey huomauttaakin Jackille, että tämä on rikkonut käytännössä kaikkia puolustusministeriön ja CTU:n sääntöjä, ja kysyy, onko siitä ollut mitään hyötyä. Jack vastaa, että on, sillä Audrey ja hänen isänsä ovat elossa ja ydinvoimat on saatu hallintaan. Lisäksi hänen toimintansa tuloksena löydetään Marwan ja ydinohjus, joten Jackin tapa hoitaa asioita näemmä toimii.

Poikkeuksellisissa olosuhteissa monet yksittäiset ihmiset, kuten Paul Raines ja Dina Araz, kuolevat Jackin yrityksissä pelastaa miljoonia. Myös puolustusministeri Heller joutuu melkein uhraamaan henkensä maansa puolesta. Kun Hellerin teloitus on alkamassa, täsmäohjus on valmiudessa räjäyttämään koko rakennuksen, etteivät miljoonat ihmiset ympäri maailmaa näkisi teloitusvideota. Päätöstä perustellaan sillä, että Yhdysvaltojen maineen kannalta massiivinen isku, jossa Heller saattaa kuolla, on parempi, kuin hänen julkinen teloituksensa ja että Heller olisi itsekin varmasti samaa mieltä. Jack ehtii kuitenkin pelastaa Hellerin teloitukselta ja ohjusiskulta.

Myös Jack itse on monesti hengenvaarassa ja myös valmis uhraamaan henkensä useampien puolesta. Kun Jack on Marwanin vankina, Marwan yrittää harhauttaa CTU:ta sanomalla, että hän tahtoo vaihtaa Jackin Behrooz Araziin, hänelle työskentelevän terroristin poikaan, joka on pidätettynä CTU:ssa. Tästä CTU päätelee, että Behroozilla on olennaista tietoa Marwanista ja hänen suunnitelmistaan, ja siksi vaihtoa ei välttämättä suoriteta. Loppujen lopuksi se päätetään kuitenkin suorittaa, mutta vaihdon ainoana tavoitteena on Marwanin löytäminen, ei Jackin pelastaminen.

Kauden viimeisessä jaksossa Jack aiotaan luovuttaa kiinalaisille, ja kun Palmer ilmoittaa hänelle, hän ymmärtää tilanteen ja on valmis ottamaan vastuun tapahtuneesta. Hän myös vannoo, ettei tule ikinä paljastamaan hallituksen osallisuutta sieppaukseen. Palmer sanoo tietävänsä tämän. Jack on valmis viettämään vaikka loppuelämänsä kiinalaisessa vankilassa kidutettavana suojellakseen amerikkalaisia.

Jackin ja pääterroristi Marwanin keskustelussa tulee esiin se, ettei kidutus aina ole tehokasta. Jack tietää, ettei Marwan tule paljastamaan ydinohjuksen kohdetta, vaikka häntä kuinka kidutettaisiin, joten hänen ainoa vaihtoehtonsa on puhua tälle. Tässä näkyy toisaalta myös se, että kidutuksesta on tällä kaudella muodostunut normi. Epäiltyjä yleensä kidutetaan, jotta he paljastavat tietonsa, mutta kun kyseessä on poikkeuksellisen paha terroristi, on pakko yrittää jotain poikkeuksellista eli

puhumista. Jack sanoo tietävänsä, että terrori-iskuilla on jokin tavoite. Hän voi taivutella presidentin toteuttamaan heidän tavoitteensa muilla keinoin, jos terrori-isku saadaan peruutettua.

Marwan vastaa Jackille, että hänen tavoitteensa on jo saavutettu, sillä amerikkalaiset tietävät nyt, etteivät voi jatkaa imperialistista ja interventionistista toimintaansa ilman rangaistusta. Hän myös huomauttaa, ettei presidentti kuitenkaan suostuisi heidän ehtoihinsa, sillä näkee heidät ainoastaan pahoina. Jack vastaa tähän, että Marwan näkee heidät samoin, ja Marwan vastaa myöntävästi. Molemmat siis tiedostavat, etteivät ymmärrä toisiaan ja siksi näkevät toisensa vääristyneesti pahoina. Terroristeista puhutaan kaudella paljon epäinhimillistävään sävyyn ja heitä pidetään pahan ruumiillistumina, mutta Jack vaikuttaa ymmärtävän heitä.

7.3.3. Kaudella esiintyvät moraalisen etäännyttämisen mekanismit

Moraalista etäännyttämistä käytetään tällä kaudella paljon erityisesti kidutuksen puolustelussa. Kidutusta ja yksittäisten ihmisten uhrauksia perustellaan moraalisen oikeuttamisen kautta suuremmalla tarkoituksella eli miljoonien ihmisten pelastamisella. Tämän ohella kidutusta perustellaan usein myös kansallisella turvallisuudella, äärimmäisillä olosuhteilla ja aikapaineella.

Kidutuksesta puhuttaessa käytetään tälläkin kaudella kiertoilmauksia. Tiedon saantiin annetaan lupa käyttää ömitä tahansa keinoja, ja usein Jack vain tekee, ömitä hänen täytyy. Toisaalta tällä kaudella kidutuksesta on tullut jo niin normaalia, että siitä puhutaan hyvin paljon ihan suoraan. Esimerkiksi kolmannessa jaksossa Driscoll käskee Manningin kiduttaa puolustusministeri Hellerin poikaa Richardia. Manning ei tahtoisi kiduttaa poikaa kovin rajusti, sillä hänen syyllisyydestään ei ole varmuutta. He keskustelevat ja päätyvät siihen, että sopivin kidutusmetodi tähän tilanteeseen on aistiärsykkeiden häirintä, sillä siitä ei jää fyysisiä vaurioita ja sillä on saatu aiemmin hyviä tuloksia.

Kaudella käytetään jonkin verran myös vastuun siirtoa. Kun CTU:n johtaja pahoittelee syyttömän Sarahin kiduttamista, hän perustelee toimintaansa sillä, että todisteet Sarahin syyllisyydestä tulivat suoraan puolustusministeriltä, joten hän ei voinut olla huomioimatta niitä. Lieventävää vertailua taas tapahtuu kaudella paljon. Ihmisten kiduttamista ja kuolemia oikeutetaan sillä, että terroristien onnistumisesta seuraisi jotain vielä pahempaa.

Vihollisia ei tällä kaudella suoranaisesti syytetä omasta kärsimyksestään kovin paljon, vaan toisten tappamisesta ja kiduttamisesta syytetään lähinnä äärimmäisiä olosuhteita, jotka terrori-iskun uhka on luonut. Toisaalta esimerkiksi kidutettavia itseään syytetään välillä kidutuksestaan muistuttamalla, ettei heitä tahdota kiduttaa, mutta on pakko, jotta he paljastaisivat tietonsa.

Kidutettava saisi kidutuksen loppumaan halutessaan paljastamalla tietonsa, ja on siten itse syyllinen kärsimyksensä.

Terroristeja epäinhimillistetään tälläkin kaudella, ja heitä pidetään absoluuttisina barbaarisina vihollisina, jotka ovat valmiita uhraamaan itsensä ja perheensä tarkoituksensa puolesta. Kauden pääterroristi Habib Marwanista muodostuu kuva kylmän tunteettomana ja laskelmoivana ihmisenä. Häntä kuvataan synkissä olosuhteissa ja hän vaikuttaa olevan täynnä vihaa, mutta silti hän on aina pelottavan rauhallinen. Hän on myös valmis kuolemaan tarkoituksensa puolesta. Hän on siis totaalinen, poikkeuksellisen vaarallinen vihollinen.

Kauden vihollisista parhaiten päästään tutustumaan Marwanin lisäksi terroristisolussa mukana olevaan Arazin perheeseen. Navi ja Dina Arazilla on poika nimeltä Behrooz, joka seurustelee amerikkalaisen tytön kanssa isänsä kielloista huolimatta. Päivän terrori-iskua on suunniteltu vuosia, eikä Navi aio antaa poikansa tyttöystävän pilata heidän suunnitelmiaan, joten hän käskee Behroosin tappaa tytön. Behrooz ei kuitenkaan suostu ja hänen äitinsä Dina tekee sen hänen puolestaan suojellakseen häntä.

Tälläkin kaudella terroristit ovat ennennäkemättömän vaarallisia, koska eivät pelkää edes kuolemaa. Moni Marwanille työskentelevä uhraa itsensä heidän tarkoituksensa vuoksi ja myös itse Marwan hyppää rakennuksen katolta jäädessään kiinni. Navi Araz on valmis tappamaan jopa oman poikansa, koska tämä ei ole enää omistautunut heidän tarkoitukselleen. Tällä kaudella terroristit menevät siis vielä pidemmälle, kuin toisella kaudella, sillä he ovat valmiita uhraamaan itsensä lisäksi myös perheensä. Dina Araz sen sijaan ei ole valmis uhraamaan poikaansa tarkoituksensa puolesta, vaan yrittää pitää hänet elossa keinolla millä hyvänsä.

Kun Dina saadaan kiinni, Jack saa taivuteltua hänet yhteistyöhön lupaamalla presidentin armahduksen hänen pojalleen Behroozille. Presidentti suhtautuu kuitenkin hyvin vastahakoisesti terroristin armahtamiseen, vaikka kyseessä on 17-vuotias Yhdysvalloissa kasvanut poika, jonka vanhemmat ovat pakottaneet hänet osallistumaan iskun valmisteluihin. Jack saa presidentin lopulta taivuteltua, sillä terroristien hallussa oleva ydinvoimala on sulamassa kovaa vauhtia. Puhelun loputtua presidentti käskee avustajansa kuitenkin varmistaa, että sopimus muotoillaan niin, ettei se ole sitova. Tässä näkyy se, että terrorismiin sekaantunutta ihmistä pidetään absoluuttisina vihollisina automaattisesti, vaikka hänen osallistumisensa siihen ei olisi edes vapaaehtoista. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että henkilöllä on tietty etninen tausta.

Tällä kaudella terroristiksi nimittäminen näyttääkin liittyvän läheisesti henkilön etniseen taustaan. Päivän terrori-iskuissa mukana olevia nimitetään terroristeiksi vain, jos he ovat alun perin kotoisin Lähi-idästä, kun taas iskuissa avustavat länsimaiset ja amerikkalaiset eivät saa kyseistä nimitystä. Esimerkiksi amerikkalaista lentäjää Mitch Andersonia, joka pudottaa presidentin lentokoneen, ei kutsuta terroristiksi. Hän on palvellut armeijassa, mutta erotettu sieltä ja sen jälkeen hänestä on tullut palkkatappaja. Jack saa yhteyden Andersoniin, kun hän on jo ilmassa lähellä presidentin konetta, ja yrittää puhua häntä ympäri. Hän sanoo nähneensä tämän tiedoista monia kunnioitettavia ansioita, ja tietävänsä siksi, ettei Anderson ole tällainen ihminen. Anderson ei siis voi olla paha ihminen ja terroristi, koska hän on palvellut Yhdysvaltojen armeijassa maataan ansiokkaasti.

Neljännellä kaudella on nähtävissä siis paljon yhtymäkohtia Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaan. Terrorismi nähdään edelleen eksistentiaalisena uhkana, mistä seuraa äärimmäinen hätätila, jossa mitkä tahansa keinot ovat sallittuja taistelussa totaalista vihollista vastaan. Tällä kaudella tikittävän aikapommin logiikka on vielä vahvemmin läsnä kuin toisella kaudella. Hallitseva toimintaa ohjaava ideologia tällä kaudella on se, että yksittäisiä ihmisiä voidaan ja pitääkin uhrata useampien henkien pelastamiseksi.

Terrorismin turvallistaminen on tällä kaudella voimakasta. Terrorismi muodostaa eksistentiaalisen uhan, kun Yhdysvaltoja uhkaa ensin puolustusministerin teloitus, sitten koko maan historian suurin ydinkatastrofi, sitten ydinohjusisku ja lopulta vielä mahdollinen sota Kiinan kanssa. Terrorismin turvallistaminen legitimoi kidutusta, ja sitä tukee myös moraalinen etäännyttäminen. Neljännellä kaudella kidutuksesta on selkeästi tullut normaali tapa hankkia tietoa. Se on vain pienempi paha, jolla on mahdollista estää suuremman pahan eli terrori-iskujen toteutuminen. Kidutusta kyllä kritisoidaan välillä, mutta siitä huolimatta sitä päädytään aina puolustelemaan välttämättömänä ja oikeutettuna keinona.

Koska neljäs kausi on esitetty Abu Ghraib -skandaalin jälkeen, se ei ole voinut edistää kidutusmyönteistä ilmapiiriä, niin kuin aiemmat kaudet ovat voineet tehdä. Sen sijaan neljäs kausi heijastaa ja vahvistaa Yhdysvaltojen hallituksen puolustelemaa asennetta tapahtuneeseen kidutukseen. Lisäksi se jatkaa samalla terrorismin turvallistamisen linjalla, kuin ensimmäinen ja toinenkin kausi, mikä osaltaan edistää kidutuksen hyväksyttävyyttä äärimmäisissä olosuhteissa.

7.4. Barack Obaman muutosyritykset – 8. kausi

Kahdeksannen kauden juoni on hyvin monimutkainen. Yhdysvaltojen presidentti Allison Taylor on solmimassa rauhansopimusta muun muassa Venäjän ja kuvitteellisen Lähi-idän valtion, Kamistanin

islamilaisen tasavallan kanssa. Jack asuu New Yorkissa, mutta on muuttamassa tyttärensä Kimin ja tämän perheen kanssa takaisin Los Angelesiin. Hänen lähtönsä lykkääntyy, kun hänen luokseen ilmestyy vanha tuttu Victor Aruz. Aruz kertoo, että Kamistanin presidentti Omar Hassan aiotaan murhata YK:ssa tänään, ennen kuin hän ehtii allekirjoittaa rauhansopimusta. Jack on aluksi vastahakoinen auttamaan, sillä hän ei työskentele enää hallitukselle, mutta vakuuttuu lopulta uhan todellisuudesta. Paljastuu, että joku Hassanin lähipiiristä työskentelee murhaajalle.

CTU löytää todisteita erästä toimittajaa, Meredith Reediä, vastaan ja hänet otetaan kiinni. Jackin ystävä ja entinen kollega Chloe on kuitenkin sitä mieltä, että todisteet löytyivät niin helposti, että toimittaja on lavastettu, mutta häntä ei kuunnella. Chloe kertoo Jackille epäilyistään ja Jack suostuu lopulta tutkimaan asiaa. Hän jää kiinni hakiessaan aseita CTU:n asevarastolta, mutta kiristää CTU:n johtajalta Hastingsilta luvan lähteä etsimään hänen mielestään oikeita syyllisiä. Presidentti Hassan on valmis jatkamaan rauhanneuvotteluja vaikka henkensä uhalla.

Presidentti Hassanin salamurha saadaan estettyä ja lähipiirin petturiksi paljastuu hänen veljensä Fahrad. Presidentti arvaa, että hänen salamurhansa tavoitteena on vallanvaihdos Kamistanissa ja ydinaseiden kehittäminen sen turvin. Fahrad aikoo ostaa ydinaseuraania, joka on peräisin Neuvostoliiton aikaisista puretuista ydinkärjistä ja salamurhaaksi paljastuu Yhdysvalloissa toimivan venäläisen rikossyndikaatin jäsen. CTU:hun tuodaan FBI:n agentti Renee Walker, joka on ollut peitetehtävissä kyseisessä organisaatiossa. Hän palaa Jackin kanssa peitetehtäväänsä, jotta ydinaseuraanin myynti Kamistanin kapinallisille voitaisiin estää.

Murhayrityksensä seurauksena Kamistanissa aletaan pidättää opposition edustajia ja toimittajia. Presidentti Taylor yrittää puhua presidentti Hassanille, jotta tämä lopettaisi laittomat pidätykset ja teloitukset, sillä tällainen lakien ja ihmisoikeuksien rikkominen voi pysäyttää rauhanneuvottelut. Monet suuret maat ovat jo alkaneet vetäytyä, sillä he eivät tiedä, että Hassan yrittää estää maataan hankkimasta ydinasetta.

Uraani päättyy lopulta kamistanilaisten kapinallisten käsiin. Presidentin veljelle työskentelevät miehet ovat päättäneet tämän selän takana, ettei uraania viedäkään Kamistaniin ydinaseen valmistusta varten. Sitä ei saada kuljetettua huomaamattomasti pois Yhdysvalloista, joten se on käytettävä heti. He aikovat siis räjäyttää ydinpommin New Yorkissa. Terroristit saavat siepattua presidentti Hassanin tyttären, mutta päästävät hänet karkuun autolla, jossa on sähkömagneettinen pulssipommi. Pommi räjähtää CTU:ssa lamauttaen sen toimintakyvyn, jotta terroristit saavat kuljetettua ydinpomminsa räjäytyspaikalle rauhassa.

Pommiuhan vuoksi presidentti Taylor on jo evakuoitu YK:sta erääseen ilmatukikohtaan ja hän tahtoo, että Jack hoitaa presidentti Hassanin evakuoinnin. Kapinallisten johtaja Samir Mehran soittaa presidentti Taylorille ja ehdottaa vaihtokauppaa ó ydinpommia ei räjäytetä, jos presidentti Hassan luovutetaan heille. Jotkin hallituksen jäsenet puoltavat Hassanin luovutusta, sillä ydinpommi uhkaa satojatuhansia henkiä. Taylor on kuitenkin järkkymätön päätöksessään, ettei Hassania missään nimessä luovuteta.

Yksi presidentin avustajista kuitenkin suostuu erään kenraalin ehdotukseen salaisesta operatiosta Hassanin evakuoinnin yhteydessä. Hassan aiotaan luovuttaa terroristeille, mutta niin, että terroristit näyttävät kaapanneen hänet. Siten saadaan turvattua sekä New York, että Yhdysvaltojen maine. Jackin onnistuu estää Hassanin kaappaus, mutta saadessaan tietää, että voi estää pommin räjähtämisen, Hassan antautuu itse terroristeille. Paljastuu, että CTU:n analyttikko Dana Walsh työskentelee terroristeille, ja hän kertoo, että Hassan aiotaan pakottaa antamaan lausunto, minkä jälkeen hänet aiotaan teloittaa koko maailman nähden. Jack ja hänen tiiminsä löytävät Hassanin, mutta liian myöhään, sillä hänet on jo ehditty tappa.

Rauhanneuvottelut ovat jo päättymässä, sillä Venäjä on vetäytynyt neuvotteluista, eikä Kamistanilla ole sopivaa johtajaa Hassanin paikalle. Taylor saa kuitenkin suostuteltua Omar Hassanin vaimon Dalian astumaan tämän tilalle. Venäläisten takaisin houkuttelemiseksi eräs Taylorin avustaja ehdottaa, että hän ottaisi yhteyttä aiemmilta kausilta tuttuun presidentti Charles Loganiin, sillä tällä on hyvät suhteet venäläisten kanssa. Aluksi Taylor on vastahakoinen, sillä hän ei luota Loganiin tämän menneisyyden vuoksi. Lopulta hän kuitenkin suostuu, sillä Logan lupaa venäläisten palaavan neuvottelupöytään.

Vähitellen alkaa selvitä, että Venäjän hallitus on päivän tapahtumien takana. Venäjä tahtoo estää rauhansopimuksen, joka vähentäisi heidän vaikutusvaltaansa Lähi-idässä. Renee tapetaan, koska hän on tunnistanut Hassanin murhapaikalla erään venäläisen. Jack oli aloittamassa yhteisen elämän Reneen kanssa ja tahtoo kostaa tämän kuoleman. Hän alkaa selvittää ja tappaa syyllisiä yksi kerrallaan omin päin. Logan kertoo vihdoon presidentti Taylorille, että sai venäläiset palaamaan neuvotteluihin uhkaamalla paljastaa heidän osallisuutensa ydinpommiuhkaan ja presidentti Hassanin murhaan.

Presidentti Taylor ei voi antaa Jackin todistaa venäläisten osuutta, sillä muuten kauan kaivattua rauhansopimusta ei saada aikaiseksi. Hän määrää Jackin pidätettäväksi, mutta Jack pääsee

karkaamaan. CTU:hun soluttatuneella Dana Walshilla on todisteita Venäjän hallituksen osuudesta ja Logan ehdottaa hänen statuksensa muuttamista vihollisotilaaksi ja tarvittaessa kiduttamista, jotta hänen todisteensa saataisiin turvaan. Jack saa kuitenkin haltuunsa todisteet Venäjän hallituksen osuuden terrori-iskuihin. Hän antaa ne kauden alussa pidätetylle toimittajalle, ja pyytää tätä julkaisemaan jutun, sillä hän ei todennäköisesti selviä tästä hengissä. Presidentti Taylor käskee kuitenkin pidättää toimittajan ja takavarikoida nauhan silläkin uhalla, että häntä syytetään lehdistönvapauden rajoittamisesta.

Jack tahtoo omakätisesti tappaa kaikki päivän tapahtumista vastuussa olevat henkilöt. Selviää, että perimmäisenä vastuussa päivän tapahtumista ja Reneen kuolemasta on Venäjän presidentti Suvarov. Jack aikoo ampua hänet YK:ssa juuri ennen rauhansopimuksen allekirjoitusta vastapäisestä rakennuksesta. Chloe kuitenkin ehtii tulla estämään häntä ja saa puhuttua hänet ympäri lupaamalla paljastaa todisteet Venäjän hallituksen osallisuudesta ja Yhdysvaltojen hallituksen osallisuudesta sen peittelyssä.

Dalia Hassan saa tietää presidentti Taylorin peitelleen Venäjän hallituksen osuutta hänen miehensä murhaan, ja hän kieltäytyy allekirjoittamasta rauhansopimusta. Taylor kuitenkin kiristää hänet allekirjoittamaan sen uhkaamalla paljastaa tiedon ydinpommin uhasta ja aloittaa sen perusteella sodan Kamistania vastaan. Allekirjoitustilaisuudessa presidentti Taylor kuitenkin kieltäytyy allekirjoittamasta sopimusta ja sanoo, että oikeuden tulee tapahtua, ennen kuin rauha voidaan saavuttaa.

Logan on käskenyt tappaa Jackin, sillä hän on varma, että Jack tulee takaisin vaatimaan oikeutta, vaikka hänet viettäisi kuinka kauas. Presidentti Taylorilla on siis kiire pelastaa Jackin henki. Jackia kuljettavaan autoon on jo hyökätty, mutta CTU löytää sen ja he saavat yhteyden Jackin kaapanneisiin miehiin. Presidentti käskee miehet pois ja kehottaa Jackia lähtemään maasta, sillä sekä Venäjän että Yhdysvaltojen hallitukset tulevat etsimään häntä. Jack jättää hyvästit ystävilleen CTU:ssa satelliittikuvien kautta ja katoaa jälleen.

7.4.1. Yhtymäkohtia Yhdysvaltojen ulkopolitiikkaan Obaman kaudella

Kahdeksannen kauden alkupuolella on huomattavissa yhtymäkohtia Obaman muutosyrityksiin. Yhdysvaltojen presidentti Taylor on todella hyväntahtoinen ja yhteistyöhakuinen alun rauhanneuvotteluissa. Kun esiin nousee kiistakysymys, hän pyytää avustajiaan keksimään keinon, jotta Hassanille voidaan antaa haluamansa. Hän on valmis tekemään mitä tahansa kompromisseja, jotta rauhansopimus saataisiin aikaan.

Myös kidutukseen suhtautumisessa on tapahtunut muutos aiempiin kausiin nähden, sillä siihen suhtaudutaan todella kielteisesti. Kidutusta tosin tapahtuu jonkin verran, kauden lopulla jopa presidentti Taylorin luvalla, mutta sitä ei enää esitetä kovin tehokkaana keinona, eivätkä useimmat kidutettavat paljasta tietojaan. Aikapaine ja pakottavat olosuhteet ovat tälläkin kaudella edelleen läsnä, mutta ne eivät niinkään pakota kidutukseen, vaan useimmiten terroristeille tarjotaan jonkinlainen sopimus, sillä se nähdään kidutusta tehokkaampana ja nopeampana keinona.

Tällä kaudella hahmot ovat myös hieman empaattisempia, kuin aiemmilla kausilla. Jack muun muassa sanoo CTU:n johtajalle olevansa pahoillaan siitä, että tämä menetti miehiä heitä hakemaan lähetetyn helikopterin räjähtäessä. Chloe taas kysyy Jackilta hänen vointiaan, kun häntä on kidutettu ja pahoittelee, että Jack on joutunut kokemaan tällaista. Jackia on kidutettu ennenkin ja paljon pahemmin, mutta tällainen empaattinen reaktio siihen on ensimmäinen. Tällä kaudella korostuu erityisesti myös ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Kun esimerkiksi murhayrityksestään järkyttynyt Hassan alkaa pidättää opposition jäseniä maassaan, Taylor on sitä mieltä, ettei Hassan ole oma itsensä. Taylor yrittää taivutella häntä lopettamaan ihmisoikeuksia rikkovat pidätykset ja teloitukset, sillä rauhansopimus voi kaatua siihen. Myöhemmin Hassan huomaakin käyttäytyneensä typerästi.

Ihmisoikeuksien kunnioitus näkyy myös silloin, kun alkukaudesta pidätetyn toimittajan Meredith Reedin syyttömyys selviää, ja hänet vapautetaan vain pari tuntia kestäneen pidätyksen jälkeen. Todisteet Meredithiä vastaan olivat mittavat, ja ainoastaan Chloe tuli ajatelleeksi, että hänet on lavastettu. CTU:n johtaja pyytää Meredithiltä vuolaasti anteeksi aiheetonta pidätystä ja selittää, että he ovat olleet kovan paineen alaisena, koska Hassanin henki on uhattuna. Meredith on todella loukkaantunut, eikä hyväksy mitään selityksiä. Tässä on merkittävä ero esimerkiksi neljänteen kauteen, jolloin CTU:n omaa työntekijää Sarahia kidutettiin rajusti yhden ainoan todisteen perusteella. Hän sai todella laimean anteeksipyynnön, palasi heti töihin ja lopulta hänet erotettiin, kun hän vaati korvauksia kidutuksestaan.

Vaikka suhtautuminen kidutukseen ja ihmisoikeuksiin on muuttunut, ihmisoikeuksia pidetään edelleen alisteisina ja toissijaisina terrorismin tai joukkotuhoaseiden asettamalle uhalle. Tämä tulee ilmi, kun presidentti Taylor vaatii lopettamaan laittomat pidätykset ja teloitukset Kamistanissa. Hän sanoo, että monet maat ovat jo vetäytyneet sopimuksesta, koska eivät tiedä, että presidentti Hassan pyrkii niiden avulla estämään kapinallisten valtaannousun ja joukkotuhoasehankinnan. Muut maat eivät vetäytyisi, jos tietäisivät ihmisoikeusrikkomusten palvelevan suurempaa tarkoitusta eli äärimmäinen hätätilanne oikeuttaa ihmisoikeusrikkomukset.

Muutamista muutoksista huolimatta kahdeksannella kaudella tulee jälleen esiin myös toinen terrorismin vastaiseen sotaan liittyvä itsepintainen oletus. Edelleen vallitseva käsitys on, että terrori-iskun looginen ja välttämätön seuraus on sota. Tämä tulee esiin, kun ydinpommi on räjähtämässä ja Taylor toteaa, ettei hänellä ole muuta vaihtoehtoa, kuin aloittaa sota, jos pommi pääsee räjähtämään.

Tämä oletus tulee esiin taas loppukaudesta, mutta vielä voimakkaampana, kun Dalia Hassan kieltäytyy allekirjoittamasta rauhansopimusta miehensä murhaan osallisen Suvarovin ja asiaa peitelleen Taylorin kanssa. Taylor pakottaa Dalian allekirjoittamaan sopimuksen, sillä jos hän ei sitä tee, Taylor julkistaa tiedon, että Kamistanin tiedustelupalvelun agentit uhkasivat laukaista ydinpommin Yhdysvaltojen maaperällä. Siinä tapauksessa Taylorin on pakko aloittaa täysimittainen sota Kamistania vastaan, joka voi kestää vuosikymmeniä. Dalia on tuohtunut ja miettii vaihtoehtojaan. Hän harkitsee jo ydinaseohjelman toimeenpanoa uudelleen, mutta hänen neuvonantajansa huomauttaa, että silloin Kamistanin ekstremistit saisivat, mitä haluavat ja lisäksi se antaisi Taylorille hyvän syyn ennaltaehkäisevään iskuun.

Terrori-iskun toteutumisen lisäksi siis pelkän terrori-iskun suunnittelemisen katsotaan olevan riittävä syy täysimittaiselle sodalle. Vaikka terrori-iskun ovat suunnitelleet kamistanilaiset ekstremistit, joita maan hallituskin vastustaa, sen varjolla olisi täysin mahdollista aloittaa sota koko maata vastaan. Lisäksi ydinaseen kehittäminen nähdään täysin legitiiminä syynä ennaltaehkäisevään iskuun.

Terrorismin motiivina tällä kaudella on rauhansopimuksen estäminen. Kamistanilaiset ekstremistit ovat sitä mieltä, että Kamistan alistetaan Yhdysvaltojen tahtoon, jos rauhansopimus allekirjoitetaan. He ovat sitä mieltä, että uraani voidaan yhtä lailla käyttää amerikkalaisia vastaan heti, koska Yhdysvallat keksii varmasti jonkin tekosyyn, jonka varjolla hyökätä Kamistaniin ilman terrori-iskuakin. Kapinallisten johtaja Samir Mehran sanoo, että Yhdysvallat tulee aina olemaan heidän vihollisensa. Edelleen terroristien motiivit liittyvät siis Yhdysvaltojen imperialistiseen ja interventionistiseen ulkopolitiikkaan.

Yhdysvaltojen omaa syytä terrori-iskuihin ei enää sivuuteta. Kun presidentti Taylor kysyy CTU:n johtajalta, miksi terroristit ovat räjäyttämässä ydinpommin New Yorkissa, johtaja sanoo, että CTU:n toimet ovat ajaneet heidät nurkkaan. Tällä hän tarkoittaa sitä, että koska CTU on tutkinut asiaa ja tietää ydinaseuraanin olevan Yhdysvalloissa, he eivät saa vietyä sitä pois maasta jäämättä kiinni.

Siksi kapinallisilla ei ole nyt muuta vaihtoehtoa, kuin käyttää uraani täällä. Terroristien nähdään siis käyttäytyvän rationaalisesti ja kohteena oleva yhteisö ei välttämättä ole täysin viaton itsekään. Tällä kaudella jopa Jackia itseäänkin kutsutaan terroristiksi, kun hän aloittaa henkilökohtaisen kostoretkensä.

Myös Yhdysvaltojen erityislaatuinen identiteetti tulee esiin, kun presidentti ja hallitus päättävät luovutetaanko presidentti Hassan terroristeille vai ei. Esille tulee näkemys, että Hassanin luovutus tuhoaisi Yhdysvaltojen moraalisen auktoriteetin ja sen ainutlaatuisen aseman valtioiden yhteisössä. Luovutusta puolustavat taas argumentoivat, että valtion päätehtävä on kansalaistensa suojeleminen, ja terrori-iskusta aiheutuva konflikti voisi eskaloitua. Toisaalta Yhdysvaltojen identiteetti näkyy myös Jackin hahmossa. Kauden alussa Victor tulee Jackin luokse, koska tietää, että tämä toimii aina oikein. Jackin tytär taivuttelee hänet jäämään CTU:n avuksi, sillä hän tietää, ettei Jack kestäisi, jos tapahtuisi jotain, minkä hän olisi voinut estää. Jackilla on yliverlainen moraalikäsitelmä, jonka avulla hän toimii aina oikein, eikä hän voi olla auttamatta muita.

Uhrausten tekeminen suuremman tarkoituksen hyväksi on tälläkin kaudella yleistä. Hassanin tyttären henki on vaarassa ja hänet pakotetaan ottamaan riski lähettämällä terroristeille väärän tiedoston, jotta ydinpommia ei saataisi tiedoston tietojen avulla kuljetettua ydinpuolustuksen ohi. Jack on jälleen valmis uhraamaan itsensä monesti, jotta pommi löytyy ja myöhemmin siksi, että venäläiset joutuisivat vastuuseen teoistaan. Presidentti Taylor taas pitää viimeiseen asti kiinni rauhansopimuksestaan ja on valmis sen vuoksi salaamaan presidentti Hassanin hengen olevan uhattuna sekä myöhemmin salaamaan Daliaalta ja koko maailmalta sen, että Venäjän hallitus on vastuussa presidentti Hassanin murhasta ja ydinpommista. Presidentti Taylor antaa jopa luvan Dana Walshin kidutukseen, vaikka suhtautuu kidutukseen todella tuomitsevasti. Taylor sanookin kauden lopussa Jackille toimineensa kaikkia periaatteitaan vastaan saavuttaakseen rauhan. Hän sanoo, että hänen olisi pitänyt kuunnella Jackia, kun tämä aiemmin yritti saada hänet paljastamaan totuuden.

7.4.2. Merkkejä terrorismin turvallisesta

Terrorismi muodostaa ehdottomasti eksistentiaalisen uhan tälläkin kaudella, kun ensin ydinase materiaali on joutumassa Kamistanin kapinallisten käsiin, jotka vastustavat rauhansopimusta. Tämän jälkeen satojen tuhansien ihmisten henkeä uhkaa vielä ydinpommi, joka muuttaisi alueen asuinkelvottomaksi vuosikymmenten ajaksi. Pommiuhan lisäksi eksistentiaalisen uhan muodostaa mahdollinen sota Yhdysvaltojen ja Kamistanin välillä.

Terrorismin torjumiseksi käytetään jälleen poikkeuksellisia keinoja. Heti ensimmäisessä jaksossa Jack kiristää CTU:n johtajaa, ja toisessa jaksossa hän on jo varastamassa aseita CTU:n asevarastolta, koska aikoo lähteä omin päin etsimään todisteita Meredith Reedin syyttömyydestä, johon muut eivät usko. Hän uhkailee jo toisen kerran CTU:n johtajaa, jotta tämä päästäisi hänet menemään.

Myös sääntöjä rikotaan tällä kaudella melkoisesti. Esimerkiksi CTU:n johtaja suostuu huijaamaan terroristeja viemällä Fhrad in ruumiin sairaalahoitoon, vaikka hänen mukaansa ruumiin kääriily ympäriinsä ei ole ihan protokollan mukaista. Erityisen poikkeuksellisia keinoja Jack alkaa käyttää paettuaan CTU:lta, kun presidentti on pidättänyt hänet. Myös presidentti Taylor käyttää todella poikkeuksellisia keinoja rauhansopimuksen turvaamiseksi. Chloe käyttää myös poikkeuksellisia keinoja huomattuaan Jackin olevan oikeassa presidentin valehtelusta ja venäläisten osallisuuden peittelystä. Hän saa vapautettua pidätetyn agentin avukseen ja he yrittävät yhdessä löytää Jackin, jotta voivat julkaista hänen todisteensa. He eivät anna mitään varoitusta siitä, että Jack uhkaa Venäjän presidentin henkeä, sillä silloin Jackin etsintäoperaatiota johtava Loganille työskentelevä Jason Pillar löytäisi hänet ensin ja tuhoaisi todisteet. Chloe myös ampuu Jackia hämähäiseksi tämän pyynnöstä.

7.4.3. Kaudella esiintyvät moraalisen etäännyttämisen mekanismit

Moraalinen oikeuttaminen on tälläkin kaudella hyvin yleistä. Uhrauksia perustellaan suuremmilla tarkoituksilla, joita ovat ydinaseuraanin joutuminen väärin käsiin, ydinpommihyökkäys, rauhansopimus ja syyllisten asettaminen vastuuseen teoistaan. Esimerkiksi Presidentti Taylor perustelee itse Jackille määrätessään tämän pidätettäväksi, ettei voi sallia venäläisten osuuden paljastumista, sillä venäläiset ovat valmiita allekirjoittamaan mittaamattoman tärkeän rauhansopimuksen. Rauhansopimus on sekä Yhdysvaltojen että koko maailman hyväksi, ja se on paljon tärkeämpää kuin Jackin kostonhimo. Jack väittää tahtovansa vain oikeutta ja Taylor toteaa tähän tahtovansa rauhaa. Hän vakuuttaa Jackille, että hän saavuttaisi sen mielellään muilla keinoin, jos se olisi mahdollista. Presidentti Taylor siis syyttää olosuhteita ja käyttää moraalista oikeuttamista perustellessaan toimintaansa. Logan saa suuremman tarkoituksen perustelulla presidentin suostumaan vielä Dana Walshin kidutukseen ja Meredith Reedin pidättämiseenkin.

Kauden viholliset kuvataan melko epäinhimillisinä jälleen. Fhrad Hassan on mukana oman veljensä salamurhassa, jotta voi ottaa tämän paikan Kamistanin johtajana ja alkaa valmistaa ydinasetta. Venäläinen ydinaseuraanin myyjä Sergei Bazhaev ampuu oman poikansa Olegin, sillä hän on altistunut uraanille, eikä häntä voi hoitaa sairaalassa ilman, että viranomaiset saavat tietää.

Hän myös pahoinpitelee toista poikaansa Josefia, koska tämä oli isänsä kiellosta huolimatta vienyt veljensä lääkäriin. Myöhemmin kun Bazhaev jää kiinni, hän neuvottelee sekä itselleen että pojalleen sopimukset, mutta Josef on tekemässä uraanista kaupat, ja sanoo puhelimesta Jackille, ettei hän välitä, mitä hänen isälleen tapahtuu. Lopulta hänkin kuitenkin myöntyy sopimukseen.

Myös Vladimir Laitanan, jonka ryhmään Renee soluttautuu, kuvataan melko epäinhimillisenä. Hän on pahoinpidellyt Reneetä silloin, kun tämä oli ensimmäistä kertaa peitetehtävissä ryhmässä, ja osoittaa kyllä inhimillisyyttä pyytämällä tältä anteeksi aiempaa käytöstään. Kuitenkin heti anteeksi pyytämisen jälkeen hän alkaa jälleen käyttäytyä väkivaltaisesti ja uhkaavasti. CTU:n analytikkona työskentelevä petturiksi paljastuva Dana käyttäytyy myös melkoisen kylmäverisesti, mutta toisaalta hänestä näytetään inhimillinenkin puoli, sillä hän on oikeasti rakastunut agentti Cole Ortiziin, jonka kanssa on menossa naimisiin. Hänellä on hankkinut todisteita venäläisiä vastaan alun perin siksi, että voi kiristää heitä jättämään hänet ja Colen rauhaan.

Presidentti Taylor vahvistaa jaottelua sivilisaatioon ja barbarismiin sanomalla puheessaan, että presidentti Hassanin julma ja raukkamainen murha oli isku kaikkia maailman sivistyneitä ihmisiä kohtaan. Hän lisää myös, että Hassan ja muut viattomat uhrin muistuttavat siitä, että rauha voi tulla kalliiksi. Samalla, kun presidentin puhe jatkuu, seurataan jakautuneelta kuvaruudulta yhtä aikaa myös Dana Walshin kidutusta, josta on tulossa seuraava välttämätön uhri suuremman hyvän eli rauhansopimuksen saavuttamisessa.

Jack käyttää paljon moraalista etäännyttämistä tällä kaudella. Hän saa taivuteltua erään terroristin olemaan räjäyttämättä räjähdeliiviään vakuuttamalla, että aikoo viedä tämän äidin ydinpommin räjähdyspaikalle ja että muiden viattomien ihmishenkien ohella myös hänen oman äitinsä kuolema tulee olemaan hänen syytään. Jack myös syyttää tappamiaan ihmisiä itseään kohtaloistaan, sillä he itse päättivät lähteä mukaan salamurhajuoneen ja ydinpommiuhkaan. Hän syyttää myös presidentti Tayloria, joka päätti salata Venäjän hallituksen osallisuuden, eikä siten antanut Jackille muuta vaihtoehtoa, kuin tappaa päivän tapahtumiin osallistuneet venäläiset poliitikot ja diplomaatit itse. Jack siis siirtää vastuun teoistaan muiden harteille. Kauden lopulla hän tosin myöntää tehneensä paljon pahoja asioita, mutta uskoo silti edelleen tehneensä oikein estäessään valheille ja epäluottamukselle perustuvan rauhansopimuksen syntymisen.

Jack syyttää käytöksestään useasti myös olosuhteita. Alkukaudesta hän ei tahtoisi edes olla CTU:n apuna, saati sitten kiristää CTU:n johtajaa, mutta olosuhteet ovat pakottavat. Jack syyttää olosuhteita myös ottaessaan oikeuden omiin käsiinsä. Hän sanoo, että olisi tyytynyt oikeuden

rangaistukseen, mutta presidentti Taylor vei sen vaihtoehdon häneltä, kun päätti alkaa salailia venäläisten osuutta salamurhaan ja terrori-iskuun.

Myös presidentti Hassan syyttää olosuhteita opposition jäsenten laittomista pidätyksistä ja teloituksista, jotka aloittaa murhayrityksensä jälkeen Kamistanissa. Hassan sanoo niiden olevan välttämättömiä, koska samat ihmiset, jotka yrittävät syöstä hänet vallasta, aikovat hankkia joukkotuhoaseen. Hän sanoo presidentti Taylorille, että hänen suljettu yhteiskuntansa on erilainen Taylorin avoimeen yhteiskuntaan nähden. Hänen yhteiskunnassaan vain valta merkitsee, eikä hän voi näyttää heikkouttaan, jos tahtoo estää ydinasehankinnan ja saada rauhansopimuksen aikaan. Presidentti Taylor huomauttaa, että monet valtiot ovat jo alkaneet vetäytyä rauhansopimuksesta, sillä he eivät tiedä Hassanin yrittävän estää ydinasekauppaa. Vaikuttaa siltä, että muut maat antaisivat teloitukset anteeksi, jos tietäisivät, että niillä yritetään estää jokin suurempi paha.

Kiertoilmauksia käytetään jälleen puhuttaessa kidutuksesta. Alkukaudesta Jack ehdottaa, että hän saa erään vihollisen kyllä puhumaan. CTU:n johtaja vastaa tähän, että jos Jack ehdottaa sitä, mitä hän luulee tämän ehdottavan, niin CTU ei tee sellaista enää. Vaikka kidutusta ei enää edes harrasteta, siitä puhutaan kiertoilmauksin. Myös Hassan käyttää kiertoilmausta puhuessaan hallintonsa kapinallisten teloituksista puhdistuksina. Myös Logan keskustele kiertoilmauksin Dana Walshin tappamisesta tämän todisteiden haltuun saamisen jälkeen, ja pyytää kiertoilmauksia käyttäen Venäjän puolustusministeriä tappamaan Jackin.

Alkukaudesta Jack vielä tottelee presidentin käskyjä ja kuuntelee moraaliaan. Kauden puolenvälin jälkeenkin hän on vielä presidentin puolella tämän päätöksessä siitä, ettei presidentti Hassania luovuteta terroristeille, vaikka pommi pääsisi räjähtämään. Jack sanoo sotilaille, joka auttoi Hassania luovuttamaan itsensä terroristeille, että tämä on pettänyt presidenttinsä ja maansa. Reneen kuoleman jälkeen Jackin kostonhimo ottaa kuitenkin vallan ja hän alkaa toimia holtittomasti. Kauden kolmanneksi viimeisessä jaksossa Jackin salainen apuri sanoo hänelle, että entisen presidentin, Loganin, perään lähteminen on sellainen rajan ylitys, josta on vaikea palata. Jack vastaa hänelle, ettei ole ajatellutkaan palata. Lopulta Chloe saa puhuttua Jackin ympäri sanomalla, että Venäjän presidentin tappamisesta seuraisi vain turha sota ja lisää viattomia ihmisiä kuolisi. Reneekin tahtoisi Jackin vain hakevan oikeutta.

Kaudella on nähtävissä yhteneväisyyksiä Obaman tavoittelemiin muutoksiin. Poliitiikka on ainakin kauden alkupuolella hyvántahtoista ja suhtautuminen kidutukseen hyvin kielteistä. Kidutusta ei myöskään enää kuvata kovin tehokkaana tai ainakaan tehokkaimpana keinona hankkia tietoja.

Näistä muutoksista huolimatta kauden loppua lähestyttäessä politiikka muuttuu jälleen synkemmäksi ja kidutustakin hyödynnetään. Alusta lähtien on myös selvää, että terrorismin vastaisen sodan ydinoletus pitää edelleen pintansa, sillä edelleen on itsestään selvää, että ekstremistien toteuttamasta terrori-iskusta ja jopa sen pelkästä yrityksestä seuraa mittava valtioiden välinen sota. Sota on terrori-iskujen väistämätön ja legitiimi seuraus. Myös turvallistamisen puitteet täyttyvät, sillä uhat ovat eksistentiaalisia ja niitä seuraavat poikkeuksellisten keinojen käyttöönotto sekä sääntörikkomukset.

Yksi kauden kantavista teemoista on uhrausten tekeminen, terroristien ja ydinpommin löytymiseksi tai rauhansopimuksen eteen. Kaudella kohdataan myös vaikeita moraalisia dilemmoja. Erityisesti presidentti Taylor kamppailee jatkaakseen rauhanprosessia, ja uhraa lopulta monia periaatteitaan sen eteen. Kaudella käytetään melkoisen paljon moraalista etäännyttämistä ja erityisen näkyviä mekanismeja ovat moraalinen oikeuttaminen, olosuhteiden syyttäminen ja kiertoilmaukset.

Kahdeksas kausi on tehty Obaman alkukauden tai ehkä jo vaalikampanjan aikana, jolloin hän oli tekemässä merkittävän oloisia muutoksia. Myöhemmin on kuitenkin ilmennyt, että muutokset ovat olleet melko pinnallisia. Samoin kahdeksannen kauden alussa on nähtävissä muutosta politiikan sävyssä ja suhtautumisessa kidutukseen. Kauden edetessä politiikka muuttuu kuitenkin ikäväksi ja kidutusta aletaan jälleen hyödyntää. Tämä tarjoaa hyvän analogian siitä, ettei merkittäviä muutoksia voi tapahtua niin kauan, kun taustaoletukset terrorismin vastaisesta sodasta eivät muutu.

7.5. 24:n merkitys Yhdysvaltojen ulkopoliitikalle Neumannin ja Nexonin mallien valossa

Tässä luvussa jaottelen analyysissä tekemiäni havaintojani peili-, data- ja konstituointimalleihin, mikä selventää 24:n ja Yhdysvaltojen ulkopoliitiikan suhdetta. Peilimallin kautta sarjaa voidaan käyttää havainnollistamaan Yhdysvaltojen terrorismin vastaiseen sotaan liittyvää ulkopoliitikkaa sen tarjoamien mallien, metaforien ja uusien näkökulmien avulla. Aineistomallin näkökulmasta taas on mahdollista purkaa sarjaan varastoituneita kulttuurisia merkityksiä, joiden voidaan katsoa paljastavan amerikkalaisen yhteiskunnan arvoja, normeja, identiteettejä ja uskomuksia.

Konstituointimallin näkökulmasta voidaan tarkastella 24:n mahdollistavia ja naturalisoivia vaikutuksia politiikalle. Konstituointimalliin sisältyvää määrittävää tai informoivaa vaikutusta en sarjasta niinkään paikantanut. 24 voi kuitenkin mahdollistaa yleisön vakuuttumisen tietyistä poliittisesta toiminnasta tarjoamalla siihen sopivan vertauskuvan, tarinan tai analogian, ja sarjan

representaatiot voivat naturalisoida tiettyjä ajattelun ja toiminnan tapoja esittämällä ne itsestään selvinä ja luonnollisina.

7.5.1. Peilimalli

24:ssa Jack toimii lähes poikkeuksetta oikein ja tietää aina paremmin, mikä on kaikille parhaaksi. Muut ihmiset eivät aina ymmärrä tätä ja toimivat niin kuin oikeaksi näkevät, mutta ovat väärässä. Jack edustaa sarjassa Yhdysvaltojen moraalista ylemmyyttä, ja hänen hahmonsa kautta voidaan ymmärtää Yhdysvaltojen terrorismin vastaista sota ja yleisemmin sen ottamaa roolia kansainvälisessä politiikassa. Muut maat voivat ajatella, että sota terrorismia vastaan on huono idea, mutta he eivät vain tiedä, mikä on kaikille parhaaksi. Yhdysvalloilla sen sijaan on oikea näkemys parhaista toimintatavoista ja muiden tulisi noudattaa sen esimerkkiä.

24 antaa uuden perspektiivin ajatukseen, että terrori-iskujen looginen seuraus on aina sota yhtä tai useampaa valtiota vastaan. Erityisesti toisella ja viimeisellä kaudella tämä oletus ilmenee todella vahvana. Toisella kaudella terroristien asettaman ydinpommin löytyminen on tärkeää paitsi pommin uhrien pelastamiseksi, myös sodan välttämiseksi. Saatuaan tiedon pommista Palmer soittaaakin erään Lähi-idän valtion ministerille, koska heidän maassaan on tiettävästi terroristijärjestön piilopaikkoja. Hän sanoo ministerille, että hänen on pakko ryhtyä sotilaallisiin toimiin tämän maata vastaan, jos pommi pääsee räjähtämään. Presidentti Palmeria painostetaan sotatoimien aloittamiseen jo ennen kuin pitäviä todisteita kohdevaltioiden osallisuudesta päivän terrori-iskuun on saatu. Todisteeksi myös riittää yksi ainoa äänite. Äänitteen aitous tosin kyetään todentamaan, mutta teoriassa on mahdollista, etteivät laitteet kykene paljastamaan niin taitavaa väärennöstä. Lopulta sodan aloittamisen tarve terrori-iskujen perusteella on niin pakottava, että presidentti pidätetään jopa virastaan sen vuoksi.

Kahdeksannella kaudella taas presidentti Taylor uhkaa Dalia Hassania sodalla, jos tämä ei allekirjoita rauhansopimusta. Taylor sanoo, että voi aloittaa täysimittaisen sodan Kamistania vastaan, sillä kamistanilaiset kapinalliset yrittivät räjäyttää ydinpommin Yhdysvaltojen maaperällä. Tämä kuulostaa absurdilta ó Kamistanin kapinalliset ovat toimineet omillaan, mutta silti heidän teoistaan joutuisi vastuuseen koko valtio. Terrori-iskun ei ole tarvinnut edes onnistua, vaan jo pelkän yrityksen perusteella voidaan aloittaa sota koko Kamistanin valtiota vastaan. Nämä vaikuttavat keinoilta perusteilta sodan aloittamiseen. 24:ssa yleisin perustelu sille, miksi terrori-iskun vuoksi on aloitettava sota, on se, ettei ole muuta vaihtoehtoa. Tämä ei ole totta, sillä on myös mahdollista olla aloittamatta sota. Terrori-iskun perusteella voi olla oikeus aloittaa sota, mutta ei

missään nimessä velvollisuutta. Tämä asettaa uuteen valoon perustelut terrorismin vastaiselle sodalle.

24:ssä on ilmeistä oletus, että Jack tappaa ja kiduttaa vain suuremman hyvän vuoksi tai välttääkseen suuremman pahan, joten se on hyväksyttävämpää, kuin vihollisten tai terroristien teot. Toisaalta myös terroristien motiivina on varmasti heidän omasta mielestään suurempi hyvä, joten Jackin toimia ei voi siksi arvottaa moraalisesti hyväksyttävämmiksi. Tällaista ajatusta voi soveltaa myös terrorismin vastaiseen sotaan, ja sen kautta voidaan pohtia, onko sodan aloittaminen terrori-iskujen tai hallituksen vaihdon vuoksi oikeutettua.

7.5.2. Aineistomalli

Aineistomallin kautta 24:n voidaan nähdä kertovan syyskuun 2001 terrori-iskujen ja terrorismin vastaisen sodan aiheuttamasta muutoksesta amerikkalaisten käsityksessä terroristeista. Ensimmäisellä kaudella vihollisia motivoi kosto läheisen kuolemasta ja heillä on apunaan joukko muita ammattilaisrikollisia. Terroristi on vielä lähinnä tekninen ja neutraali nimitys kaikenlaisille kansainvälisille ammattilaisrikollisille, eikä siihen ole latautunut sen kummempia merkityksiä.

Toisella kaudella taas terrorismiin liitetään islaminusko sekä tausta Lähi-idässä ja terroristit puhuvat arabiaa eli heillä on selkeästi tietynlainen etninen tausta. Lisäksi terroristeiksi nimitetään lähinnä ihmisiä, jotka ovat valmiita kuolemaan tarkoituksensa puolesta. Neljännellä kaudella etninen tausta liittyy terroristi-nimitykseen vielä vahvemmin, sillä terroristien kanssa yhteistyötä tekeviä ihmisiä ei nimitetä terroristeiksi, ellei heillä ole näitä etnisiä piirteitä. Terroristeja ovat vain Lähi-idästä kotoisin olevat henkilöt, ja terrori-iskuihin osalliset länsimaiset taas ovat ammattirikollisia, palkkamurhaajia tai vain terroristien apulaisia. Kahdeksannella kaudella noudatetaan edelleen samoja stereotypioita, joten ne ovat ilmeisesti juurtuneet melko vahvasti amerikkalaiseen kulttuuriin.

Ennen terrori-iskuja ja terrorismin vastaista sotaa terroristi oli vielä neutraali nimitys, mutta niiden jälkeen siihen on sisällytetty tiettyjä merkityksiä. Terroristi on alkanut terrori-iskujen ja terrorismin vastaisen sodan myötä tarkoittaa henkilöä, joka on muslimi, kotoisin Lähi-idästä, puhuu arabiaa ja on valmis kuolemaan itse sekä uhraamaan perheensä tarkoituksensa puolesta. Tämä muutos tapahtuu ensimmäisen ja toisen kauden välissä, joten se liittyy selvästi terrori-iskuihin ja sodan aloittamiseen, jotka ovat tapahtuneet ensimmäisen kauden esittämisen aikana.

24:n toinen kausi voi kertoa Yhdysvaltojen kyvyttömyydestä arvioida omaa toimintaansa kriittisesti. Toisella kaudella terrorismin motiiveiksi paljastuvat Yhdysvaltojen pahat teot muissa maissa, mutta niitä ei oteta vakavasti. Terroristiksi paljastunut Marie selittää kyllä siskolleen Katelle, miksi on lähtenyt tällaiseen mukaan, mutta hänen siskonsa ei ymmärrä. Kate myös sanoo heidän isälleen, ettei Marien teoille ole olemassa sellaista syytä, jonka he kykenisivät ymmärtämään. Terroristien viestiä ei tällä kaudella vielä oteta tosissaan. Amerikkalaiset eivät siis nähneet tuolloin vielä omissa teoissaan mitään syytä terrori-iskuille. Neljännellä ja kahdeksannella kaudella taas terroristien motiivit tuodaan selkeämmin esille ja ne liittyvät hyvin pitkälti Yhdysvaltojen imperialistiseen ja interventionistiseen ulkopolitiikkaan. Neloskauden perusteella voisi siis päätellä, että amerikkalaiset ovat hiljalleen alkaneet ymmärtää myös vastapuolta, ja huomanneet, etteivät he ole täysin viattomia itsekään. Kahdeksannella kaudella nähtävissä on jo huomattavia merkkejä oman toiminnan reflektoinnista, sillä esimerkiksi CTU:n johtaja perustelee pommiuhkaa sillä, että he ovat ajaneet toimillaan terroristit nurkkaan.

Aineistomallin valossa 24 kertoo jotain myös amerikkalaisista viholliskuvista, sillä pääasiassa amerikkalaisille suunnatun sarjan vihollisten on oltava heidän silmissään uskottavia ja pelottavia. Ensimmäisellä kaudella vihollinen tulee Balkanilta Kosovosta, joka on ennen ollut osa sosialistista Jugoslaviaa, ja siten siinä on nähtävissä häivähdys kylmän sodan ideologista kamppailua. Vihollinen edustaa kuitenkin enemmän kylmän sodan jälkeistä aikaa, jossa vihollinen ei ole enää kansakunta tai aate, vaan yksittäinen sotarikollinen. Ensimmäisellä kaudella uhkana Yhdysvalloille nähdään lähinnä paikallisten konfliktien eskaloituminen, mutta minkäänlaista suoraa tai eksistentiaalista uhkaa ei vielä ole.

Toisella kaudella näkyy selkeä muutos viholliskuvissa. Amerikkalaisia uhkaa eksistentiaalisesti ääri-islamistien joukko, joiden iskuihin on vastattava sotilaallisesti. Neljännellä kaudella jatketaan edelleen samalla Lähi-idästä tulevan uskonnollisen fundamentalistin linjalla, ja mukaan tulevat kauden lopulla myös juonikkaat kiinalaiset. Kahdeksannella kaudella vihollisia ovat jälleen Lähi-idästä tulevat terroristit, mutta lopulta selviää, että tapahtumien pääarkkitehti onkin Yhdysvaltojen arkkivihollinen Venäjä. Amerikkalaiset pitävät erityisesti Venäjää edelleen vihollisenaan, mutta sen rinnalle ovat nousseet vahvasti Lähi-idästä tulevat ääri-islamistit. Viholliskuvissa on ilmeisesti syyskuun 2001 terrori-iskujen jälkeen otettu askel taaksepäin kansakuntien ja aatteiden suuntaan.

Myös käsitys vihollisista yleisesti ja mahdollisuuksista ratkaista konflikteja heidän kanssaan on muuttunut terrori-iskujen ja sodan myötä. Ensimmäisellä kaudella vihollisten motiivit ovat ymmärrettäviä, he toimivat samankaltaisesti kuin Jack itse ja heidän toiminnallaan on vielä samat

motiivitkin. Toisella kaudella taas vihollisten motiivit ovat käsittämättömiä, eikä kiistoja heidän kanssaan ole mitenkään mahdollista ratkaista rauhanomaisesti. Neljännellä kaudella kuva vihollisista muuttuu yhä pessimistisemmäksi, sillä ainoa mahdollisuus saada heidät yhteistyöhön on lähes poikkeuksetta kidutus. Terroristien motiivit ja intressit ovat täysin vastakkaiset kuin Yhdysvaltojen. Kahdeksannella kaudella asennoituminen vihollisiin muuttuu kuitenkin yhteistyöhakuisempaan suuntaan ja terroristien kanssa pyritään lähinnä tekemään sopimuksia kidutuksen sijaan. Kahdeksas kausi saattaa siis kertoa Obaman muutosyritysten luomasta toiveikkaasta ja hyväntahtoisesta ilmapiiristä.

Analyysiin valitsemieni neljän kauden perusteella voidaan päätellä, että kidutus on juurtunut osaksi Yhdysvaltojen ajattelu- ja toimintatapoja nimenomaan terrorismin vastaisen sodan myötä, sillä ensimmäisellä kaudella kidutuksella ei ole huomattavaa roolia sarjassa. Jo toisella kaudella kidutuskohtauksia on kuitenkin huomattavasti enemmän ja kidutus on paitsi tehokasta, myös hyväksyttävää. Neljännellä kaudella mennään vielä pidemmälle ja sen aikana kidutus aletaan nähdä välttämättömänä ja ihmisoikeudet nähdään lähinnä negatiivisena asiana. Esimerkiksi eräässä jaksossa vihollinen käyttää niitä hyödykseen järjestämällä ihmisoikeusasianajajan estämään apulaisensa kuulustelun, jotta hän voi jatkaa terrori-iskunsa toteuttamista rauhassa. Ihmisoikeudet kuvataan siis lähinnä rajoitteina, jotka voivat estää lukuisten ihmishenkien pelastamisen.

Kahdeksannella kaudella kidutukseen taas suhtaudutaan jyrkän kielteisesti ja muita keinoja pidetään sitä tehokkaampina tiedonhankinnassa. Tästä huolimatta siihen kuitenkin turvaudutaan suuremman tarkoituksen hyväksi. Esimerkiksi presidentti Taylor suostuu valtuuttamaan kidutuksen pelastaakseen rauhansopimuksen. Käsitys, että ihmisoikeudet ovat alisteisia suuremmalle tarkoitukselle, on siis erittäin itsepintainen. Ihmisoikeudet ovat toissijaisia varsinkin silloin, kun kyse on suurista asioista, kuten terrorismista tai rauhasta Lähi-idässä. Samoin amerikkalaisten mieliin näyttää juurtuneen käsitys siitä, että terrori-iskut, jopa epäonnistuneet, ovat aina legitiimi syy aloittaa sota.

7.5.3. Konstituointimalli

Konstituointimallin kautta nähtynä 24:lla on voinut olla lähinnä mahdollistavaa ja naturalisoivaa merkitystä. Naturalisoivaa vaikutusta 24:lla on voinut olla esimerkiksi Barack Obaman presidenttiyteen, sillä se on voinut naturalisoida yleisölle ajatusta tummaihoisesta presidentistä. Jos tällaista naturalisoivaa vaikutusta on tapahtunut, sitä on varmasti edistänyt presidentti Palmerin hahmon hyväntahtoisuus, rehellisyys ja oikeudenmukaisuus.

Ensimmäisellä kaudella on voinut olla naturalisoivaa merkitystä terrorismin turvallistamiseen, sillä siinä on jo merkkejä turvallistamisesta ja se on esitetty syyskuun 2001 terrori-iskujen jälkeen. Toisella kaudella taas on voinut olla naturalisoivaa vaikutusta kidutuksen hyväksyttävyyteen, sillä siinä kidutus esitetään hyväksyttävänä tiedonhankintamenetelmänä. Kidutus on väärin ainoastaan silloin, kun kidutettava on syytön, eikä tiedä mitään hyödyllistä. Oikeastaan 24:n kaikilla kausilla on voinut olla mahdollistavaa vaikutusta kidutusmyönteisyyteen, sillä sarja tarjoaa paljon vakuuttavia esimerkkejä tilanteista, joissa kidutus on tarpeellista ja välttämätöntä.

Toisen kauden tarinalla on saattanut olla mahdollistavaa vaikutusta Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaan siinä mielessä, että se on saattanut edistää myönteistä suhtautumista hyökkäykselle Irakiin. Hyökkäykseen asti juonikuvio tukee sodan aloittamista vahvasti, kun taas sen jälkeen todisteet kyseenalaistuvat ja loppukauden ajan Jackin ja presidentti Palmerin tavoitteena onkin turhan sodan estäminen. Toisesta kaudesta lähtien myös naturalisoidaan ajatusta siitä, että terrori-iskujen looginen ja välttämätön seuraus on sota. Tämä ajatus tulee muillakin kausilla monesti esille, eikä sitä kyseenalaisteta, vaan terrori-iskut nähdään aina sodanaloituksena, toteutuivat ne tai eivät ja huolimatta siitä, kuka niistä on vastuussa.

8. LOPUKSI: TERRORISMIN TURVALLISTAMINEN MORAALISEN ETÄÄNNYTTÄMISEN TUELLA TERRORISMIN VASTAISEN SODAN JA TV-SARJAN 24 SEMIOOSISSA

Tässä tutkimuksessa olen pyrkinyt valaisemaan sitä, millaisia yhtymäkohtia tv-sarjassa 24 on Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaan terrorismin vastaisen sodan suhteen, ja millaista merkitystä 24:lla voi Yhdysvaltojen ulkopoliitikalle olla. Lisäksi pyrin tutkimaan, miten 24 toisaalta heijastaa terrorismin turvallistamista, ja toisaalta taas toimii mediakehyksen tavoin mahdollistaen tai vahvistaen turvallistamisprosessia. Olen selvittänyt myös moraalisen etäännyttämisen roolia tässä prosessissa. Tutkimukseni osoittaa, että terrorismin turvallistaminen vaikuttaa populaarikulttuuriin, ja toisaalta taas, että fiktiivisellä populaarikulttuurin tuotteellakin voi olla olennainen rooli turvallistamisessa.

Joel Surnown sitaatti, jonka mukaan amerikkalaiset tahtovat Jack Bauerin käyvän terrorismin vastaista sotaa, kuvaa hyvin sitä, miten kansainvälinen politiikka ja populaarikulttuuri voivat kietoutua toisiinsa ja tuottaa yhdessä tietoa. Tämän lausahduksen totuusarvo on tietenkin kyseenalainen, mutta sen perusteella amerikkalaiset näkevät Jack Bauerin tavat taistella terrorismia vastaan oikeina ja tehokkaina, ja sellaisina ne 24:ssakin kuvataan. Siten tämä sitaatti korostaa

osuvasti tutkimukseni taustalla olevaa ajatusta ensimmäisen ja toisen käden representaatioiden yhtäläisestä merkityksestä ihmisten ajattelussa ja toiminnassa.

Inhimillinen tietäminen perustuu suurimmaksi osaksi representaatioihin ja populaarikulttuurilla voi olla niiden muokkaamisessa tärkeä osa, sillä myös toisen käden representaatiot voivat muokata ihmisten käsityksiä todellisuudesta. Turvallistaminen voidaan nähdä jonkin tahon yrityksenä muuttaa ihmisten todellisuuskäsityksiä tiettyyn uhkaan, ja sen vaatimiin toimiin liittyen. Olen soveltanut tässä tutkimuksessa ajatusta turvallistamisesta mediakehystenä niin, että 24 toimii mediakehysten tavoin korostaen terrorismin asettamaa eksistentiaalista uhkaa ja sen vaatimia poikkeuksellisia toimia, kuten sotaa tai kidutusta, sekä sääntörikkomusten välttämättömyyttä.

Moraalisella etäännyttämisellä on tärkeä rooli sotatoimissa, sillä ilman sitä mikään sota ei saisi suurelta yleisöltä tarvittavaa tukea. Moraalinen etäännyttäminen on olennaista menestyksekkään terrorismin turvallistamisen kannalta, sillä toimija ei voi saada käyttöönsä muille vahingollisia poikkeuskeinoja ilman moraalista etäännyttämistä. Olen paikantanut 24:sta moraalista etäännyttämistä, koska se voi edistää tukea terrorismin turvallistamiselle sekä sen vastaiselle sodalle ja kidutukselle.

Analyysini osoittaa, että 24 noudattelee melkoisen tarkasti Yhdysvaltojen ulkopolitiikassa tapahtuneita muutoksia terrorismin vastaisen sodan suhteen, mutta toisaalta se myös paljastaa siihen liittyviä itsepintaisia oletuksia. Ensimmäisellä kaudella eletään vielä maailmassa, jossa suurimpia huolenaiheita ovat vielä salamurhajuonet, etniset puhdistukset ja paikalliset konfliktit. Terroristi on vielä neutraali nimitys kaikille kansainvälisille rikollisille, eikä terrorismin turvallistaminen tai moraalinen etäännyttäminen ole vahvaa, mikä heijastaa Yhdysvaltojen ulkopolitiikkaa ennen syyskuun 2001 terrori-iskuja. Tosin kausi on esitetty vasta niiden jälkeen, jolloin amerikkalaisten moraalisen etäännyttämisen taso oli iskujen vuoksi valmiiksi korkea, joten he ovat saattaneet olla vastaanottavaisia ohuellekin turvallistamiselle ja moraaliselle etäännyttämiselle.

Syyskuun 2001 terrori-iskujen jälkeen alkoi intensiivinen terrorismin turvallistaminen Yhdysvaltojen ulkopolitiikassa, mikä näkyy selkeästi myös 24:ssä, sillä terrorismin aiheuttama uhka on eksistentiaalinen ja sen hoitaminen vaatii poikkeuksellisia keinoja ja sääntörikkomuksia. Toisella kaudella naturalisoidaan vahvasti ajatusta siitä, ettei terrori-iskujen sattuessa ole muuta vaihtoehtoa kuin aloittaa sota niitä valtioita vastaan, joissa terroristit majailevat.

Toisen kauden tarinalla on voinut olla mahdollistavaa vaikutusta Yhdysvaltojen hyökkäykselle Irakiin, sillä siihen asti kauden juonikuvio sattuu tukemaan vahvasti sodan aloittamista. Hyökkäyksen jälkeen juoni muuttuu ja turha sota yritetäänkin estää. Lisäksi moraalista etäännyttämistä esiintyy toisella kaudella huomattavasti enemmän kuin aiemmin liittyen erityisesti kidutukseen. Kidutusta naturalisoidaan hyväksyttävänä tiedonhankintakeinona ja sitä perustellaan poikkeuksellisilla olosuhteilla. Siten kidutus on 24:ssä terrorismin turvallistamiseen liittyvä poikkeuskeino. Toisella kaudella syntyy myös terroristin stereotyyppi, johon liittyy muun muassa tiettyjä etnisiä piirteitä ja joka esiintyy samankaltaisena vielä kahdeksannellakin kaudella.

Abu Ghraib -skandaalin jälkeen esitetyllä neljännellä kaudella kidutusta on erityisen paljon, ja sitä ei esitetä vain hyväksyttävänä, vaan jopa välttämättömänä keinona terrorismin uhan ollessa eksistentiaalinen. Tämä noudattelee Yhdysvaltojen hallinnon puolustelemaa reaktiota kidutusten tullessa julki. Terrorismin turvallistaminen on tällä kaudella entistä voimakkaampaa ja moraalista etäännyttämistä käytetään paljon. Sekä turvallistaminen että moraalinen etäännyttäminen naturalisoivat kidutuksen hyväksyttävyyttä ja välttämättömyyttä. Ihmisoikeudet nähdään lähinnä rasitteena terrorismin tehokkaalle torjunnalle.

Kahdeksannella kaudella on selkeästi nähtävissä Obaman virkaanastumisen aiheuttamaa hyväntahtoisuutta ja toiveikkuutta, ja suhtautuminen kidutukseenkin on ehdottoman negatiivista. Mitä pidemmälle kausi etenee, sitä selvemmäksi tulee kuitenkin, etteivät perimmäiset ajattelutavat ole muuttuneet. Kauden loppua kohden vahvistuvat muiltakin kausilta tutut oletukset ó terrori-iskujen välttämätön ja ehdoton seuraus on sota, ja kidutus on edelleen tietyissä tilanteissa välttämätöntä. Kun kansallista turvallisuutta uhkaa terrorismi tai ydinaseet, ihmisoikeudet ovat alisteisia suuremmalle tarkoitukselle ja kidutus on jälleen vain pienempi paha, jolla suurempi paha on mahdollista välttää. Nämä käsitykset näyttävät juurtuneen Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaan ja mahdollisesti myös amerikkalaiseen yhteiskuntaan.

Tutkimukseni tulokset vahvistavat jossain määrin kansainvälisen politiikan tieteenalan esteettiseen käänteeseen liittyvää oletusta siitä, että populaarikulttuurilla voi olla merkitystä kansainväliselle politiikalle, sillä 24 on saattanut edistää terrorismin turvallistamista ja kidutuksen hyväksyttävyyttä sekä naturalisoida ajatusta siitä, että terrori-iskujen ainoa looginen seuraus on sota. Tutkimukseni perusteella ei kuitenkaan voi vetää perustavanlaatuisia johtopäätöksiä kausaalisista suhteista, vaan se on paljastanut lähinnä potentiaalisia vaikutuksia.

Kausaalisuhteiden paljastaminen ei ole ollut tutkimukseni tarkoituksena, eikä se olisi tämänkaltaisella tutkimusasetelmalla edes mahdollista. Kausaalisuhteiden paljastamisen sijaan olenkin tahtonut tutkia enemmän sitä, millaisia yhteyksiä kansainvälisen politiikan ja populaarikulttuurin välillä voi ilmetä sekä selvittää, millaista merkitystä populaarikulttuurilla voi mahdollisesti kansainväliselle politiikalle olla. Tutkimukseni tarkoitus ei myöskään ole ollut etsiä todisteita Yhdysvaltojen hallinnon ja tv-sarjan 24 tekijöiden salaliitosta, vaan oletan ulkopoliitiikan ja sarjan yhtymäkohtien kumpuavan ennemminkin tietyistä amerikkalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin sisältyvistä merkityksistä ja käsityksistä. Nämä merkitykset ja käsitykset ovat muotoutuneet sekä ulkopoliitiikan, että populaarikulttuurin tasolla.

Tutkimukseni on todistanut lähinnä sen, että kansainvälisen politiikan ja populaarikulttuurin välillä on huomattavan paljon yhteyksiä. Vaikka tutkimukseni ei ole paljastanut varsinaisia kausaalisuhteita, se voi kuitenkin tarjota inspiraatiota, suuntaa ja vihjeitä tulevalle tutkimukselle populaarikulttuurin ja kansainvälisen politiikan yhteyksistä. Sarjan vaikutuksia yleisöön ja sitä kautta kansainväliseen politiikkaan ei ole mahdollista todentaa ilman lisätutkimusta, mutta kausaalisuhteiden selvittämiseksi tämä tutkimus voi tarjota hyödyllisiä lähtökohtia. Esimerkiksi turvallistamiskehyksen tehokkuutta tällaisessa kontekstissa olisi mielenkiintoista selvittää yleisötutkimuksella. Tutkimukseni voi innoittaa lisätutkimusta turvallistamiseen liittyen myös sitä kautta, että sen yhdistäminen populaarikulttuurin on uutta. Tutkimukseni valossa vaikuttaa siltä, että populaarikulttuurilla voi olla jonkinlainen rooli turvallistamisessa ja että moraalinen etäännyttäminen voi tukea sitä. Moraalinen etäännyttäminen voisi siis tuoda uudenlaista ulottuvuutta turvallistamisen tutkimukseen.

LÄHTEET

Primääriaineisto

Tv-sarja 24: Kaudet 1,2,4 ja 8.

Sekundääriaineisto

Aquino, Karl; Dan Freeman, Americus Reed, Stefan Thau, (2006), öA Grotesque and Dark Beauty: How Moral Identity and Mechanisms of Moral Disengagement Influence Cognitive and Emotional Reactions to Warö. *Journal of Experimental Social Psychology* 43: 3856392.

Bandura, Albert (1999), öMoral Disengagement in the Perpetration of Inhumanitiesö. *Personality and Social Psychology Review* 3(3): 1936209.

Bandura, Albert; Claudio Barbaranelli, Gian Vittorio Caprara, Concetta Pastorelli (1996), öMechanisms of Moral Disengagement in the Exercise of Moral Agencyö. *Journal of Personality and Social Psychology* 71(2): 3646374.

Berger, Arthur A. (1987), *Television in Society*. New Jersey: Transaction Inc.

Bleiker, Roland (2001), öThe Aesthetic Turn in International Political Theoryö. *Millennium* 30(3): 5096533.

Bryant, Nick (2008), *Ten quick lessons from the US election*. Saatavissa <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/7717578.stm>>, luettu 18.3.2013.

Buncombe, Andrew (2007), *US military tells Jack Bauer: Cut out the torture scenes ... or else!*, The Independent 13.2.2007. Saatavissa <<http://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-military-tells-jack-bauer-cut-out-the-torture-scenes--or-else-436143.html>>, luettu 18.3.2013.

Buus, Stephanie (2009), öHell on Earth: Threats, Citizens and the State from Buffy to Beckö. *Cooperation and Conflict* 44(4): 4006419.

Croft, Stuart (2006), *Culture, Crisis and America's War on Terror*, New York: Cambridge University Press.

Cusac, Anne-Marie (2005), *Watching Torture in Prime Time*. The Progressive 8/2005. Saatavissa <http://www.progressive.org/?q=mag_cusac0805>, luettu 18.3.2013.

Dunmire, Patricia L. (2009), ö9/11 Changed Everythingö an Intertextual Analysis of the Bush Doctrineö. *Discourse & Society* 20(2): 1956222.

- Esch, Joanne (2010), öLegitimizing the øWar on Terrorø Political Myth in Official-Level Rhetoricö. *Political Psychology* 31(3): 3576391.
- Fiske, John (1992),öBritish Cultural Studies and Televisionö. Teoksessa Allen, Robert C. (toim.), *Channels of Discourse, Reassembled*, 2846326. Toinen painos. London: Routledge.
- Foot, Rosemary (2006), öTorture: The Struggle over a Peremptory Norm in a Counter-Terrorist Eraö. *International Relations* 20(2): 1316151.
- Hamm, Mark S. (2007), öHigh Crimes and Misdemeanorsø George W. Bush and the Signs of Abu Ghraibö. *Crime, Media, Culture* 3(3): 2596284.
- Harle, Vilho & Kari Laitinen (2004), *Turvallistaminen, sota ja järjestys muuttuvassa kansainvälisessä järjestelmässä*. *Kosmopolis* 34(2): 468.
- Hietala, Veijo (1990), *Teeveen merkit: Television lukutaidon aakkoset*. Vaasa: Yleisradio
- Hietala, Veijo (1996), *Ruudun hurma: Johdatus TV-kulttuuriin*. Jyväskylä: YLE-opetuspalvelut.
- Hietala, Veijo (1997), öNarratologia ja sen semioottinen perustaö. Teoksessa Hietala, Veijo & Anu Koivunen (toim.), *Kanavat auki! Televisiotutkimuksen lukemisto*, 1176120. Turun Yliopisto.
- Hansen, Lene (2011), öTheorizing the image for Security Studies: Visual securitization and the Muhammad Cartoon Crisisö. *European Journal of International Relations* 17(1): 51674.
- Holden, Gerard (2006), öCinematic IR, the Sublime and the Indistinctness of Artö, *Millennium Journal of International Studies* 34(3): 7936818.
- Hooks, Gregory & Clayton Mosher (2005), öOutrages Against Personal Dignity: Rationalizing Abuse and Torture in the War on Terrorö. *Social Forces* 83(4): 162761646.
- Jackson, Richard (2007), öLanguage, Policy and the Construction of a Torture Culture in the War on Terrorismö. *Review of International Studies* 33(3): 3576371.
- Jackson, Richard (2011), öCulture, Identity and Hegemony: Continuity and (the Lack of) Change in US Counterterrorism Policy from Bush to Obamaö. *International Politics* 48(2/3): 3906441.
- Kangas, Anni (2009), öFrom Interfaces to Interpretants: A Pragmatist Exploration into Popular Culture as International Relationsö. *Millennium Journal of International Studies* 38(2): 3176343.
- Keslowitz, Steven (2009), *The Tao of Jack Bauer: What Our Favorite Terrorist Buster Says About Life, Love, Torture, and Saving the World 24 Times in 24 Hours With No Lunch Break*. iUniverse.

- Laitinen, Kari (2005), öKansainvälisen politiikan imperatiivit ó kansallinen turvallisuus ja turvallistaminen Yhdysvaltain globaalın valtapolitiikan selittäjinäö. *Kosmopolis* 35(1): 43657.
- Leffler, Melvyn P. (2005), ö9/11 and American Foreign Policyö. *Diplomatic History* 29(3): 3956 413.
- Lindsay, James M. (2011), öGeorge W. Bush, Barack Obama and the Future of US Global Leadershipö. *International Affairs* 87(4): 7656779.
- Mabee, Bryan (2007), öRe-imagining the Borders of US Security after 9/11: Securitisation, Risk, and the Creation of the Department of Homeland Securityö. *Globalizations* 4(3): 3856397.
- Mayer, Jane (2007), *Letter from Hollywood: Whatever It Takes, The politics of the man behind* ö24ö. New Yorker 19.2.2007. Saatavissa
<http://www.newyorker.com/reporting/2007/02/19/070219fa_fact_mayer?currentPage=all>, luettu 18.3.2013.
- McAlister Alfred; Albert Bandura, Steven Owen, (2006), öMechanisms of Moral Disengagement in Support of Military Force: The Impact of September 11ö. *Journal of Social and Clinical Psychology* 25(2): 1416165.
- McCartney, Paul T. (2004), öAmerican Nationalism and US Foreign Policy from September 11 to the Iraq Warö. *Political Science Quarterly* 119(3): 3996423.
- McCrisken, Trevor (2011), öTen Years on: Obama's War on Terrorism in Rhetoric and Practiceö. *International Affairs* 87(4): 7816801.
- Merskin, Debra (2004), öThe Construction of Arabs as Enemies: Post-September 11 Discourse of George W. Bushö. *Mass Communication & Society* 7(2): 1576175.
- Moens, Alexander (2004), *The Foreign Policy of George W. Bush: Values, Strategy and loyalties*. Aldershot: Ashgate.
- Muller, Benjamin J. (2008), öSecuring the Political Imagination: Popular Culture, the Security Dispositif and the Biometric Stateö. *Security Dialogue* 39 (2-3): 1996220.
- Neumann, Daniel H. & Iver B. Nexon (2006), öIntroduction: Harry Potter and the Study of World Politicsö. Teoksessa Neumann, Daniel H & Iver B. Nexon (toim.), *Harry Potter and International Relations*, 1623. Maryland: Rowman & Littlefield Publishers.
- O'Donnell, Victoria (2007), *Television Criticism*. California: Sage Publications Inc.

O'Sullivan, Tim; John Hartley, Danny Saunders, Martin Montgomery, John Fiske (1994), *Key Concepts in Communication and Cultural Studies*. Toinen painos. New York: Routledge.

Parry, Wayne, *24 Under Fire from Muslim Groups*. CBS News 11.2.2009. Saatavissa <<http://www.cbsnews.com/stories/2007/01/18/entertainment/main2371842.shtml>>, luettu 18.3.2013.

Riegert, Kristina (2007), *The Ideology of the West Wing: The Television Show That wants to Be Real*. Teoksessa Riegert, Kristina (toim.) *Politainment: Televisions Take on the Real*, 213-236. New York: Peter Lang Publishing.

Tammi, Pekka (1992), *Kertova teksti: Esseitä narratologiasta*. Jyväskylä: Gaudeamus.

Tennenboim-Weinblatt, Keren (2009), *Where Is Jack Bauer When You Need Him? The Uses of Television Drama in Mediated Political Discourse*. *Political Communication* (26)4: 367-387.

Van Veeren, Elspeth (2009), *Interrogating 24: Making sense of US Counter-terrorism in the Global War on Terrorism*. *New Political Science* 31(3): 361-384.

Vultee, Fred (2011), *Securitization as a Media Frame: What Happens When the Media "Speak Security"*. Teoksessa Balzacq, Thierry (toim.) (2011), *Securitization Theory: How Security Problems Emerge and Dissolve*, 77-93. New York: Routledge.

Vuori, Juha (2007), *Massakulttuuri ja ulkopoliittinen ideologia: ylevän kohtaaminen kolmessa 9/11:n jälkeisessä avaruusopperassa*. *Kosmopolis* 37(3): 24-41.

Weldes, Jutta (2003), *To Seek Out New Worlds: Science Fiction and World Politics*, New York: Palgrave Macmillan.

White, Mimi (1992), *Ideological Analysis and Television*. Teoksessa Allen, Robert C. (toim.), *Channels of Discourse, Reassembled*, 161-202. Toinen painos. London: Routledge.

Williams, Michael C. (2003), *Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics*. *International Studies Quarterly* 47(4): 511-531.

Zimbardo, Philip (1972), *The Pathology of Imprisonment*. *Society* 9: 4-8.

Zimbardo, Philip (2007), *The Lucifer Effect: How Good People Turn Evil*, London: Rider.